

---

# **DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCŁAW**

---



---

**GMINA INOWROCŁAW  
POWIAT INOWROCŁAWSKI  
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO - POMORSKIE**

---

**INOWROCŁAW 2013**

## **SPIS TREŚCI**

<b>1. WSTĘP .....</b>	<b>4</b>
<b>2. DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCŁAW .....</b>	<b>5</b>
2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY INOWROCŁAW .....	5
2.2. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO .....	9
2.2.1. RZEŻBA TERENU .....	9
2.2.2. KLIMAT .....	10
2.2.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE .....	11
2.2.4. SUROWCE MINERALNE .....	12
2.2.5. FAUNA I FLORA .....	13
2.2.6. PODSUMOWANIE .....	15
2.3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA GMINY INOWROCŁAW NA TLE OTOCZENIA .....	16
2.3.1. LUDNOŚĆ .....	16
2.3.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE .....	23
2.3.3. PODSUMOWANIE .....	25
2.4. GOSPODARKA .....	26
2.4.1. ROLNICTWO .....	26
2.4.2. POZAROLNICZA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA .....	28
2.4.3. PODSUMOWANIE .....	35
<b>3. USŁUGI PUBLICZNE NA TERENIE GMINY INOWROCŁAW .....</b>	<b>35</b>
3.1. USŁUGI SPOŁECZNE .....	35
3.1.1. OŚWIATA I NAUKA .....	35
3.1.2. OCHRONA ZDROWIA .....	40
3.1.3. SPORT I REKREACJA .....	40
3.1.4. KULTURA .....	41
3.1.5. POMOC SPOŁECZNA .....	42
3.1.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE .....	46
3.1.7. PODSUMOWANIE .....	46
3.2. USŁUGI KOMUNALNE .....	47
3.2.1. USŁUGI WODOCIĄGOWE I KANALIZACYJNE .....	47
3.2.2. ODPADY .....	51
3.2.3. INFRASTRUKTURA DROGOWA .....	53
3.2.4. MIESZKALNICTWO .....	55
3.2.5. PODSUMOWANIE .....	59
<b>4. ANALIZA BUDŻETU GMINY INOWROCŁAW W LATACH 2008 – 2011 .....</b>	<b>59</b>

4.1. DOCHODY BUDŻETU GMINY .....	59
4.2. WYDATKI BUDŻETU GMINY INOWROCŁAW W LATACH 2008 – 2011 .....	69
4.3. WYNIKI BUDŻETÓW GMINY W LATACH 2008-2011 .....	75
4.4. WYSOKOŚĆ STAWEK PODATKÓW .....	75
4.5. PROGNOZA DOCHODÓW I WYDATKÓW .....	80
4.5.1. PROGNOZA DOCHODÓW.....	80
4.5.2. MOŻLIWOŚCI ZWIĘKSZANIA DOCHODÓW .....	88
4.5.3. PROGNOZA WYDATKÓW .....	89
4.5.4. MOŻLIWOŚCI ZMNIEJSZANIA WYDATKÓW .....	92
4.6. PODSUMOWANIE .....	93
<b>5. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO.....</b>	<b>93</b>
<b>6. ZAMIERZENIA ROZWOJOWE GMINY INOWROCŁAW.....</b>	<b>99</b>
<b>7. ANALIZA SWOT .....</b>	<b>104</b>
<b>8. SPIS TABEL .....</b>	<b>107</b>
<b>9. SPIS RYSUNKÓW.....</b>	<b>108</b>
<b>10. SPIS WYKRESÓW .....</b>	<b>109</b>

## 1. Wstęp

Diagnoza strategiczna jednostki administracyjnej to szczegółowy opis sytuacji samej jednostki, jak i jej otoczenia.

*Diagnoza Strategiczna Gminy Inowrocław* ma na celu zobrazowanie potencjału społeczno-ekonomicznego Gminy, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania środowiskowo-infrastrukturalne oraz identyfikację głównych kierunków rozwoju Gminy Inowrocław, które wpływają na jej konkurencyjność.

Diagnoza strategiczna Gminy Inowrocław jest podstawowym punktem wyjścia konstruowania „Strategii Rozwoju Gminy Inowrocław na lata 2013 – 2020”.

Diagnoza stanu istniejącego została przeprowadzona na podstawie aktualnych danych statystycznych oraz licznych konsultacji społecznych (w tym badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy) i obejmuje aktualną sytuację Gminy Inowrocław pod względem ekonomicznym, społecznym oraz ekologicznym. Ponadto, diagnoza obejmuje analizę uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Dokument prezentuje również posiadany potencjał Gminy Inowrocław w kontekście dalszego jej rozwoju.

## 2. Diagnoza strategiczna Gminy Inowrocław

### 2.1. Ogólna charakterystyka Gminy Inowrocław

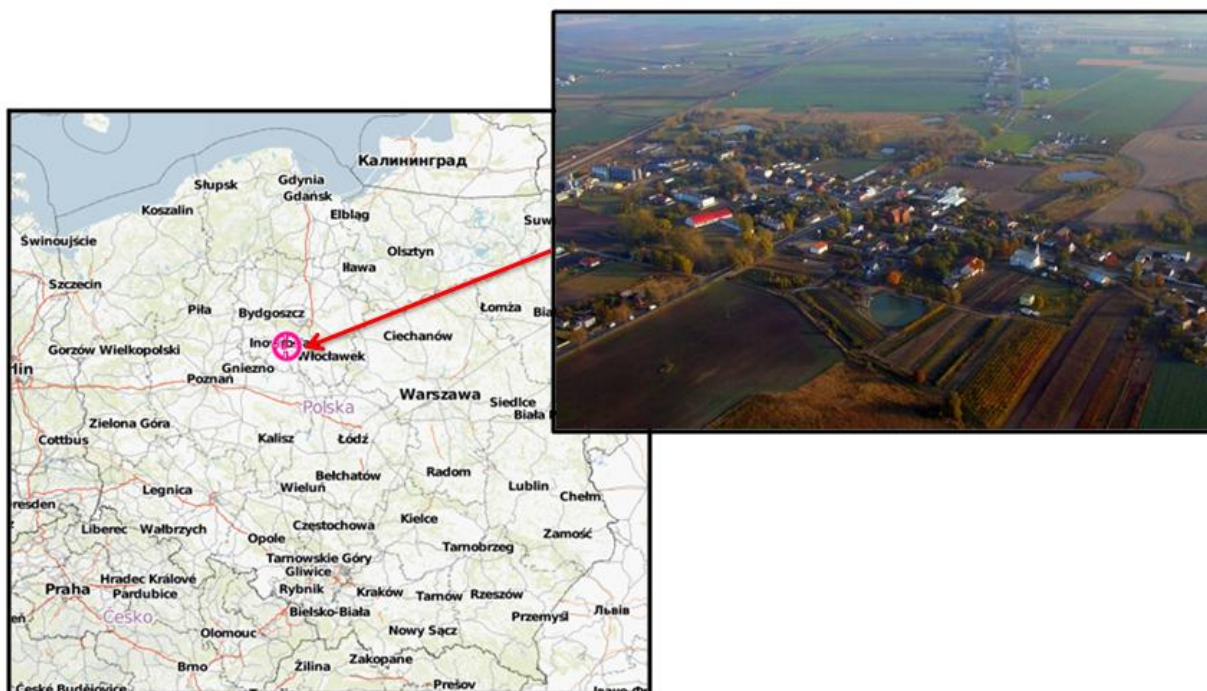
Gmina Inowrocław to gmina wiejska, położona w środkowej części powiatu inowrocławskiego, w południowo – zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego.

Władze administracyjne Gminy Inowrocław zlokalizowane są na terenie Inowrocławia, który skupia znaczną część podstawowych dla mieszkańców instytucji oraz usług codziennej obsługi. Odległość komunikacyjna do centrum Inowrocławia z większości obszaru Gminy wynosi poniżej 10 km, a z najdalej położonych części Gminy – nie przekracza 15 km.

Gmina Inowrocław ma charakterystyczny kształt, bowiem „otacza” miasto Inowrocław (aż 96% długości granicy miasta Inowrocław to granica z Gminą wiejską Inowrocław). Oprócz Miasta Inowrocław, Gmina graniczy z następującymi gminami:

- od północy – Gmina Złotniki Kujawskie, Gmina Rojewo (powiat inowrocławski);
- od wschodu – Gmina Gniewkowo, Gmina Dąbrowa Biskupia (powiat inowrocławski);
- od południa – Gmina Kruszwica (powiat inowrocławski) i Gmina Strzelno (powiat mogileński);
- od zachodu – Gmina Pakość i Gmina Janikowo (powiat inowrocławski).

Rysunek 1. Gmina Inowrocław na tle Polski



Źródło: [www.mapa.szukacz.pl](http://www.mapa.szukacz.pl); [www.gminainowroclaw.eu](http://www.gminainowroclaw.eu)

Komunikacyjnie Gmina Inowrocław położona jest na skrzyżowaniu dróg krajowych nr 15 i 25 oraz dróg wojewódzkich nr: 251, 252, 400 i 412.

Przez teren Gminy przebiega również trasa kolejowa o znaczeniu krajowym relacji Toruń – Poznań i Tczew – Katowice.

**Rysunek 2. Położenie Gminy Inowrocław na tle powiatu inowrocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego**



Źródło: <http://www.zpp.pl>.

Gmina Inowrocław zajmuje powierzchnię 171,05 km<sup>2</sup> co plasuje ją na 30 miejscu wśród 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego.

W skład Gminy Inowrocław wchodzi następujące sołectwa: Batkowo, Cieślin, Czyste, Gnojno, Góra, Jacewo, Jaksice, Kłopot, Komasyce, Krusza Duchowna, Krusza Zamkowa, Latkowo, Łąkocin, Łojewo, Marcinkowo, Miechowice, Olszewice, Orłowo, Piotrkowice, Pławin, Radłówek, Sikorowo, Sławęcinek, Słońsko, Trzaski, Tupadły, Żalinowo.

Sieć osadnicza Gminy Inowrocław składa się z 50 miejscowości, cechujących się bardzo dużym rozdrobnieniem. W żadnej z tych miejscowości nie wykształciły się ośrodki uzupełniające, które zaspokajałyby podstawowe potrzeby mieszkańców Gminy. W związku z tym, mieszkańcy masowo zaspokajają swoje potrzeby w sąsiednim Inowrocławiu.

Uwarunkowaniem specyficznym jest fakt, że funkcje siedziby i faktycznego centrum społeczno-gospodarczego Gminy, pełni miejscowość leżąca poza jej granicami, której potencjał w żaden sposób nie może być stymulowany poprzez działania władz Gminy.

Miejscowości na terenie Gminy Inowrocław, pod względem prezentowanego poziomu wyposażenia w usługi, można więc podzielić na 3 poziomy:

- Jaksice – miejscowość o największej koncentracji zróżnicowanych usług,
- Sławęcinek, Żalinowo, Góra, Jaksice, Orłowo, Tupadły, Turzany – miejscowości, w których zlokalizowano szkoły oraz najczęściej pojedyncze inne usługi (filie bibliotek, kościoły parafialne),
- pozostałe miejscowości niewyposażone w usługi lub wyposażone w usługi o niewielkim znaczeniu w kształtowaniu jakości życia mieszkańców.

„Oceniając wpływ stanu sieci osadniczej na możliwości rozwoju Gminy Inowrocław należy stwierdzić, że sieć osadnicza w Gminie wykazuje szereg specyficznych własności, w istotny sposób rzutujących na funkcjonowanie Gminy, a pośrednio także na jakość życia mieszkańców. Są to generalnie uwarunkowania rozwoju niezbyt korzystne lub wręcz niekorzystne – wiążące się w sferze zarządzania Gminą z ponoszeniem większych kosztów, czy też z koniecznością przezwyciężenia większej liczby barier, niż w przypadku większości gmin o podobnej powierzchni, czy liczbie ludności. Podkreślić tu należy przede wszystkim:

1. Bardzo duże rozdrobnienie osadnictwa – i to zarówno w kontekście bardzo dużej liczby miejscowości, jak też w kontekście małej liczby mieszkańców znacznej części miejscowości (większość to wsie małe lub bardzo małe, a nawet największe miejscowości stanowią niewielką część ludności ogółem – jest to sytuacja nietypowa na tle gmin, gdyż zazwyczaj zaznacza się dominacja 1-3 największych miejscowości).
2. Bardzo dużą liczbę miejscowości – Gmina należy do jednostek o największej liczbie miejscowości wiejskich. Nie wynika to wyłącznie z dużej powierzchni Gminy, gdyż także wskaźnik gęstości osadnictwa (liczby miejscowości w stosunku do powierzchni) jest znacznie wyższy od przeciętnych i notowanych w większości jednostek. Częściowo wynika to zapewne z wysokiej przydatności rolniczej, co wiązało się z karczowaniem lasów i rozwojem typowo rolniczych wsi – niska lesistość powoduje, że powierzchnia możliwa do zainwestowania jest większa.
3. Powszechnie znane, ale także specyficzne dla Gminy Inowrocław uwarunkowania związane z położeniem w bezpośrednim sąsiedztwie dużego miasta. Do pierwszej grupy zaliczyć należy przede wszystkim łatwy dostęp do miejskiego rynku usług i pracy. Miasto Inowrocław prezentuje potencjał znacznie większy, niż typowe miasta powiatowe - co stwarza warunki dla ponadstandardowo dobrej dostępności ludności gminy do usług (zakres, zróżnicowanie i liczba dostępnych usług są tu znacznie większe, niż w typowych miastach powiatowych) i zróżnicowanych miejsc pracy. Bliskość tak dużego miasta stanowi jednak istotną barierę dla rozwoju niektórych rodzajów działalności na terenie Gminy – potrzeby mieszkańców w zakresie handlu i usług są bardzo często realizowane właśnie na terenie miasta (tym bardziej, iż część ludności gminy jest związana z miastem poprzez dojazdy do pracy lub szkół). Wielu mieszkańców Gminy rezygnuje z realizacji

nawet podstawowych potrzeb w zakresie usług na terenie Gminy (np. szkolnictwo podstawowe, handel, podstawowa opieka zdrowotna), realizując je w Inowrocławiu. Inną konsekwencją sąsiedztwa miasta jest dezintegracja powiązań hierarchicznych sieci osadniczej. W przypadku tradycyjnych obszarów wiejskich zazwyczaj wykształcają się poziomy hierarchiczne związane z dostępnością zróżnicowanej oferty i obsługą przez miejscowości z wyższych szczebli hierarchii określonych części gminy (wytwarzają się układy podporządkowania wsi niewyposażonych w usługi, wsiom posiadającym rozbudowany ich potencjał; na szczycie takiej hierarchii stoi najczęściej miejscowość gminna, drugi poziom stanowią wsie uzupełniające siedzibę, a trzeci – pozostałe wsie wyposażone w usługi, a kolejny - wsie nieposiadające usług). W przypadku gmin podmiejskich nie wykształcają się tego typu powiązania i zależności, gdyż znaczna część miejscowości ciąży raczej ku sąsiedniemu miastu, a nie ku lepiej wyposażonej wsi gminnej. W sferze społecznej ważną konsekwencją takiego zaburzenia hierarchii osadnictwa jest także zanik więzi społecznych (w mniejszym stopniu wykształcają się społeczności lokalne). Specyficznym uwarunkowaniem rozwoju Gminy Inowrocław jest natomiast kształt gminy (taka kategoria gmin jest niekiedy określana mianem „gmin obwarzankowych”) i jej rozczłonkowanie wokół dosyć dużego powierzchniowo miasta (w skali całego kraju gmin o porównywalnych warunkach rozwoju jest zaledwie kilka). Zagadnienie to wzmacnia wymienione wcześniej negatywne konsekwencje, a dodatkowo powoduje dezintegrację przestrzenną Gminy. Jak się wydaje pod względem ciężarów społecznych i funkcjonalnych silniejsze są związki z miastem (czemu sprzyja wybitnie dośrodkowy układ głównych dróg), niż z innymi częściami gminy i z innymi miejscowościami wiejskimi.”

*Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowrocław – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego*

## PODSUMOWANIE

Ogólna charakterystyka Gminy	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
atrakcyjna lokalizacja w centrum kraju	bardzo duże rozdrobnienie osadnictwa
bardzo atrakcyjna lokalizacja względem Miasta Inowrocław – siedziby władz Gminy i powiatu	brak wyraźnych ośrodków uzupełniających
korzystne położenie komunikacyjne wzdłuż dróg krajowych	dezintegracja przestrzenna Gminy
trasa kolejowa przebiegająca przez teren Gminy	

Źródło: Opracowanie własne

## 2.2. Zasoby środowiska przyrodniczego

### 2.2.1. Rzeźba terenu

Zdecydowana większość Gminy Inowrocław leży w strefie wysoczyzny morenowej, ale niewielka część na południu Gminy, leży w strefie doliny Noteci. Wysoczyzna morenowa zbudowana jest z glin zwałowych piaszczystych, zamarglonych z licznymi przewarstwieniami drobnoziarnistymi, pylastymi i zglinionymi. Wysoczyznę tą tworzą liczne formy wklęsłe i bardzo nieliczne formy wypukłe. Wklęsłymi formami rzeźby terenu są fragmenty rozległych rynien polodowcowych, natomiast formami wypukłymi są nieliczne pagórki o wysokości względnej nieprzekraczającej 7-8 m. Forma płaszczynowa jest w środkowo-wschodniej i południowej części Gminy przecięta rozległą, ale płytką dolinną formą wodnolodowcowo-wytopiskową (pas Marcinkowo-Trzaski – Mątwy – Popowice).

Krajobraz Gminy Inowrocław - w porównaniu z obszarami leżącymi na północ i południe od Gminy - jest jednak strefą wyjątkowo równinną.

Obserwuje się następujące utwory budujące powierzchnię Gminy:

- glina zwałowa fazy dobrzyńsko-poznańskiej – pokrywa zdecydowaną większość obszaru Gminy,
- mułki, piaski i żwiry rzeczne fazy poznańsko-dobrzyńskiej – występują w dolinie Noteci oraz w pasie rozciągającym się pomiędzy Balczewem, a Mątwy,
- mułki i piaski jeziorne fazy poznańsko-dobrzyńskiej – występują one w północno-wschodniej części Gminy, gdzie tworzą zwarty rozległy obszar mający swoją kontynuację poza terenem Gminy,
- torfy i namuły holocenijskie - wypełniające małe obniżenia wytopiskowe oraz dolinki cieków.

Gmina Inowrocław nie należy do obszarów o szczególnie urozmaiconej rzeźbie terenu. Najwyżej położony punkt leży na wysokości 106,5 m npm (okolice kościoła w Górze), natomiast najniżej położony punkt – na wysokości 75,7 m npm (poziom lustra w J. Piotrkowickim). W rzeczywistości większość obszaru Gminy leży na wysokości 80-90 m npm. Cechą charakterystyczną rzeźby terenu Gminy Inowrocław jest przede wszystkim jej „łagodny” charakter przejawiający się niewielkimi, stopniowymi zmianami wysokości (małe nachylenia, małe różnice wysokości), powodujący wrażenie równinnego lub bardzo łagodnie falistego ukształtowania terenu. Ukształtowanie terenu Gminy nie stwarza zatem problemów w zagospodarowywaniu obszaru – głównie na cele rolnictwa, a rzeźba terenu sprzyja rozwojowi.

### 2.2.2. Klimat

Gmina Inowrocław zgodnie z dzielnicami klimatycznymi wg Gumińskiego leży w „środkowej” dzielnicy klimatycznej. Charakteryzuje się ona najniższymi w Polsce opadami atmosferycznymi.

Szczegółowe parametry charakteryzujące klimat Gminy Inowrocław, są następujące:

- opady atmosferyczne, wynoszą do 550 mm, z czego ponad połowa (ok. 300-350 mm) przypada na półrocze letnie;
- w roku 2007 na położonej w pobliżu Gminy stacji pomiarowej w Więclawicach, aż 22% (czyli wówczas ok. 120 mm) rocznej sumy opadów przypadało na lipiec, 15% na czerwiec, 11% na sierpień; miesiącami o najniższych opadach były (kwiecień, wrzesień i październik (po ok. 3- 4% sumy rocznej, czyli poniżej 20 mm));
- średnie temperatury roczne wynoszą ok. 8-8,5°C przy czym w lipcu przekraczają 18,5°C a w styczniu wynoszą ok. -2,5 do -3°C;
- okres wegetacyjny trwa 210-220 dni;
- lato termiczne trwa przeciętnie ok. 90-100 dni;
- zima termiczna trwa przeciętnie ok. 80-90 dni;
- średnia liczba dni mroźnych wynosi ok. 35-40, natomiast bardzo mroźnych (gdym temperatura maksymalna nie przekracza -10°C wynosi 2-3);
- średnia liczba dni gorących wynosi 35-40, a dni upalnych (z temperaturą ponad 30°C) ok. 4-6;
- liczba dni pogodnych wynosi ok. 40;
- liczba dni chmurnych wynosi ok. 120-130;
- pokrywa śnieżna występuje w okresie trwającym ok. 70 dni;
- przeciętne roczne usłonecznienie wynosi 1500-1600 godzin;
- notuje się przewagę wiatrów zachodnich, w następnej kolejności południowo-zachodnich, w dalszej kolejności północno-zachodnich.

Na terenie Gminy Inowrocław wpływ na lokalne modyfikacje klimatu będą miały obniżenia terenu, zwłaszcza podmokłe (np. dolina Noteci), gdzie częstsze będą mgły. Z tych samych powodów należy się spodziewać w okresie jesienno-wiosennym zastoisk zimnego powietrza, a w okresie letnim nieco łagodniejszego przebiegu pogody (niższe temperatury maksymalne, wyższa wilgotność powietrza).

Relatywnie niski wskaźnik opadów atmosferycznych (tudzież zasoby soli, mającej silne właściwości higroskopijne), sprawiają iż suche powietrze sprzyja osobom, cierpiącym na dolegliwości astmatyczne.

Rysunek 3. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego



Źródło: [www.acta-agrophysica.org](http://www.acta-agrophysica.org)

**Legenda:**

Dzielnica rolniczo-klimatyczna	
I. Szczecińska	XII. Lubelska
II. Zachodniobałtycka	XIII. Chełmska
III. Wschodniobałtycka	XIV. Wrocławska
IV. Pomorska	XV. Częstochowsko- Kielecka
V. Mazurska	XVI. Tarnowska
VI. Nadnotecka	XVII. Sandomiersko - Rzeszowska
VII. Środkowa	XVIII. Podsudecka
VIII. Zachodnia	XIX. Podkarpacka
IX. Wschodnia	XX. Sudecka
X. Łódzka	XXI. Karpacka
XI. Radomska	

**2.2.3. Wody powierzchniowe i podziemne**

Wody powierzchniowe

Większość Gminy Inowrocław położona jest w dorzeczu Odry. System hydrologiczny Gminy powiązany jest zatem ściśle z jej położeniem geograficznym względem jednostek fizyczno-geograficznych oraz z jej ukształtowaniem powierzchni.

Sieć hydrologiczną Gminy Inowrocław tworzą:

- rzeka Noteć,
- dwa większe jeziora: Jezioro Szarlejskie oraz Jezioro Piotrkowickie,
- liczne oczka wodne,
- znaczna liczba cieków stworzonych sztucznie (regulacje, melioracje).

Noteć i jej dolina stanowią istotną barierę terenową, wpływająca na podział strukturalny Gminy. Południowa część Gminy Inowrocław, leżąca na południe od Noteci, jest w praktyce odcięta od pozostałych części, gdyż jedyną przeprawą drogową jest połączenie między Tupadłami a Inowrocławiem.

#### Wody podziemne

Teren Gminy Inowrocław znajduje się w obrębie dwóch zbiorników wód podziemnych:

- nr 142 „Inowrocław – Dąbrowa” stanowiącego obszar wysokiej ochrony (OWO). Wody poziomu czwartorzędowego zalegają średnio 35 m pod powierzchnią terenu (średnia głębokość ujęcia), a szacunkowe zasoby dyspozycyjne 95 tys. m<sup>3</sup> / dobę. Wody z tego zbiornika eksploatowane są w ujęciu Trzaski.
- „Wielkopolska dolina kopalna” (GZWP nr 144), który nie wymaga szczególnej ochrony, ze względu na to, iż wody zalegają głęboko (średnia głębokość ujęcia wynosi 60 m) i są izolowane od powierzchni warstwą nieprzepuszczalną. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne ocenia się na 480 tys. m<sup>3</sup>/dobę.

Na obszarze Gminy Inowrocław znajduje się jeden z najzasobniejszych w skali kraju tzw. szczecińsko – łódzki obszar występowania wód geotermalnych. Zasoby wód geotermalnych są odnawialnym źródłem energii i mogą być wykorzystywane praktycznie w nieograniczony sposób np. na cele komunalne, przemysłowe, rolnicze itp. Warunki wykorzystania tych zasobów na terenie Gminy nie zostały jednak dokładnie rozpoznane.

#### **2.2.4. Surowce mineralne**

Na terenie Gminy Inowrocław prowadzona jest eksploatacja kruszywa naturalnego w miejscowościach: Łojewo i Jaronty.

Do niedawna na terenie Gminy wydobywano również sól w postaci solanki przemysłowej w kopalni otworowej w miejscowości Góra.

### 2.2.5. Fauna i flora

Gmina Inowrocław nie należy do obszarów szczególnie cennych przyrodniczo ze względu na swoje położenie w części województwa cechującej się mniejszą wartością walorami przyrodniczymi.

W niedalekiej odległości od Gminy leżą natomiast inne cenne i atrakcyjne przyrodniczo obszary:

- na południu - obszar z Jeziorem Gopło,
- na północy – rozległy kompleks lasów (Puszcza Bydgoska),
- na północnym-zachodzie – rozległa dolina Noteci i zwarte kompleksy leśne.

Formy chronione, które występują na terenie Gminy Inowrocław, są relatywnie niskiej rangi i zajmują niewielkie powierzchnie.

Na terenie Gminy dogodne warunki egzystencji znalazło ponad 1000 gatunków roślin (sosny, brzozy, olchy), a wśród mokradł Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich spotkać można żurawie błotne.

#### **Pomniki przyrody**

Na terenie Gminy Inowrocław znajduje się 107 pomników przyrody (drzew). Są to pojedyncze drzewa, grupowe w parkach oraz jedna aleja dębowa (70 dębów). Za pomniki przyrody zostały uznane drzewa wg poniższego zestawienia:

- aleja 70 dębów szypułkowych o obwodzie od 150 cm do 375 cm rosnących przy drodze Bydgoszcz - Inowrocław na odcinku Jaksice-Strzemkowo.
- grupa 5 dębów szypułkowych o obwodach 220, 240, 280, 295 i 320 cm rosnących w zabytkowym parku dworskim w miejscowości Olszewice,
- grupa 4 drzew: dąb szypułkowy o obwodzie 400 cm, topola biała o obwodzie 430 cm. buk zwyczajny czerwolistny o obwodzie 300 cm oraz jesion wyniosły o obwodzie 310 cm rosnące w parku dworskim w miejscowości Krusza Zamkowa,
- grupa 4 lip drobnolistnych o obwodach 320, 330, 240 i 460 cm rosnące w miejscowości Komaszycy przy drodze Inowrocław-Komaszycy,
- grupa 3 drzew: lipa drobnolistna o obwodzie 520 cm, klon polny o obwodzie 340 cm oraz klon jawor o obwodzie 340 cm rosnące w zabytkowym parku dworskim w miejscowości Piotrkowice,
- grupa 3 drzew: lipa drobnolistna o obwodzie 390 cm oraz dwa platany klonolistne o obwodzie 320 i 300 cm rosnące w zabytkowym parku dworskim w miejscowości Cieślin,

- grupa 3 drzew: dąb szypułkowy o obwodzie 340 cm oraz dwa platany klonolistne o obwodzie 290 cm i 295 cm rosnące w miejscowości Kłopot, grupa jesionów o obwodach 330 i 330 cm rosnących w parku wiejskim w miejscowości Sławęcín,
- grupa drzew: dąb szypułkowy o obwodzie 410 cm oraz. topola osika o obwodzie 408 cm rosnące na terenie parku wiejskiego w miejscowości Góra,
- platan klonolistny o obwodzie 300 cm rosnący w parku dworskim w miejscowości Jaksice,
- wiąz szypułkowy o obwodzie 410 cm rosnący w zabytkowym parku pałacowym w miejscowości Kłopot,
- wiąz szypułkowy o obwodzie 320 cm rosnący w parku wiejskim w miejscowości Krusza Podlotowa,
- dąb szypułkowy o obwodzie 325 cm rosnący w parku wiejskim w miejscowości Krusza Podlotowa,
- dąb szypułkowy o obwodzie 340 cm rosnący w zabytkowym parku dworskim w miejscowości Kruśliwiec,
- topola biała czterowierzchołkowa o obwodach 200, 270, 280 i 290 cm rosnąca w miejscowości Łojewo,
- dąb szypułkowy o obwodzie 400 cm rosnący w parku dworskim w miejscowości Orłowo,
- wiąz polny o obwodzie 320 cm rosnący w parku wiejskim w miejscowości Pławín,
- oliwnik wąskolistny o obwodzie 140 cm rosnący w parku wiejskim w miejscowości Popowice,
- klon srebrzysty o obwodzie 300 cm rosnący w parku wiejskim w miejscowości Sikorowo,
- wiąz szypułkowy o obwodzie 370 cm rosnący w parku wiejskim w miejscowości Sójkowo, lipa drobnolistna o obwodzie 310 cm rosnąca w miejscowości Tupadły przy drodze Inowrocław – Kruszwica,
- topola o obwodzie 480 cm rosnąca w miejscowości Bachorze Łęgi.

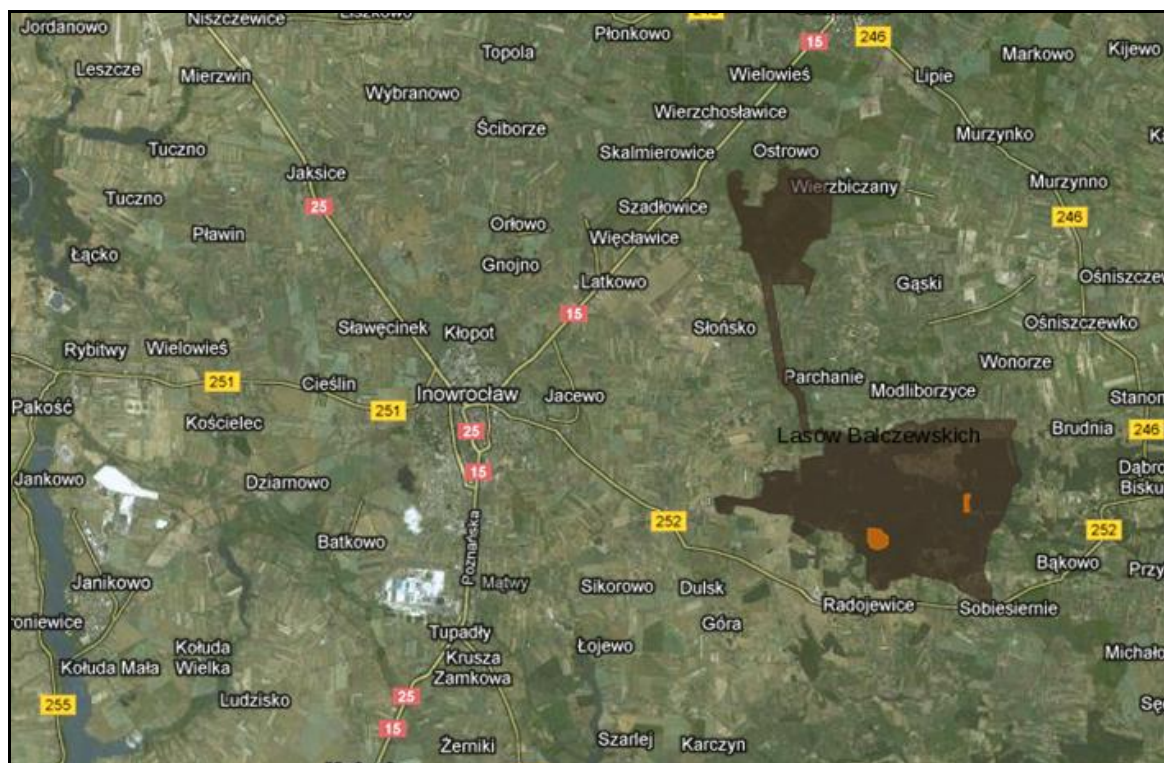
*Źródło: Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Inowrocław*

### **Obszary Chronionego Krajobrazu**

Na terenie Gminy Inowrocław znalazła się część „**Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich**”. Obszar ten rozciąga się na terenie trzech gmin powiatu inowrocławskiego i stanowi fragment wielkoprzestrzennego systemu obszarów chronionych województwa kujawsko – pomorskiego. Na terenie Gminy Inowrocław ochroną objęto grunty w okolicach kanału Parchańskiego. Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie jedyne go kompleksu leśnego wśród urodzajnych gleb w tej części Kujaw. Osobliwością tego rezerwatu jest występujący w warstwie runa dziewięciśli bełodygowy oraz sasanka polna. - „Balczewo”

– o powierzchni 24,4 ha, jeden z największych kompleksów leśnych wśród żyznych ziem kujawskich. Utworzony w 1963 r. dla ochrony miejsc lęgowych ptaków błotnych i wodnych na terenie porośniętym turzycą i kępami wierzby krzaczastej.

Rysunek 4. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich na terenie Gminy Inowrocław



Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl/>

### 2.2.6. Podsumowanie

Gmina Inowrocław pod względem zasobów środowiska przyrodniczego nie wyróżnia się szczególnie na tle innych gmin sąsiednich. Jednakże w kontekście jej lokalizacji względem Miasta Inowrocław należy stwierdzić, że poprzez naturalne piękno przyrody oraz mało przekształcony przez człowieka krajobraz, Gmina Inowrocław stanowi doskonałe i atrakcyjne miejsce dla mieszkańców Inowrocławia do odpoczynku na łonie natury.

Zasoby środowiska przyrodniczego	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
równinne, „łagodne” ukształtowanie terenu	małe roczne opady
liczne ciek wodne	Noteć i jej dolina stanowią istotną barierę terenową, wpływająca na podział strukturalny Gminy
występowanie wód podziemnych	mała liczba obszarów szczególnie cennych przyrodniczo
położenie na terenie tzw. szczecińsko – łódzkiego obszaru występowania wód	formy chronione o relatywnie niskiej randze i zajmujące niewielkie powierzchnie

geotermalnych	
występowanie złóż surowców mineralnych (tj. soli kamiennej i kruszywa naturalnego)	
duża liczba pomników przyrody	

Źródło: Opracowanie własne

## 2.3. Sytuacja demograficzna i społeczna Gminy Inowrocław na tle otoczenia

### 2.3.1. Ludność

#### Charakterystyka mieszkańców

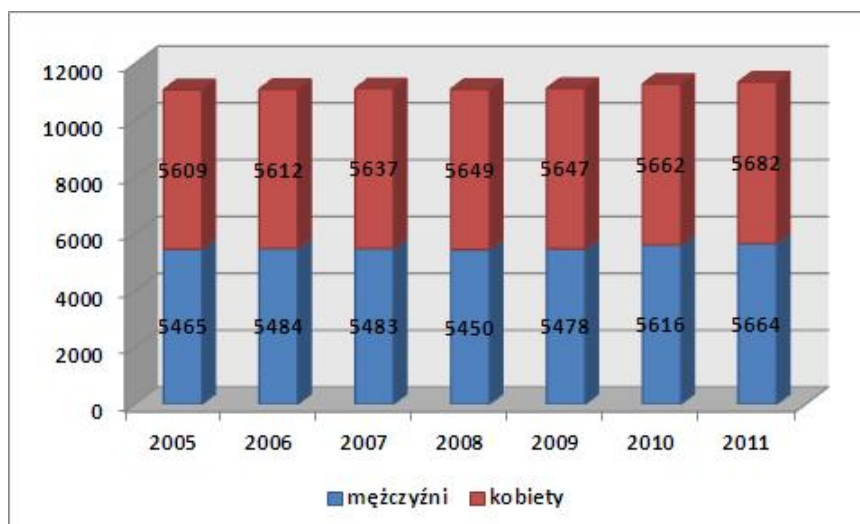
Zgodnie ze stanem na dzień 31 XII 2011 r. Gminę Inowrocław zamieszkiwało 11 346 mieszkańców, z czego niewielką przewagę stanowiły kobiety (ok. 50,1%). Na przestrzeni lat 2005-2011 liczba ludności na terenie Gminy ulegała systematycznemu wzrostowi (oprócz roku 2008, w którym nastąpił niewielki spadek liczby mieszkańców). Porównując rok 2011 z rokiem bazowym 2005 można zaobserwować ogólny wzrost liczby ludności o 2,46%. Przyczyną tego wzrostu może być fakt, że coraz więcej mieszkańców z terenów miejskich (zwłaszcza z Miasta Inowrocław) emigruje na tereny wiejskie w poszukiwaniu ciszy i spokoju oraz bliższego kontaktu z naturą.

Tabela 1. Struktura demograficzna Gminy Inowrocław w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem	11 074	11 096	11 120	11 099	11 125	11 278	11 346
mężczyźni	5 465	5 484	5 483	5 450	5 478	5 616	5 664
kobiety	5 609	5 612	5 637	5 649	5 647	5 662	5 682

Źródło: Dane GUS

Wykres 1. Struktura ludności wg płci na terenie Gminy Inowrocław w latach 2005-2011



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z danych zaprezentowanych w tabeli 2 wynika, że największa liczba ludności zamieszkuje sołectwo Jaksice – 1 474 osób. Z kolei najliczniejszymi miejscowościami po względem liczby mieszkańców są: Jaksice – 1 135 osób, Orłowo – 607 osób, Tupadły – 562 osoby, Łojewo – 497 osób, Cieślin – 497 osób.

**Tabela 2. Zestawienie liczby mieszkańców na terenie poszczególnych sołectw i miejscowości Gminy Inowrocław (stan na 31.12.2011 r.)**

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba ludności sołectwa	Nazwa miejscowości wchodzących w skład sołectwa	Liczba osób zamieszkujących miejscowość
1	Batkowo	201	Batkowo	154
			Popowice	47
2	Cieślin	584	Cieślin	497
			Mimowola	9
			Sójkowo	78
3	Czyste	254	Czyste	140
			Oporówek	114
4	Gnojno	570	Gnojno	395
			Kruśliwiec	106
			Strzemkowo	69
5	Góra	675	Góra	216
			Dulsk	195
			Pławinek	156
			Witowy	108
6	Jacewo	580	Jacewo	580
7	Jaksice	1 474	Jaksice	1 135
			Borkowo	188
			Jaksiczki	63
			Stefanowo	88
8	Kłopot	420	Kłopot	420
9	Komaszyce	508	Komaszyce	369
			Dziennice	139
10	Łatkowo	299	Łatkowo	188
			Balin	111
11	Krusza Duchowna-Krusza Zamkowa	420	Krusza Duchowna	189
			Krusza Zamkowa	231
12	Łąkocin	250	Łąkocin	193
			Karczyn Wieś	57
13	Łojewo	531	Łojewo	497
			Ostrowo Krzyckie	34

**DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCLAW**

14	Marcinkowo	452	Marcinkowo	208
			Balczewo	244
15	Miechowice	337	Miechowice	161
			Marulewy	176
16	Olszewice	267	Olszewice	95
			Turzany	172
17	Orłowo	607	Orłowo	607
18	Piotrkowice	154	Piotrkowice	154
19	Pławin	333	Turlejewo	91
			Pławin	242
20	Radłówek	163	Radłówek	163
21	Sikorowo	432	Sikorowo	432
22	Sławęcinek	447	Sławęcinek	319
			Sławęcín	128
23	Słońsko	414	Słońsko	414
24	Trzaski	311	Trzaski	188
			Jaronty	123
25	Tupadły	562	Tupadły	562
26	Żalinowo	228	Żalinowo	69
			Krusza Podlotowa	159

Źródło: Urząd Gminy Inowrocław

**Tabela 3. Liczba ludności na terenie Gminy Inowrocław, województwa kujawsko – pomorskiego oraz kraju w 2011 r.**

Wyszczególnienie	liczba mieszkańców			% udział w liczbie ludności powiatu inowrocławskiego
	mężczyźni	kobiety	razem	
<b>POLSKA</b>	<b>18 654 577</b>	<b>19 883 870</b>	<b>38 538 447</b>	-
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>1 017 093</b>	<b>1 081 277</b>	<b>2 098 370</b>	-
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>80 117</b>	<b>84 848</b>	<b>164 965</b>	-
Miasto Inowrocław	36 099	39 839	75 938	46,03%
Gmina Dąbrowa Biskupia	2 549	2 604	5 153	3,12%
Gmina Gniewkowo	7 433	7 508	14 941	9,06%
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>5 664</b>	<b>5 682</b>	<b>11 346</b>	<b>6,88%</b>
Gmina Janikowo	6 705	6 948	13 653	8,28%
Gmina Kruszwica	9 820	10 198	20 018	12,13%
Gmina Pakość	4 846	5 131	9 977	6,05%
Gmina Rojewo	2 392	2 376	4 768	2,89%
Gmina Złotniki Kujawskie	4 609	4 562	9 171	5,56%
Gmina Strzelno	5 884	6 155	12 039	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Analizując ludność Gminy Inowrocław na tle gmin sąsiednich należy zauważyć, że zajmuje 5 pozycję pod względem liczebności powiatu inowrocławskiego – 6,88% ludności powiatu inowrocławskiego w 2011 r. Natomiast pod względem liczby kobiet w stosunku do liczby mężczyzn w analizowanej Gminie, podobnie jak i w powiecie inowrocławskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz kraju, odnotowano przewagę kobiet nad mężczyznami.

**Tabela 4. Gęstość zaludnienia na terenie Gminy Inowrocław, województwa kujawsko – pomorskiego oraz kraju w 2011 r.**

Wyszczególnienie	powierzchnia [km <sup>2</sup> ]	gęstość zaludnienia [osoba/km <sup>2</sup> ]
<b>POLSKA</b>	<b>312 679</b>	<b>123</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>17 972</b>	<b>117</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>1 225</b>	<b>135</b>
Miasto Inowrocław	30	2 531
Gmina Dąbrowa Biskupia	147	35
Gmina Gniewkowo	180	83
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>172</b>	<b>66</b>
Gmina Janikowo	92	148
Gmina Kruszwica	262	76
Gmina Pakość	86	116
Gmina Rojewo	120	40
Gmina Złotniki Kujawskie	136	67
Gmina Strzelno	185	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

**Gęstość zaludnienia** na terenie Gminy Inowrocław wynosi ok. 66 osób/1 km<sup>2</sup>. Natomiast gęstość zaludnienia na terenie powiatu inowrocławskiego kształtuje się na poziomie 135 osoby/1 km<sup>2</sup>, województwa kujawsko – pomorskiego 117 osób/1 km<sup>2</sup> oraz kraju 123 osoby/1 km<sup>2</sup>. Pod względem gęstości zaludnienia, Gmina Inowrocław należy do gmin o mniejszej gęstości zaludnienia na terenie powiatu inowrocławskiego. Wynika to przede wszystkim z dużej powierzchni Gminy oraz stosunkowo małej liczby osób ją zamieszkujących.

**Przyrost naturalny** na terenie Gminy Inowrocław w latach 2005-2011 przyjmuje wartości dodatnie (oprócz lat 2005 i 2007). Dodatni przyrost naturalny oznacza przewagę liczby urodzeń żywych nad liczbą zgonów. Ma on znaczący wpływ na przyszłą liczbę ludności na terenie Gminy. Zmiany wielkości przyrostu naturalnego na terenie Gminy Inowrocław prezentuje tabela 5.

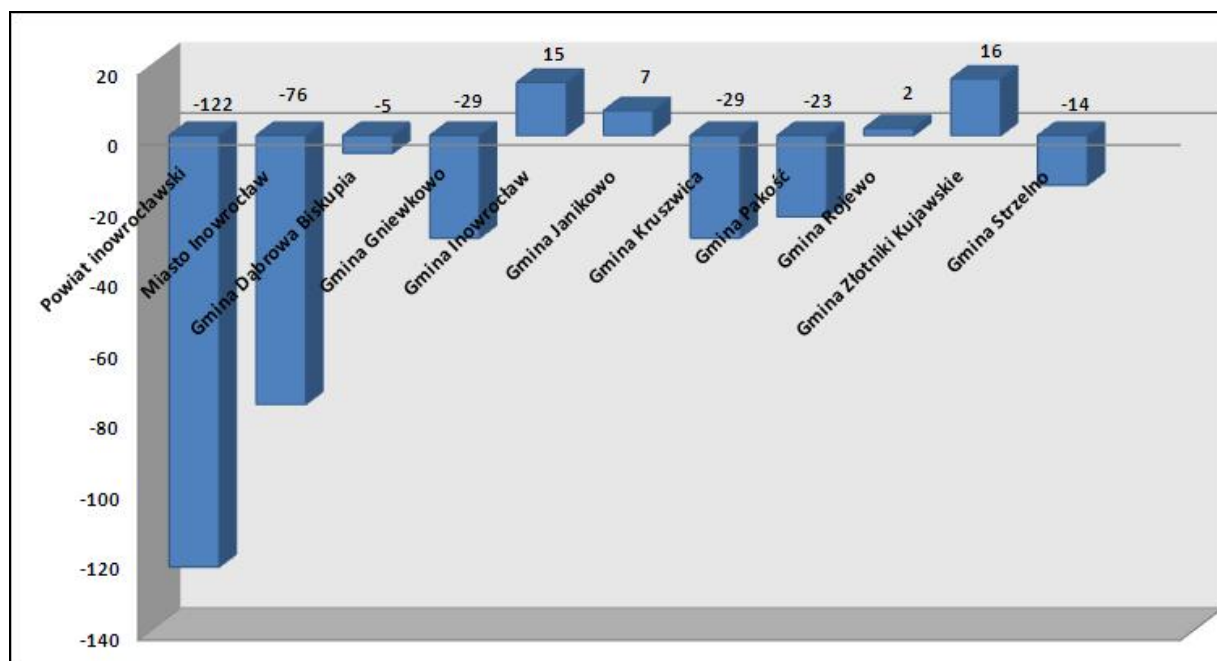
Tabela 5. Przyrost naturalny na terenie Gminy Inowrocław w latach 2005-2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem	-14	19	-11	24	36	2	15
mężczyźni	-15	14	-13	8	18	-2	11
kobiety	1	5	2	16	18	4	4

Źródło: Dane GUS

Przyrost naturalny w 2011 r. na terenie Gminy Inowrocław był dodatni i kształtował się na poziomie 5 (urodzenia żywe – 120, zgony ogółem – 105). Spośród gmin sąsiednich w analizowanym roku tylko jedna gmina miała wyższy przyrost naturalny, a mianowicie Gmina Złotniki Kujawskie z przyrostem naturalnym na poziomie 16. Pozostałe gminy charakteryzują się znacznie niższym przyrostem naturalnym, który w większości gmin przyjmuje wartości ujemne.

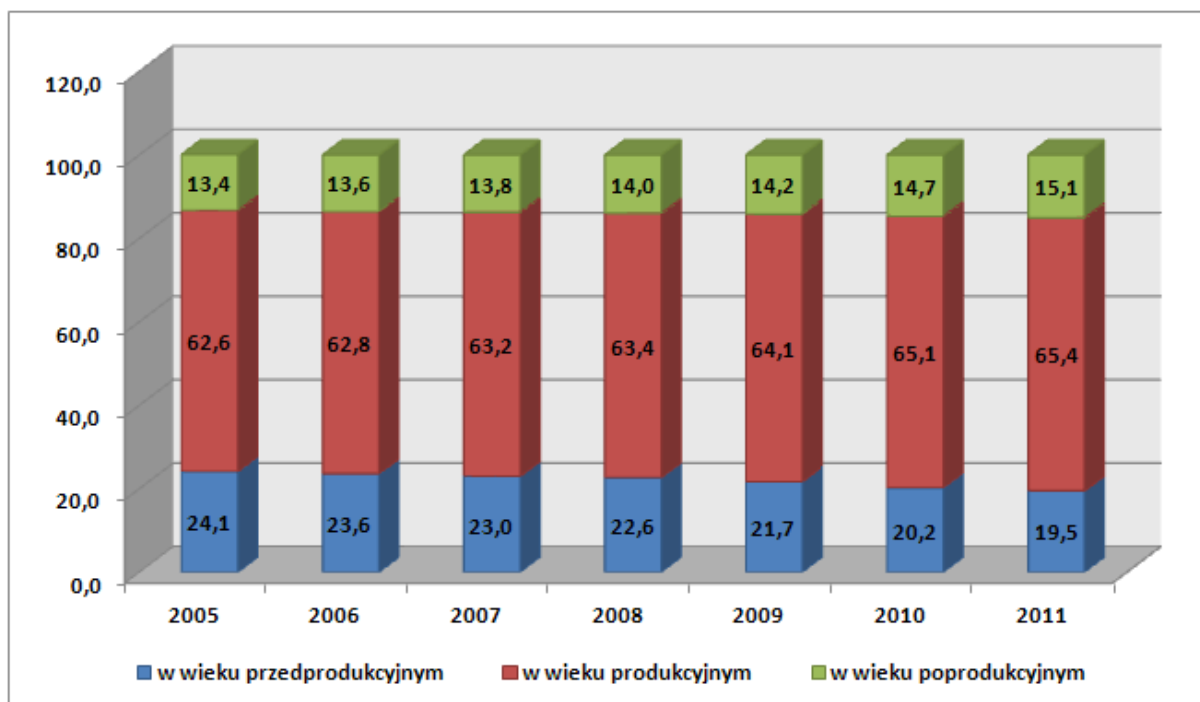
Wykres 2. Przyrost naturalny na terenie Gminy Inowrocław na tle gmin sąsiednich - 2011 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 3 przedstawia jak kształtowały się **podział ludności według ekonomicznych grup wieku** w latach 2005-2011 na terenie Gminy Inowrocław.

Wykres 3. Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku i płci na terenie Gminy Inowrocław w latach 2005-2011



Źródło: GUS

Na terenie Gminy Inowrocław ludność w wieku produkcyjnym w 2011 r. stanowiła 65,4% ogólnej liczby ludności, natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym – 19,5% a w wieku poprodukcyjnym – 15,1%. W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie maleje z roku na rok, co oznacza że rodzi się coraz mniej dzieci, a w konsekwencji liczba ludności Gminy będzie malała przy założeniu, że tendencja ta się nie zmieni w kolejnych latach,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym systematycznie wzrasta, co oznacza że coraz więcej mieszkańców Gminy osiąga wiek, w którym podejmuje pracę lub naukę w szkołach wyższych, ale jednocześnie znajdzie to odzwierciedlenie w kolejnych latach we wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrasta z roku na rok, co oznacza że coraz więcej jest osób przechodzących na emerytury.

Analizując powyższe wnioski należy stwierdzić, że świadczą one o starzeniu się społeczeństwa, na co wskazują również dane zawarte w tabeli 6 dotyczącej wskaźników obciążenia demograficznego.

**Tabela 6. Wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie Gminy Inowrocław w latach 2005-2011**

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<b>Wskaźnik obciążenia demograficznego</b>							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59,9	59,3	58,2	57,7	56,1	53,5	53,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	55,5	57,6	59,8	62,0	65,5	72,6	77,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	21,4	21,7	21,8	22,1	22,2	22,5	23,2

Źródło: GUS

W tabeli 7 przedstawiono sytuację Gminy Inowrocław na tle jej otoczenia pod względem struktury wiekowej mieszkańców oraz salda migracji.

**Tabela 7. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Inowrocław oraz saldo migracji na tle jej otoczenia – 2011 r.**

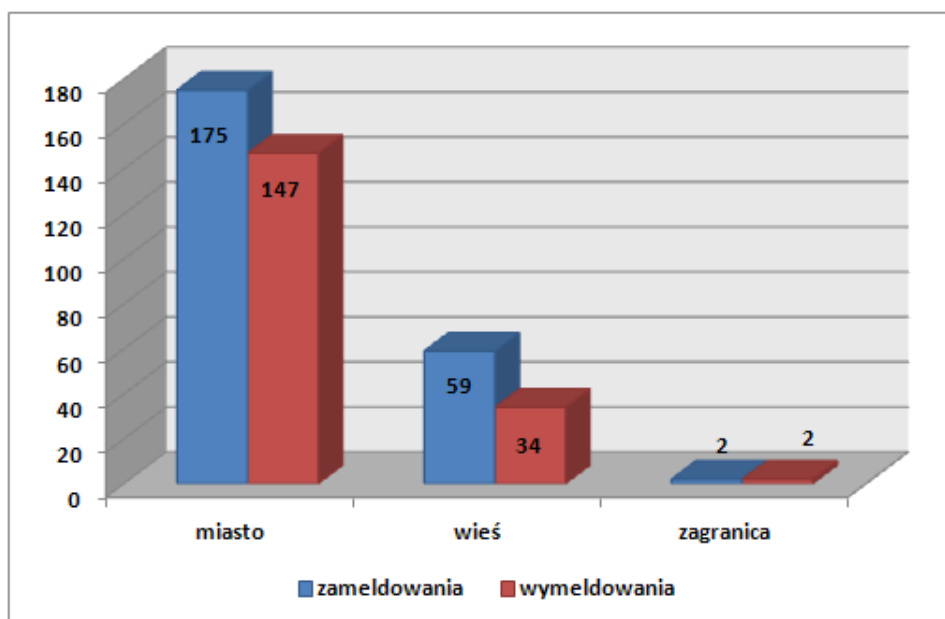
Wyszczególnienie	struktura wiekowa mieszkańców (osoba)				saldo migracji
	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny	liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	
<b>POLSKA</b>	<b>18,5</b>	<b>64,2</b>	<b>17,3</b>	<b>26,9</b>	<b>-4334</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>19,0</b>	<b>64,4</b>	<b>16,6</b>	<b>25,8</b>	<b>-1649</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>18,1</b>	<b>65,4</b>	<b>16,5</b>	<b>25,2</b>	<b>-326</b>
Miasto Inowrocław	16,4	65,8	17,8	27,1	-178
Gmina Dąbrowa Biskupia	20,6	64,8	14,6	22,5	13
Gmina Gniewkowo	20,0	64,3	15,7	24,4	-73
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>19,5</b>	<b>65,4</b>	<b>15,1</b>	<b>23,1</b>	<b>53</b>
Gmina Janikowo	18,7	65,4	15,8	24,2	-24
Gmina Kruszwica	18,8	64,7	16,5	25,5	-81
Gmina Pakość	19,3	65,0	15,7	24,2	-12
Gmina Rojewo	21,9	64,8	13,3	20,5	3
Gmina Złotniki Kujawskie	19,9	66,3	13,9	21,0	-27
Gmina Strzelno	19,6	64,3	16,1	25,0	-72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym w Gminie Inowrocław kształtowała się w 2011 r. na poziomie 23,1 osoby. Wskaźnik ten jest mniejszy w porównaniu do wskaźnika obciążenia demograficznego kraju (26,9 osób), województwa (25,8 osób) oraz powiatu inowrocławskiego (25,2 osoby).

Analizując dane z 2011 r. należy zauważyć, że **saldo migracji** dla Gminy Inowrocław było dodatnie i kształtowało się na poziomie 53, co oznacza że w badanym okresie więcej osób zameldowywało się na teren Gminy niż z niego wyprowadzało. Na sytuację tą, zgodnie z danymi GUS, złożyły się zameldowania 236 osób (w tym: 171 osób z terenów miast, 59 osób z terenów wsi oraz 2 osoby z zagranicy), oraz wymeldowania 183 osób (w tym: 147 osoby wyprowadziły się do miast, 34 osoby na obszary wiejskie oraz 2 osoby za granicę). Niniejsze dane zostały przedstawione w formie graficznej na wykresie 4. Badając saldo migracji gmin sąsiednich należy zauważyć, że oprócz Gminy Inowrocław tylko dwie inne gminy sąsiednie w 2011 r. odnotowały dodatnie saldo migracji, tj. Gmina Dąbrowa Biskupia oraz Gmina Rojewo. Na terenie pozostałych gmin sąsiednich, powiatu inowrocławskiego, województwa kujawsko – pomorskiego oraz kraju w analizowanym roku odnotowano ujemne saldo migracji, oznaczające przewagę osób wpływających niż napływających na badany obszar.

Wykres 4. Migracje ludności na terenie Gminy Inowrocław - 2011 r.



Źródło: GUS

### 2.3.2. Rynek pracy i bezrobocie

Wysokie bezrobocie stanowi najpoważniejszy problem społeczny i gospodarczy demokratycznej Polski. Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych, a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Niestety problem ten w dużej mierze dotyczy również całego województwa kujawsko - pomorskiego, w tym powiatu inowrocławskiego i bezpośrednio Gminy Inowrocław.

Tabela 8 prezentuje podstawowe dane związane z bezrobociem.

Tabela 8. Bezrobocie na terenie Gminy Inowrocław w 2011 r.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011
<b>Bezrobotni zarejestrowani wg płci</b>		
ogółem	osoba	965
mężczyźni	osoba	408
kobiety	osoba	557
<b>Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym</b>		
ogółem	%	13,0
mężczyźni	%	10,3
kobiety	%	16,1

Źródło: GUS

Na terenie Gminy Inowrocław liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 965, z czego prawie 58% stanowiły kobiety.

Tabela 9. Bezrobocie na terenie Gminy Inowrocław w 2011 r. na tle jej otoczenia

Wyszczególnienie	bezrobocie - liczba osób			udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
	mężczyźni	kobiety	razem	
<b>POLSKA</b>	<b>922472</b>	<b>1060204</b>	<b>1 982 676</b>	<b>8,0%</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>61368</b>	<b>78254</b>	<b>139 622</b>	<b>10,3%</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>5910</b>	<b>8258</b>	<b>14 168</b>	<b>13,1%</b>
Miasto Inowrocław	2771	3796	<b>6 567</b>	13,1%
Gmina Dąbrowa Biskupia	183	262	<b>445</b>	13,3%
Gmina Gniewkowo	638	720	<b>1 358</b>	14,1%
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>408</b>	<b>557</b>	<b>965</b>	<b>13,0%</b>
Gmina Janikowo	356	692	<b>1 048</b>	11,7%
Gmina Kruszwica	653	1037	<b>1 690</b>	13,0%
Gmina Pakość	344	535	<b>879</b>	13,6%
Gmina Rojewo	198	206	<b>404</b>	13,1%
Gmina Złotniki Kujawskie	359	453	<b>812</b>	13,4%
Gmina Strzelno	399	583	<b>982</b>	12,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Analizując udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Inowrocław w 2011 r. na tle jej otoczenia, należy stwierdzić że jest on na bardzo podobnym poziomie jak dla powiatu inowrocławskiego i pozostałych gmin do niego należących i wynosi 13%. Oznacza to, że pod względem bezrobocia sytuacja na terenie Gminy Inowrocław jak i gmin sąsiednich jest bardzo do siebie podobna.

### 2.3.3. Podsumowanie

Liczba ludności na terenie Gminy Inowrocław na przestrzeni ostatnich lat systematycznie się zwiększa. Przyczyną takiego stanu jest bliskość Miasta Inowrocław, dla którego Gmina zaczyna odgrywać coraz to większą rolę „sypialni”. Mieszkańcy Inowrocławia jak również okolicznych miast osiedlają się na terenie Gminy Inowrocław przede wszystkim ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz ciszę i spokój będące głównym atutem terenów wiejskich. W związku z tym prognozuje się, że liczba ludności w najbliższych latach nadal będzie utrzymywać tendencję wzrostową. Potwierdza to dodatnie saldo migracji oraz dodatni przyrost naturalny.

Występują niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców. Wskaźnik obciążenia demograficznego wskazuje na zmiany zachodzące w strukturze wiekowej społeczeństwa. Pomimo wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym, zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz znacząco wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Należy podkreślić, że przewidywane dla poszczególnych grup wiekowych zmiany liczebności będą pociągały za sobą następujące problemy:

- w dalszym stopniu utrzymywać się będzie wysoka liczebność grupy produkcyjnej. Należy więc uwzględnić duże zapotrzebowanie na pracę i dosyć wysoki trwały poziom bezrobocia,
- prognozuje się spadek zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach,
- przewiduje się spadek liczebności grupy uczęszczającej do szkół podstawowych. Być może pojawi się problem optymalizacji sieci szkół,
- przewiduje się znaczący spadek liczebności grupy uczęszczającej do gimnazjów,
- obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności grup starszych. Należy dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy jako kluczowy problem wskazuje niewystarczającą liczbę miejsc pracy w Gminie głównie w sektorze pozarolniczym. Część mieszkańców znajduje zatrudnienie w większych miastach, takich jak Inowrocław, Bydgoszcz, Poznań, Toruń. Chcąc zmniejszać poziom bezrobocia, władze Gminy Inowrocław powinny skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów, a także stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie.

Sytuacja demograficzna	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
wzrost liczby mieszkańców Gminy	zbliżona liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym
dodatnie saldo migracji	wysoki poziom bezrobocia
dodatni przyrost naturalny	duży odsetek mieszkańców niezaangażowanych w życie Gminy

## 2.4. Gospodarka

### 2.4.1. Rolnictwo

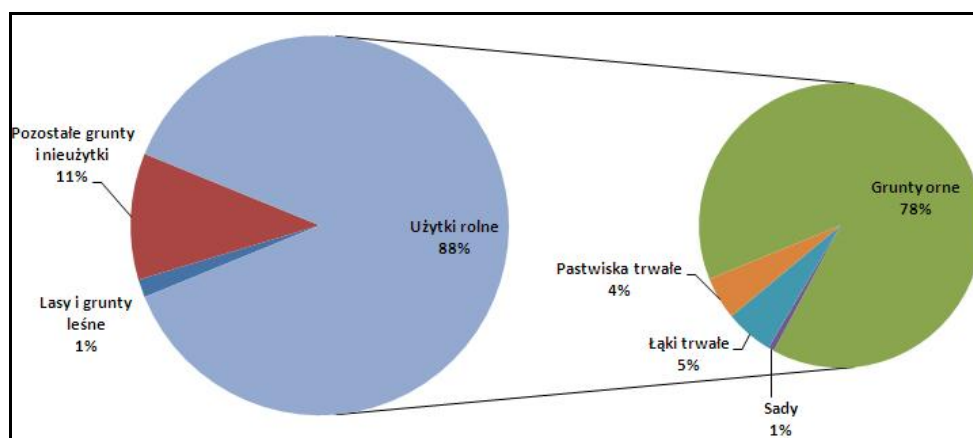
Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w tabeli 10 i na wykresie 5 Gmina Inowrocław zajmuje obszar 17 105 ha, z czego prawie 89% stanowią użytki rolne, 1,77% użytki leśne, zaś pozostałe grunty i nieużytki 12,33%. Obszar Gminy stanowi 13,96% powierzchni powiatu inowrocławskiego.

Tabela 10. Struktura zagospodarowania gruntów gminy Inowrocław

Rodzaje gruntów	Powierzchnia (w ha)	Struktura %
<b>Użytki rolne, w tym:</b>	<b>14 693</b>	<b>85,90%</b>
Grunty orne	13 075	88,99%
Sady	100	0,68%
Łąki trwałe	805	5,48%
Pastwiska trwałe	713	4,85%
<b>Lasy i grunty leśne</b>	<b>303</b>	<b>1,77%</b>
<b>Pozostałe grunty i nieużytki</b>	<b>2 109</b>	<b>12,33%</b>
<b>RAZEM:</b>	<b>17 105</b>	<b>100%</b>

Źródło: Dane GUS

Wykres 5. Struktura gruntów na terenie gminy Inowrocław



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Na terenie Gminy Inowrocław rolnictwo stanowi najważniejszą gałąź gospodarki. Na terenie Gminy w 2010 r. funkcjonowało 956 gospodarstw rolnych. Wśród nich dominują gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha, które stanowią prawie 30% wszystkich gospodarstw. Następnymi w kolejności są gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha i 15 ha i więcej.

**Tabela 11. Struktura wielkości gospodarstw w Gminie Inowrocław**

Wyszczególnienie	2010
do 1 ha włącznie	145
1 - 5 ha	260
5 - 10 ha	222
10 -15 ha	108
15 ha i więcej	221
<b>razem</b>	<b>956</b>

Źródło: Dane GUS

Rozwój rolnictwa na terenie Gminy spowodowany jest korzystnymi warunkami glebowymi. Gmina położona jest w części województwa kujawsko-pomorskiego zaliczanej do głównych producentów żywności (ta część Kujaw jest postrzegana jako obszar silnego rolnictwa nawet w skali całego kraju). Na niewielką skalę rozwinęła się także działalność sadownicza. Brak jest dokładnych danych na temat produkcji rolniczej na terenie Gminy Inowrocław, jednakże obecne informacje w tym zakresie potwierdzają, że Gmina należy do obszarów o dużej efektywności i towarowości produkcji.

Gleby Gminy Inowrocław są mało zróżnicowane, zdecydowaną większość powierzchni Gminy zajmują urodzajne czarne ziemie właściwe, tworzące zazwyczaj gleby kompleksu 1 i 2. Zajmują praktycznie całą część północną oraz północno-zachodnią, znaczne fragmenty Gminy w części południowej (poza doliną Noteci) i środkowo-wschodniej.

Stosunkowo niewielkie powierzchnie zajmują gleby brunatne właściwe, które w Gminie Inowrocław ustępują czarnym ziemiom. Spotyka się je w okolicach Marcinkowa, Dulśka – Góry, Piotrkowic – Kruszy Zamkowej oraz Jaksiczek. We wschodniej części Gminy spotyka się natomiast spore powierzchnie gleb brunatnych wylugowanych i kwaśnych, o mniejszej przydatności rolniczej. Niewielkie powierzchnie zajmują nieurodzajne gleby bielcowe i pseudobielcowe. Spotyka się je jedynie w części wschodniej, w 3 rejonach: Słońska, Balczewa i Witów-Łąkocina-Karczyna Wsi. Pozostałe obszary zajęte są przez gleby pochodzenia organicznego.

O bardzo wysokiej jakości i przydatności gleb świadczy struktura według klas bonitacyjnych. Wśród gruntów ornych, ponad 3% to grunty klasy I, a ponad 27% - grunty klasy II. Grunty klas III stanowią ponad 40% ogółu. Powierzchnia gruntów klas IV jest wyraźnie mniejsza od powierzchni klas III. Minimalną powierzchnię zajmują grunty klas V-VI, przy czym w ogóle

(wg IUNG) nie znajduje się gruntów do zalesień. Warto podkreślić, że grunty o klasach gorszych niż IVA stanowią łącznie tylko ok. 15% ogółu.

Na terenie Gminy Inowrocław dobrze rozwinęła się hodowla drobiu oraz żywca wieprzowego.

#### **2.4.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza**

Większość obszarów leżących w sąsiedztwie dużych miast, jak np. Inowrocław, wykazuje zazwyczaj wiele cech przedsiębiorczości podmiejskiej. Pomimo tak charakterystycznego położenia, Gmina Inowrocław w zakresie przedsiębiorczości nie prezentuje ukształtowanych cech podmiejskich - zarówno w płaszczyźnie zagospodarowania przestrzeni, jak i prowadzonych działalności. Należy domniemać, że w przyszłości procesy suburbanizacji będą ważnym uwarunkowaniem wpływającym na oblicze Gminy, ale prawdopodobnie, ze względu na uwarunkowania rozwoju rolnictwa, Gmina Inowrocław nie stanie się w najbliższym czasie typową, intensywnie zagospodarowaną przestrzenią podmiejską.

Na terenie Gminy Inowrocław na koniec 2012 r. działało 1000 podmiotów gospodarczych, z czego 0,9% w sektorze publicznym, zaś 99,1% w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy w badanym okresie, czyli w latach 2005 – 2012 ulegała systematycznemu wzrostowi, oprócz roku 2011, w którym to zanotowano spadek o 4 podmioty gospodarcze w stosunku do roku poprzedniego. Porównując ostatecznie rok 2012 z rokiem bazowym, można zauważyć wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 27,9%. Identyczna sytuacja, tj. wzrost liczby podmiotów gospodarczych, odnotowano również w sektorze prywatnym, w którym to w analizowanym okresie liczba podmiotów wzrosła o 223, tj. o 29%. Jedynie w 2011 r. liczba podmiotów gospodarczych w tym sektorze zmniejszyła się o 4. Największy udział wśród podmiotów sektora prywatnego stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – w 2012 r. stanowiły 81,5% wszystkich podmiotów tego sektora. Następnymi w kolejności są spółki handlowe oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne. Pozostałe podmioty gospodarcze nie wykazują wyraźnych trendów.

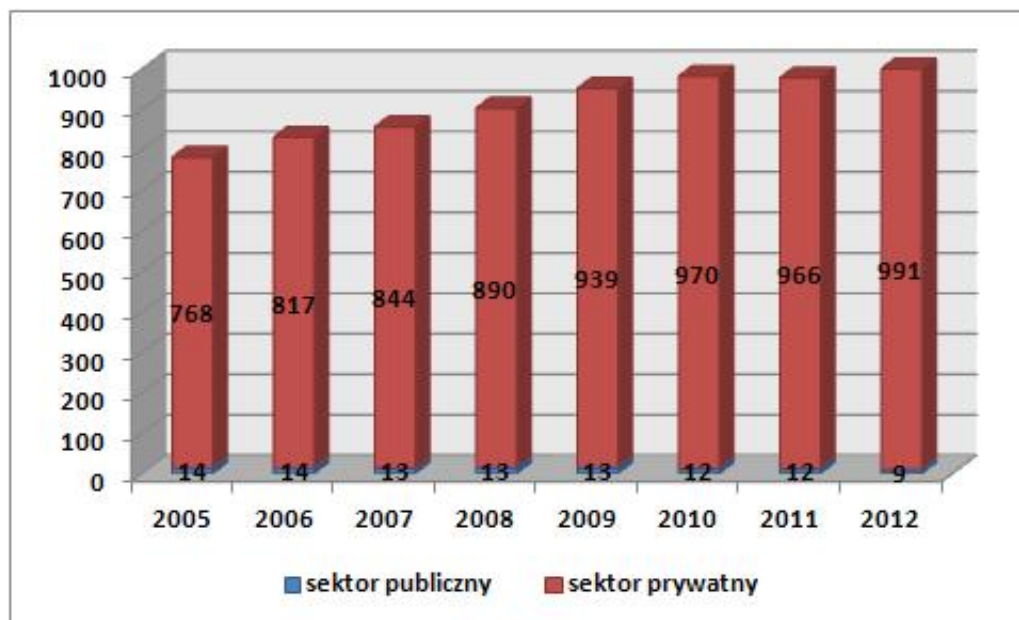
Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej w Gminie Inowrocław, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym, prezentuje tabela 12 oraz wykres 6.

Tabela 12. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w Gminie Inowrocław w latach 2005 – 2012

Wyszczególnienie		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<b>podmioty gospodarki narodowej ogółem</b>		<b>782</b>	<b>831</b>	<b>857</b>	<b>903</b>	<b>952</b>	<b>982</b>	<b>978</b>	<b>1000</b>
<b>sektor publiczny</b>	<b>sektor publiczny - ogółem</b>	<b>14</b>	<b>14</b>	<b>13</b>	<b>13</b>	<b>13</b>	<b>12</b>	<b>12</b>	<b>9</b>
	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	12	12	12	12	12	11	11	8
	sektor publiczny - przedsiębiorstwa państwowe	1	1	0	0	0	0	0	0
<b>sektor prywatny</b>	<b>sektor prywatny - ogółem</b>	<b>768</b>	<b>817</b>	<b>844</b>	<b>890</b>	<b>939</b>	<b>970</b>	<b>966</b>	<b>991</b>
	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	624	665	691	736	780	804	791	808
	sektor prywatny - spółki handlowe	39	40	40	42	47	49	54	57
	sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	8	10	8	8	8	8	8	8
	sektor prywatny - spółdzielnie	8	8	8	7	6	6	6	6
	sektor prywatny - fundacje	1	1	1	1	1	1	1	2
	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	27	28	30	32	32	32	34	34

Źródło: Dane GUS.

Wykres 6. Podmioty gospodarcze wg sektora własności w latach 2005 – 2012



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

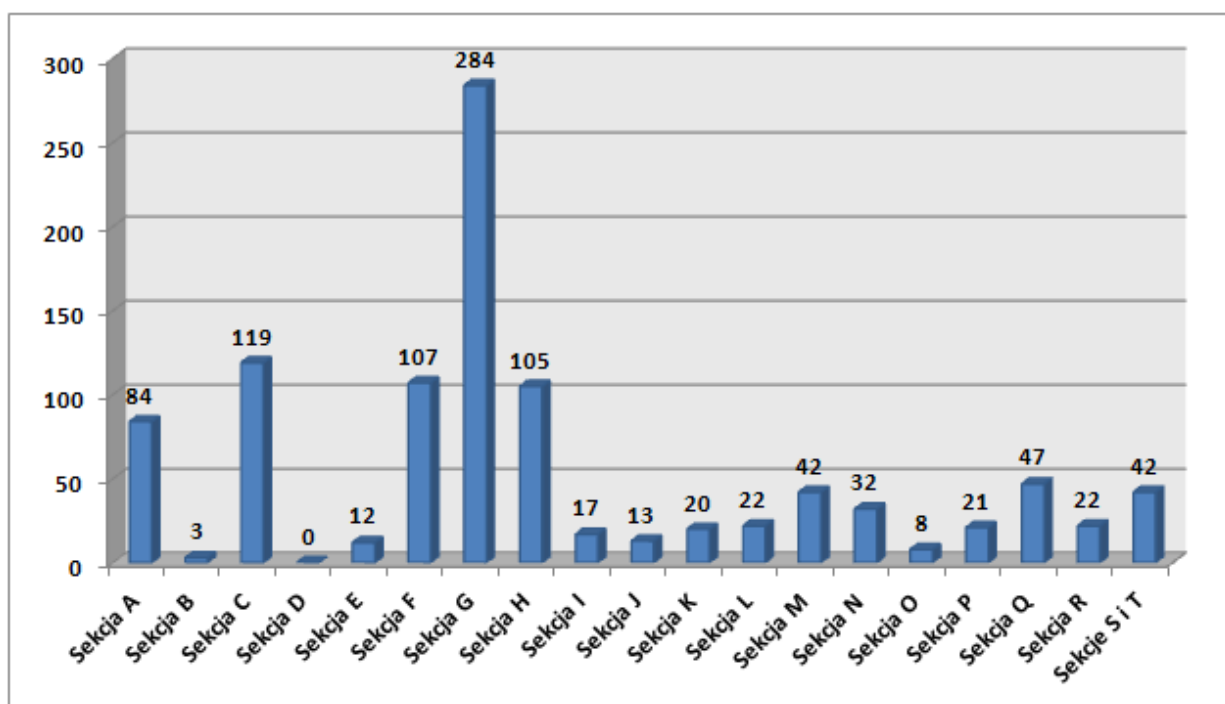
Działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy Inowrocław koncentruje się głównie na handlu, obsłudze nieruchomości, przetwórstwie przemysłowym oraz budownictwie i transporcie.

Tabela 13. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w Gminie Inowrocław

PKD 2004	Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
A	Rolnictwo	84	85	82	80	82
C	Górnictwo	2	1	2	2	2
D	Przetwórstwo przemysłowe	104	110	109	113	117
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	3	3	3	2
F	Budownictwo	60	64	76	84	93
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów	266	266	274	279	295
H	Hotele i restauracje	18	16	17	18	16
I	Transport, gospodarka magazynowa, łączność	67	67	77	90	89
J	Pośrednictwo finansowe	18	21	24	20	22
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	80	106	69	106	118
L	Ubezpieczenia	7	7	7	7	7
M	Edukacja	16	17	18	20	19
N	Ochrona zdrowia	17	19	24	28	35
O	Działalność usługowa komunalna, społeczna, pozostała	41	49	48	53	55
<b>RAZEM</b>		<b>782</b>	<b>831</b>	<b>857</b>	<b>903</b>	<b>952</b>

Źródło: Dane GUS.

Wykres 7. Struktura działalności gospodarczej w sektorze prywatnym na terenie Gminy Inowrocław w 2012 r.



Źródło: Dane GUS.

Legenda:

<b>A</b>	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<b>C</b>	Przetwórstwo przemysłowe
<b>E</b>	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<b>F</b>	Budownictwo
<b>G</b>	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<b>H</b>	Transport i gospodarka magazynowa
<b>I</b>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<b>J</b>	Informacja i komunikacja
<b>K</b>	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<b>L</b>	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<b>M</b>	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<b>N</b>	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
<b>O</b>	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
<b>P</b>	Edukacja
<b>Q</b>	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<b>R</b>	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
<b>S</b>	Pozostała działalność usługowa

Należy podkreślić, że na tle gmin powiatu inowrocławskiego przedsiębiorczość pozarolnicza na terenie Gminy Inowrocław jest bardzo dobrze rozwinięta, co prezentuje tabela 14.

Na szczególną uwagę zasługuje pełnienie funkcji specjalistycznych – istotnych w skali całego kraju:

- związanych z obronnością (na terenie Gminy znajduje się baza lotnicza, o dosyć dużej zajętości terenu),
- związanych z magazynowaniem ropy naftowej i paliw (w podziemnych kawernach w Górze),
- związanych z pełnieniem funkcji komunikacyjnej (przez teren Gminy przebiega infrastruktura drogowa, która jest istotnym węzłem komunikacji kolejowej i drogowej),
- związanych z przebiegiem przez teren Gminy infrastruktury technicznej znaczenia regionalnego, krajowego i międzynarodowego (transport paliw, energii, solanki).

Tabela 14. Działalność gospodarcza na terenie Gminy Inowrocław na tle jej otoczenia w 2011 r.

Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa	
	liczba przedsiębiorstw prywatnych	liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców
<b>POLSKA</b>	<b>3748026</b>	<b>97</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>178513</b>	<b>85</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>12742</b>	<b>77</b>
Miasto Inowrocław	6677	88
Gmina Dąbrowa Biskupia	284	55
Gmina Gniewkowo	933	62
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>966</b>	<b>85</b>
Gmina Janikowo	842	62
Gmina Kruszwica	1306	65
Gmina Pakość	799	80
Gmina Rojewo	237	50
Gmina Złotniki Kujawskie	698	76
Gmina Strzelno	687	57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Analizując liczbę przedsiębiorstw sektora prywatnego na 1000 mieszkańców na terenie Gminy Inowrocław w 2011 r. należy zauważyć, że:

- jest ona na takim samym poziomie co w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego przyjmując wartość 85 przedsiębiorstw prywatnych na 1000 mieszkańców,
- jest ona wyższa w stosunku do powiatu inowrocławskiego oraz wszystkich gmin do niego należących (oprócz Miasta Inowrocław),
- jest ona niższa zaledwie w stosunku do kraju oraz Miasta Inowrocław.

W pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Gminy Inowrocław praktycznie żadnej roli nie odgrywa funkcja rekreacyjno-turystyczna. Walory przyrodnicze gminy są relatywnie małe, zwłaszcza jeśli uwzględni się bliskie sąsiedztwo (na południu od gminy) Jeziora Gopło o wybitnie dużym znaczeniu ekologicznym, ale także bliskie sąsiedztwo, leżących na północ od gminy, rozległych kompleksów leśnych. Na terenie Gminy znajdują się pojedyncze ogrody działkowe oraz biegnące przez Gminę szlaki turystyczne, które jedynie łączą Miasto z innymi obszarami atrakcyjnymi turystycznie leżącymi poza granicą Gminy. Należą do nich:

- fragment Szlaku Piastowskiego zwanego również Szlakiem Tysiąclecia Państwa Polskiego,
- Szlak Jana Kasprowicza (niebieski) - 17,5 km,

- Szlak Stanisława Przybyszewskiego (zielony) - 17 km,
- Szlak gen. Władysława Sikorskiego (czerwony) - 25,5 km,
- Szlak Powstania Wielkopolskiego (żółty) - 16 km.

W miejscowości Balczewo bierze swój początek leśna ścieżka przyrodnicza, wytyczona w kierunku miejscowości Rejna (gmina Dąbrowa Biskupia). Trakt liczy 7,4 km., z czego 2,9 km. przypada na Gminę Inowrocław. Preferowana jest głównie do zwiedzania pieszego. Można również podziwiać 20 pomników przyrody, prawem chronionych.

Wśród miejscowości Gminy Inowrocław na szczególną uwagę turystów zasługują:

- Balczewo – wieś zlokalizowana w południowo – wschodniej części Gminy. Lasy liściasto – iglaste wabią urlopowiczów zmęczonych miejskim gwarem, chcących odpocząć na łonie natury.
- Góra - wieś z położonym na wzniesieniu kościołem p.w. Św. Trójcy, z zabytkowym obrazem św. Walentego i krzyżem z kul armatnich. Na przykościelnym cmentarzu jest grób Stanisława Przybyszewskiego. W Górze znajduje się również kopalnia soli będąca oddziałem Inowrocławskich Kopalń Soli.
- Orłowo – historia tej miejscowości sięga 1227 r. Źródła przekazują, że została ona darowana w 1228 r. Zakonowi Krzyżackiemu przez księcia Konrada Mazowieckiego, a w 1339 r. została siedzibą komtura krzyżackiego. Znajduje się tu również zabytkowy kościół p. w. św. Elżbiety.
- Łojewo – korzenie tej miejscowości sięgają 1193 r. Tu urodził się pisarz i teoretyk sztuki Stanisław Przybyszewski. Upamiętniająca tablica znajduje się na budynku miejscowej szkoły. Jezioro Szarlejskie przyciąga turystów oraz wędkarzy.
- Tupadły – miejscowość usytuowana na Szlaku Piastowskim. W 1666 r. wojska Jana Kazimierza stoczyły tu bitwę z wojskami rokoszanina Jana Lubomirskiego. W wojnie poległo 4 tys. żołnierzy Stefana Czarnieckiego, walczącego po stronie króla. Jak głosi miejscowa legenda „żołnierze ci śpią pod ziemią, czekając na znak do powstania”.

Ewentualnych szans do turystyki na terenie Gminy Inowrocław należy upatrywać w wykorzystaniu Noteci do celów turystyki wodnej - samorząd województwa podejmuje aktywne działania w kierunku rozwoju dróg wodnych, więc istnieje szansa, że ten szlak, łączący kilkanaście gmin, będzie aktywizowany. Gmina ponadto leży w przebiegu jednej z europejskich tras pielgrzymkowych tzw. drogi Świętego Jakuba (jest to sieć szlaków pielgrzymkowych, biegnących przez różne kraje, związanych z relikwiami Jakuba Apostoła). Fakt ten może być wykorzystany do promocji Gminy.

Aktualnie identyfikuje się następujące funkcje Gminy:

- funkcja podstawowa – rolnictwo,
- funkcja uzupełniająca – przedsiębiorczość oraz mieszkalnictwo (w tym - zakłada się pełnie funkcji przestrzeni inwestycyjnej na potrzeby Miasta Inowrocław).
- funkcja dodatkowa – działalności specjalistyczne w wybranych miejscowościach.

W chwili obecnej Gmina Inowrocław nie posiada terenów inwestycyjnych będących własnością samorządu. Wszystkie tereny inwestycyjne znajdują się w rękach prywatnych.

Niezwykle atrakcyjne pod kątem inwestycyjnym tereny zajmujące powierzchnię 9 ha i 33 ha z przeznaczeniem dla usług handlu, w tym usług handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m<sup>2</sup>, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej znajdują się w podinowrocławskiej, intensywnie urbanizującej się miejscowości Latkowo. Tereny położone są wzdłuż drogi krajowej nr 15 Inowrocław – Toruń. W pobliżu znajdują się takie firmy, jak: Barbara Luijckx Sp. z o.o., WŁOZAMOT Panel Sp. z o.o. Dodatkowym atutem tych terenów jest bliska odległość i dobry dostęp do Torunia (30 km) i Bydgoszczy (40 km). Tereny te są w większości zgazyfikowane, zwodociągowane, z dostępem do mediów energetycznych i teleinformatycznych. Planuje się ich skanalizowanie. Wszystko to sprawia, iż tereny te są niezwykle atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów, planujących zarówno przedsięwzięcia z zakresu obsługi ludności, jak i obsługi intensywnego tranzytu.

Rysunek 5. Tereny inwestycyjne w Gminie Inowrocław



Źródło: <http://gminainowroclaw.eu/>

### 2.4.3. Podsumowanie

Gmina Inowrocław należy do gmin o charakterze rolniczym. Użytki rolne stanowią prawie 86% powierzchni Gminy. Do głównych kierunków upraw można zaliczyć zboża i buraki cukrowe. Wśród zwierząt gospodarskich dominuje drób i żywiec wieprzowy. Na terenie Gminy panują korzystne warunki glebowe, agroklimat oraz korzystne warunki hydrologiczne, w związku z tym należy upatrywać dalszych szans w rozwoju rolnictwa.

Na terenie Gminy co roku zwiększa się liczba przedsiębiorstw prywatnych prowadzących działalność pozarolniczą, co świadczy o rozwoju przedsiębiorczości na tym terenie.

Gmina Inowrocław nie posiada w chwili obecnej własnych terenów inwestycyjnych, jednakże takie tereny występują w Gminie i stanowią własność prywatną.

Gospodarka	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
wysoka jakość gleb	brak własnych terenów inwestycyjnych
tereny inwestycyjne będące własnością prywatną	słabo rozwinięta funkcja turystyczno-rekreacyjna
bliskość dużych rynków zbytu	
wzrastający wskaźnik przedsiębiorczości	

## 3. Usługi publiczne na terenie Gminy Inowrocław

### 3.1. Usługi społeczne

#### 3.1.1. Oświata i nauka

Prowadzeniem obsługi ekonomiczno – administracyjnej szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Inowrocław, zajmuje się **Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół Gminy Inowrocław**, w którym zatrudnionych jest 7 pracowników, w tym 1 osoba na urlopie macierzyńskim.

Celem jednostki jest realizacja zadań własnych Gminy w zakresie oświaty i wychowania, a w szczególności obsługa administracyjno-finansowa tych jednostek. GZEAS pełni funkcję administracyjno – gospodarczą oraz księgowo – finansową dla wszystkich szkół z terenu Gminy Inowrocław.

Do zadań GZEAS Gminy Inowrocław należy:

1) w zakresie spraw finansowych:

- a) prowadzenie obsługi finansowo – księgowej szkół,
- b) prowadzenie ewidencji w zakresie wydatków osobowych i rzeczowych szkół,
- c) sporządzanie obowiązujących sprawozdań z realizacji zadań rzeczowych szkół,

d) opracowywanie projektów planów dochodów i wydatków budżetowych Zespołu oraz koordynowanie prac związanych z opracowywaniem projektów planów finansowych szkół;

2) w zakresie spraw kadrowych:

- a) prowadzenie spraw kadrowych dyrektorów szkół oraz pracowników Zespołu,
- b) prowadzenie spraw związanych z powierzaniem stanowiska dyrektora szkoły,
- c) prowadzenie spraw związanych z zatwierdzaniem arkuszy organizacyjnych szkół,
- d) prowadzenie spraw związanych z procedurą awansu zawodowego nauczycieli na stopień nauczyciela mianowanego,
- e) prowadzenie spraw związanych z nagradzaniem, wyróżnianiem i odznaczaniem dyrektorów szkół oraz przyznawaniem nauczycielom nagród organu prowadzącego;

3) w zakresie spraw organizacyjno – administracyjnych:

- a) sporządzanie wniosków w sprawach pozyskiwania funduszy unijnych na cele oświatowe, a także udzielanie pomocy dyrektorom szkół w opracowywaniu wniosków własnych,
- b) wykonywanie zadań związanych z wykorzystywaniem funduszy strukturalnych oraz środków krajowych z zakresu zadań oświatowych, w tym pomocy materialnej dla uczniów,
- c) realizacja zadań w zakresie realizacji systemu informacji oświatowej oraz panelu informacji kuratorium oświaty,
- d) prowadzenie spraw związanych z funduszem przeznaczonym na pomoc zdrowotną dla nauczycieli szkół,
- e) prowadzenie spraw związanych z udzielaniem dofinansowania pracodawcom, którzy zawarli umowy o pracę z młodocianymi w celu przygotowania zawodowego,
- f) współdziałanie przy realizacji zadań związanych z dojazdem uczniów do szkół.

Zespół może wykonywać inne zadania z zakresu oświaty należące do zadań własnych gminy.

### **Przedszkola**

Gmina Inowrocław nie prowadzi przedszkoli publicznych.

W roku szkolnym 2011/2012 dzieci w wieku przedszkolnym z terenu Gminy uczęszczały do 5 oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych oraz do przedszkoli niepublicznych funkcjonujących w Mieście Inowrocław.

Od roku szkolnego 2012/2013 realizowany jest projekt „Mały artysta na wsi i w mieście II” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS, w ramach którego z dniem 3 września 2012 r. na terenie Gminy Inowrocław otworzyły swoje podwoje 3 nowe

przedszkola niepubliczne oraz jeden niepubliczny punkt przedszkolny. Partnerem Przedszkola Niepublicznego „Bim-Bam-Bino” s.c. z siedzibą w Toruniu w realizacji w/w projektu jest Gmina Inowrocław.

1. Przedszkole Niepubliczne Bim-Bam-Bino w Turzanach (jeden oddział),
2. Przedszkole Niepubliczne Bim-Bam-Bino w Tupadłach (dwa oddziały),
3. Przedszkole Niepubliczne Bim-Bam-Bino w Jaksicach (dwa oddziały),
4. Niepubliczny Punkt Przedszkolny Bim-Bam-Bino w Górze (jeden oddział).

**Tabela 15. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczająca do oddziałów przedszkolnych na terenie Gminy Inowrocław, przedszkoli niepublicznych oraz do przedszkoli niepublicznych w Inowrocławiu w roku szkolnym 2012/2013**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci
Przedszkola Niepubliczne Bim-Bam-Bino	106
Oddziały przedszkolne funkcjonujące w szkołach podstawowych Gminy Inowrocław	98
Przedszkola niepubliczne funkcjonujące w Inowrocławiu	80

Źródło: GZEAS Inowrocław

### Szkoły

W roku szkolnym 2012/2013 Gmina Inowrocław była organem prowadzącym dla:

1. Szkoły Podstawowej im. Polskich Olimpijczyków w Górze,
2. Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Jaksicach,
3. Szkoły Podstawowej im. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Orłowie,
4. Szkoły Podstawowej im. Rodu Piastów w Tupadłach,
5. Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Turzanach,
6. Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Sławęcinku,
7. Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żalinowie.

Organizację ww. szkół przedstawia tabela 16.

**Tabela 16. Organizacja szkół podstawowych i gimnazjów (stan na 30.09.2012 r.)**

Lp.	Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	w tym:						
				0	1	2	3	4	5	6
1	Szkoła Podstawowa w Górze	7	126+1*	17	20	18	17	20	19	15
2	Szkoła Podstawowa w Jaksicach	9	160	20	17	22	27	22	22	30
3	Szkoła Podstawowa w Orłowie	7	100+1*	21	8	10	15	16	14	16
4	Szkoła Podstawowa w Tupadłach	7	90	16	8	14	11	14	9	18
5	Szkoła Podstawowa w Turzanach	7	94	24	10	12	9	8	14	17
	<b>Razem</b>	<b>37</b>	<b>572</b>	<b>98</b>	<b>63</b>	<b>76</b>	<b>79</b>	<b>80</b>	<b>78</b>	<b>96</b>
6	Gimnazjum w Sławęcinku	10	202		57	63	82			

7	Gimnazjum w Żalinowie	6	110		42	37	31
	<b>Razem</b>	<b>16</b>	<b>312</b>		<b>99</b>	<b>100</b>	<b>113</b>
	<b>OGÓŁEM</b>	<b>53</b>	<b>884</b>				

\*dzieci i młodzież upośledzone umysłowo w stopniu głębokim

Źródło: GZEAS Inowrocław

W roku szkolnym 2012/2013 w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez Gminę Inowrocław pracowało 115 nauczycieli zatrudnionych na 100,58 etatu oraz 38 pracowników pomocniczych i obsługi zatrudnionych na 34,5 etatu (stan na 20 marca 2013 r.). Szczegółowe dane w zakresie pracowników szkół w roku szkolnym 2012/2013 przedstawia tabela 17.

**Tabela 17. Pracownicy szkół funkcjonujących na terenie Gminy Inowrocław w roku szkolnym 2012/2013 (stan na 20.03.2013 r.)**

Lp.	Szkoła	nauczyciele		pracownicy pomocniczy i obsługi	
		etaty	osoby	etaty	osoby
1	Szkoła Podstawowa w Górze	10,38	14	4,75	6
2	Szkoła Podstawowa w Jaksicach	16,5	19	5,75	6
3	Szkoła Podstawowa w Orłowie	10,31	11	4,25	5
4	Szkoła Podstawowa w Tupadłach	10,45	15	5	5
5	Szkoła Podstawowa w Turzanach	11,73	13	3,75	4
	<b>Razem</b>	<b>59,37</b>	<b>72</b>	<b>23,5</b>	<b>26</b>
6	Gimnazjum w Sławęcinku	25,27	26	6,75	7
7	Gimnazjum w Żalinowie	15,94	17	4,25	5
	<b>Razem</b>	<b>41,21</b>	<b>43</b>	<b>11</b>	<b>12</b>
	<b>OGÓŁEM</b>	<b>100,58</b>	<b>115</b>	<b>34,5</b>	<b>38</b>

Źródło: GZEAS Inowrocław

Wśród wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych na terenie Gminy Inowrocław, zdecydowana większość (bo 48 osób) posiada stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego, natomiast 18 osób – stopień nauczyciela mianowanego. Podobna struktura jest w przypadku gimnazjów – najwięcej nauczycieli posiada stopień nauczyciela dyplomowanego (24 osoby), a stopień nauczyciela mianowanego posiada 14 osób. Szczegóły dotyczące stopnia awansu zawodowego nauczycieli w roku szkolnym 2012/2013 przedstawia tabela 18.

Tabela 18. Stopnie awansu zawodowego nauczycieli w roku szkolnym 2012/2013

Rodzaj szkoły	stopień awansu zawodowego (osoba)			
	kontraktowy	mianowany	dyplomowany	Razem
szkoły podstawowe	6	18	48	<b>72</b>
gimnazja	5	14	24	<b>43</b>
<b>Razem</b>	<b>11</b>	<b>32</b>	<b>72</b>	<b>115</b>

Źródło: GZEAS Inowrocław

Sprawdzian zewnętrzny w klasach szóstych odbył się 3 kwietnia 2012 r. Przystąpiło do niego 92 uczniów z 7 szkół podstawowych Gminy Inowrocław (w tym z 2 szkół zlikwidowanych z dniem 31 sierpnia 2012 r., tj. Szkoły Podstawowej im. Stanisława Przybyszewskiego w Łojewie oraz Szkoły Podstawowej w Pławinie), w tym 2 uczniów niepełnosprawnych. Wyniki sprawdzianu przedstawia tabela 19.

W roku szkolnym 2011/2012 statystyczny uczeń z kraju uzyskał 22,75 punktu, z województwa kujawsko-pomorskiego uzyskał 22,13 punktu, z powiatu inowrocławskiego – 22,98 punktu, natomiast z Gminy Inowrocław – 22,83 punktu. Najlepiej na sprawdzianie wypadła Szkoła Podstawowa w Górze ze średnim wynikiem 26,38 punktu.

Tabela 19. Wyniki ze sprawdzianu umiejętności w klasach VI szkół podstawowych w roku szkolnym 2011/2012

Lp.	Szkoła	liczba uczniów	wynik		
			minimalny	maksymalny	średni
1	Szkoła Podstawowa w Górze	16	10	40	26,38
2	Szkoła Podstawowa w Jaksicach	16	14	35	24,38
3	Szkoła Podstawowa w Łojewie	10	10	33	19,6
4	Szkoła Podstawowa w Orłowie	13	9	40	21,77
5	Szkoła Podstawowa w Pławinie	8	11	29	20,25
6	Szkoła Podstawowa w Tupadłach	9	15	32	24,56
7	Szkoła Podstawowa w Turzanach	18	12	34	21,17
	<b>gmina</b>	<b>90</b>	<b>9</b>	<b>40</b>	<b>22,83</b>

Źródło: UG Inowrocław

24, 25 i 26 kwietnia 2012 r. uczniowie trzecich klas gimnazjum na terenie całego kraju przystąpili do obowiązkowego egzaminu gimnazjalnego. Od 2012 r. egzamin gimnazjalny przeprowadzany jest w nowej formule - składa się z trzech części (humanistyczna – język polski oraz historia i wiedza o społeczeństwie, matematyczno-przyrodnicza i językowa - na dwóch poziomach podstawowym i rozszerzonym). Wyniki egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2011/2012 wyrażone jako procent prawidłowych odpowiedzi przedstawia tabela 20.

Tabela 20. Wyniki testu gimnazjalnego w roku szkolnym 2011/2012  
(zestaw dla uczniów bez dysfunkcji)

Parametr statystyczny	wartość parametru			
	kraj	województwo	powiat	gmina
<b>1. część humanistyczna - historia i wiedza o społeczeństwie</b>				
liczebność	393891	22064	1851	137
wynik średni w %	61,00	59,27	59,36	53,60
<b>1. część humanistyczna - język polski</b>				
liczebność	393864	22064	1851	137
wynik średni w %	65,00	64,16	64,50	56,60
<b>2. część matematyczno-przyrodnicza z zakresu przedmiotów przyrodniczych</b>				
liczebność	393760	22058	1850	137
wynik średni w %	50,00	48,62	48,89	43,10
<b>2. część matematyczno-przyrodnicza - matematyka</b>				
liczebność	393778	22057	1850	137
wynik średni w %	47,00	46,01	46,66	37,20
<b>3. część języki obce nowożytne - język angielski (poziom podstawowy)</b>				
liczebność	327774	18193	1661	121
wynik średni w %	63,00	60,03	59,15	45,70
<b>3. część języki obce nowożytne - język rosyjski</b>				
liczebność	8402	571	148	16
wynik średni w %	65,00	56,55	51,71	45,80

Źródło: UG Inowrocław

### 3.1.2. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy Gminy Inowrocław korzystają z usług medycznych świadczonych głównie w miejscowości Jaksice oraz na terenie Miasta Inowrocław.

### 3.1.3. Sport i rekreacja

Na terenie Gminy Inowrocław funkcjonują obiekty sportowe i rekreacyjne w ramach funkcjonujących szkół.

Na terenie Gminy funkcjonuje również wiele stowarzyszeń sportowych, do których należą:

#### 1. Ludowe Kluby Sportowe:

- Ludowy Klub Sportowy „VICTORIA” Gnojno,
- Ludowy Klub Sportowy „Orłowianka” Orłowo,
- Ludowy Klub Sportowy „Kolorowi” Krusza Zamkowa,
- Ludowy Klub Sportowy „Arkadia” Jaksice,

- Ludowy Klub Sportowy „Iskra” Sikorowo 41,
- 2. Uczniowskie Kluby Sportowe:
  - Uczniowski Klub Sportowy „GÓRNIK” przy Szkole Podstawowej w Górze,
  - Uczniowski Klub Sportowy „AUT” przy Szkole Podstawowej w Jaksicach,
  - Uczniowski Klub Sportowy „RAKIETA” przy Szkole Podstawowej w Orłowie,
  - Uczniowski Klub Sportowy „BŁYSKAWICA” przy Szkole Podstawowej w Tupadłach,
  - Uczniowski Klub Sportowy „DRAGON” przy Szkole Podstawowej w Turzanach,
  - Uczniowski Klub Sportowy „KOBRA” przy Gimnazjum w Żalinowie,
  - Uczniowski Klub Sportowy „HERKULES” przy Gimnazjum w Sławęcinku.

#### **3.1.4. Kultura**

Mieszkańcy Gminy Inowrocław korzystają głównie z oferty kulturalnej dostępnej na terenie Inowrocławia.

Na terenie Gminy Inowrocław potrzeby z zakresu dostępu do kultury zaspakajają natomiast funkcjonujące na tym terenie świetlice wiejskie zlokalizowane w następujących miejscowościach: Batkowo, Cieślin, Gnojno, Komasyce, Krusza Podlotowa, Latkowo, Łojewo, Marcinkowo, Słońsko, Trzaski, Tupadły oraz Turzany. Świetlice te wykorzystywane są głównie do organizacji różnego rodzaju imprez okolicznościowych oraz są doskonałym miejscem dla lokalnej młodzieży w spędzaniu i organizowaniu czasu wolnego.

Corocznie na terenie Gminy Inowrocław odbywa się cykl ogólnodostępnych imprez kulturalnych i sportowych. Są to:

- CHOTOMALIA wieczór literacki z okazji Światowego Dnia Poezji - termin: marzec, organizator: Gminna Biblioteka Publiczna, Filia w Tupadłach,
- Kujawski Festyn Wielkanocny w Inowrocławiu - termin: Niedziela Palmowa, organizator: Urząd Gminy Inowrocław,
- Spotkanie z patronem - Biesiada „Imieniny u Stacha” - termin: kwiecień, organizator: Towarzystwo Rozwoju Łojewa,
- Bieg otwarty w ramach ogólnopolskiej akcji „Polska Biega” - termin: maj, organizator: Uczniowski Klub Sportowy AUT w Jaksicach,
- Majówka w Łojewie - termin: maj, organizator: Towarzystwo Rozwoju Łojewa, Rada Sołecka, Klub Seniora „Łojewianie”, Szkoła Podstawowa w Łojewie,
- Dożynki Gminne - termin: sierpień, organizator: Urząd Gminy Inowrocław,
- Dożynki Sołeckie - termin: sierpień i wrzesień, organizator: Rady Sołeckie.

### 3.1.5. Pomoc społeczna

Na terenie Gminy działa **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu**, który został utworzony Zarządzeniem Nr 1/90 Naczelnika Gminy w Inowrocławiu z dnia 17 kwietnia 1990 r. i jest jednostką organizacyjną Urzędu Gminy Inowrocław. Ośrodek wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej na podstawie Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu udziela pomocy potrzebującym rodzinom. Do zadań własnych Gminy należą: udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych oraz specjalnych celowych, udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, udzielanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, przyznawanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawianie pogrzebu, realizowanie innych zadań z zakresu rozeznaczonych potrzeb gminy.

GOPS w Inowrocławiu realizuje zadania w zakresie: przyznawania i wypłacania zasiłków stałych, przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych, przyznawania i wypłacania zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej, przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowego, przyznawania i wypłacania zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, przyznawania i wypłacania zasiłków dla kobiet w ciąży i wychowujących dzieci, przyznawania i wypłacania pomocy finansowej na zakup leków, zgłaszania do ubezpieczenia oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne osób pobierających zasiłek stały.

Przy realizacji zadań GOPS w Inowrocławiu współdziała z organami administracji publicznej oraz organami samorządu terytorialnego i innymi instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Inowrocławiu utworzone są następujące komórki organizacyjne:

1. Dział pomocy społecznej – pracownicy socjalni,
2. Stanowisko ds. realizacji świadczeń z pomocy społecznej,
3. Referat finansowo-księgowy:
  - stanowisko Głównego Księgowego,
  - stanowisko ds. rozliczeń, płac, kadr i dodatków mieszkaniowych,
  - stanowisko administracyjne,
  - stanowisko wielozadaniowe,
4. Referat ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
5. Stanowisko instruktora kulturalno-oświatowego,
6. Stanowisko Kierowników Świetlic Środowiskowych z Punktami Konsultacyjnymi,

7. Punkt konsultacyjny Poradnictwa Specjalistycznego.

Szczegółowy zakres obowiązków każdego z ww. stanowisk, został określony w Regulaminie Organizacyjnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 100/2011 Wójta Gminy Inowrocław z dnia 17 listopada 2011 r.

W 2012 r. z pomocy GOPS w Inowrocławiu korzystało 1 386 osób. Liczba ta w porównaniu do roku poprzedniego, uległa zmniejszeniu o 4%. Zmiany liczby osób objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Inowrocław prezentuje tabela 21.

**Tabela 21. Liczba osób objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Inowrocław w latach 2008-2012**

Rok	Liczba osób objętych pomocą
2008	1397
2009	1226
2010	1403
2011	1444
2012	1386

Źródło: GOPS Inowrocław

W latach 2008-2012 zmniejszała się liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych. W 2008 r. wypłacone zostały one 852 osobom na łączną wartość 126 460,75 zł. W 2012 r. liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych zmniejszyła się o ponad 37%. Z kolei w przypadku funduszu alimentacyjnego odnotowano zupełnie odwrotną sytuację – liczba świadczeń alimentacyjnych uległa zwiększeniu w latach 2008-2012 aż o prawie 500%. Główną przyczyną takiej sytuacji była nowelizacja Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2007 Nr 192 poz. 1378), która dotyczyła przede wszystkim:

- wydłużenia wieku osób uprawnionych do skorzystania ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego z 24 do 25 roku życia oraz
- zwiększenia progu dochodowego do 725 zł w przeliczeniu na osobę.

Zmiana tych kryteriów doprowadziła do zwiększenia potencjalnej liczby beneficjentów świadczeń alimentacyjnych.

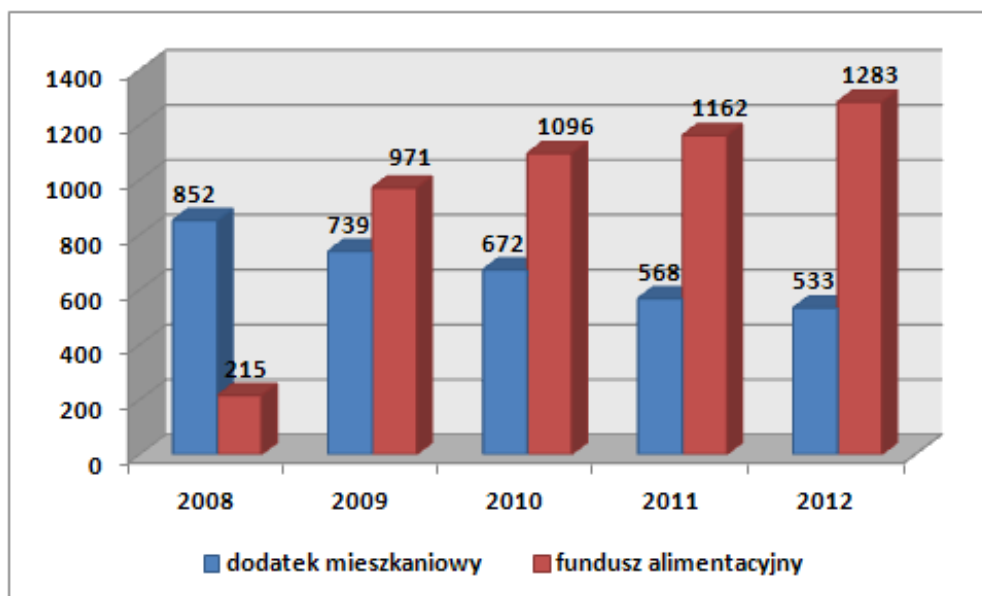
Szczegółowe informacje na temat wypłacanego dodatku mieszkaniowego oraz funduszu alimentacyjnego przedstawia tabela 22 i wykres 8.

Tabela 22. Dodatek mieszkaniowy i świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Rok	dodatek mieszkaniowy		fundusz alimentacyjny	
	liczba świadczeń [szt.]	wysokość świadczeń [zł]	liczba świadczeń [szt.]	wysokość świadczeń [zł]
2008	852	126 460,75	215	57 540,00
2009	739	118 102,09	971	269 493,00
2010	672	113 813,70	1096	329 840,00
2011	568	99 758,88	1162	369 927,00
2012	533	100 464,72	1283	442 870,00

Źródło: GOPS Inowrocław

Wykres 8. Liczba świadczeń na rzecz dodatku mieszkaniowego i funduszu alimentacyjnego w latach 2008-2012



Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23. Rodzaj udzielonej pomocy przez GOPS w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
<b>liczba osób</b>					
zasiłek stały	56	62	60	64	66
zasiłek okresowy	286	235	271	277	292
schronienie	4	4	7	8	9
posiłek w szkołach	347	272	311	309	282
usługi opiekuńcze	0	0	6	6	20
zasiłki celowe i w ramach programu pomoc państwa w zakresie dożywiania	340	344	370	369	395
w tym zasiłki celowe	7	10	370	16	18
<b>ilość świadczeń</b>					
zasiłek stały	526	573	537	530	555
zasiłek okresowy	1478	1201	1350	1402	1514
schronienie	24	29	63	1381	1489
posiłek w szkołach	46392	42003	41204	37486	39600
usługi opiekuńcze	0	0	38	68	5043
w tym zasiłki celowe specjalne	7	14	28469	19	20

Źródło: GOPS Inowrocław

Z dniem 1 stycznia 2013 r. Uchwałą Nr XX/151/2012 Rady Gminy Inowrocław z dnia 12 września 2012 r., utworzony został samorządowy zakład budżetowy pod nazwą Centrum Integracji Społecznej (CIS) w Łojewie. Przedmiotem działania CIS jest wykonywanie zadań Gminy Inowrocław w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co stanowi aktywną formę przeciwdziałania marginalizacji społecznej i zawodowej osób długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, niepełnosprawnych, bezdomnych oraz dotkniętych innymi dysfunkcjami społecznymi, oraz realizacja zatrudnienia socjalnego.

W ramach reintegracji społecznej uczestnicy Centrum będą brali udział w treningu interpersonalnym, doradztwie zawodowym, kursie komputerowym i treningu z gospodarowania własnymi środkami. Zajęcia te mają na celu odbudowanie i utrzymanie u osoby umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu. Natomiast w ramach reintegracji zawodowej uczestnicy będą mogli podnosić swoje kwalifikacje w ramach warsztatów zawodowych: budowlano-remontowego, ogrodniczo-porządkowego, poligraficznego i gastronomiczno-cateringowego. Działalność usługowa CIS będzie związana bezpośrednio z profilem warsztatów.

Działalność CIS prowadzona jest w budynku po szkole podstawowej w Łojewie, który to staje się miejscem spotkań społeczności lokalnej. Centrum Integracji Społecznej stara się wyjść naprzeciw potrzebom animacji życia społecznego mieszkańców gminy Inowrocław. Z pomieszczeń w budynku CIS korzystają organizacje pozarządowe: Klub Seniora „Łojewianie”, Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Inowrocław, Towarzystwo Rozwoju Łojewa, jak również rada sołecka. Organizacje te od niedawna dysponują przygotowaną specjalnie dla nich Salą NGO, w której odbywać się mają regularne spotkania i szkolenia dla mieszkańców Gminy Inowrocław.

### **3.1.6. Bezpieczeństwo publiczne**

Zadania związane z utrzymaniem porządku publicznego oraz z zapewnieniem bezpieczeństwa realizowane są przez podmioty odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa, w tym policję, straż miejską oraz straż pożarną zlokalizowaną w pobliskim Inowrocławiu.

### **3.1.7. Podsumowanie**

Na terenie Gminy Inowrocław liczba szkół jest wystarczająca. Liczba miejsc w szkołach podstawowych oraz gimnazjalnych jest również wystarczająca. Corocznie zmniejsza się liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych, co w przyszłości może wpłynąć na znaczne koszty ich utrzymania.

Z danych zawartych w GUS dotyczących wychowania przedszkolnego wynika, że w ostatnich latach liczba miejsc w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych była mniejsza niż liczba dzieci w wieku przedszkolnym zamieszkujących teren Gminy, w związku z czym popyt na miejsca w przedszkolach pozostawał niezaspokojony. Sytuacja ta jednak będzie się zmieniać, ze względu na niż demograficzny, prowadzenie przedszkoli niepublicznych, planowaną budowę przedszkola gminnego, jak i zmiany w stylu życia społeczeństwa (np. późniejsze zakładanie rodziny). W związku z tym, że na terenie Gminy nie ma żłobków, to brakuje miejsc opieki dla dzieci do 3 roku życia.

Baza sportowa w Gminie Inowrocław zaspokaja bieżące potrzeby dzieci i młodzieży. Nie brakuje zatem miejsc spędzania aktywnie czasu. Rozwój sportu w Gminie powinien być następstwem wspierania masowego sportu poprzez promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu wśród lokalnej społeczności.

W zakresie pomocy społecznej kierowane są działania mające na celu rozwój osób starszych, pomoc osobom bezrobotnym, osobom z problemami wychowawczo-opiekuńczymi oraz osobom niepełnosprawnym.

Usługi społeczne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
dobrze wyposażone szkoły z atrakcyjną ofertą edukacyjną	brak przedszkola publicznego
możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego	słabo rozwinięte usługi w zakresie opieki zdrowotnej
wykwalifikowana i doświadczona kadra GOPS	ograniczony dostęp do specjalistów medycznych
systematyczne prowadzenie zajęć profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą szkolna na terenie wszystkich szkół	bariery dla osób niepełnosprawnych uniemożliwiające im aktywny udział w życiu społecznym
dobrze rozbudowana sieć świetlic wiejskich i środowiskowych	wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej
dobrze zorganizowana sieć szkół	
duża liczba organizacji pozarządowych	

### 3.2. Usługi komunalne

#### 3.2.1. Usługi wodociągowe i kanalizacyjne

Gmina Inowrocław sukcesywnie rozwija infrastrukturę techniczną na swoim obszarze.

W tabeli 24 zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące poziomu wyposażenia Gminy Inowrocław w sieć wodociągową i kanalizacyjną.

**Tabela 24. Wyposażenie Gminy Inowrocław w infrastrukturę techniczną**

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 31.12.2011r.
<b>Sieć wodociągowa</b>		
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	188,6
przyłącza do sieci wodociągowej od budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 603
woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m <sup>3</sup>	382,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	10 025
<b>Sieć kanalizacyjna sanitarna</b>		
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	32,4
przyłącza do sieci kanalizacyjnej od budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	371
ścieki odprowadzone od gospodarstw domowych	tys. m <sup>3</sup>	8
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2 148

Źródło: Dane GUS

W 2011 r. długość sieci wodociągowej wynosiła 188,6 km, dzięki czemu stopień zwodociągowania Gminy wynosi 100% (oprócz terenów, które przeznaczone są dopiero pod zabudowę jednorodzinną). Gmina Inowrocław jest zasilana z 6 podstawowych ujęć i stacji uzdatniania wody znajdujących się w następujących miejscowościach: Łojewo, Tupadły, Jaksice, Strzemkowo, Cieślin, Dziennice. Wszystkie gminne ujęcia wody obsługiwane są przez Gminny Zakład Komunalny z siedzibą w Kuśliwcu.

Gmina Inowrocław nie posiada uregulowanej gospodarki wodno-ściekowej. W badanym okresie długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 32,4 km. Jednakże, nadal występuje rażąca różnica między długością sieci kanalizacyjnej a wodociągowej. Na terenach, gdzie nie występuje sieć kanalizacyjna, odpady sanitarno – bytowe odprowadzane są do przydomowych zbiorników bezodpływowych oraz do przydomowych oczyszczalni ścieków. Problemem są nieszczelne zbiorniki, które powodują przedostawanie się odpadów z gospodarstw domowych do gruntów i wód powierzchniowych. Należy pomyśleć nad dalszym rozwojem sieci kanalizacyjnej, jednak zadanie to jest trudne ze względu na rozproszoną zabudowę. Budowa sieci kanalizacyjnej uzasadniona jest w obszarze, gdzie występuje zwarta zabudowa, a w miejscach, gdzie jest to utrudnione, proponuje się udoskonalenie systemu odprowadzania ścieków socjalno- bytowych.

Gmina Inowrocław jako jedna z nielicznych posiada spis zbiorników bezodpływowych do gromadzenia ścieków bytowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Jest on systematycznie uzupełniany i weryfikowany.

**Tabela 25. Wyposażenie Gminy Inowrocław w infrastrukturę techniczną na tle jej otoczenia – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w 2011 r.**

Wyszczególnienie	kanalizacja		wodociąg	
	długość sieci	długość sieci na km <sup>2</sup> powierzchni	długość sieci	długość sieci na km <sup>2</sup> powierzchni
<b>POLSKA</b>	<b>117745,6</b>	<b>0,377</b>	<b>278300,4</b>	<b>0,890</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>6959,4</b>	<b>0,387</b>	<b>22133,2</b>	<b>1,232</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>514,1</b>	<b>0,420</b>	<b>1383,8</b>	<b>1,130</b>
Miasto Inowrocław	132,6	4,420	172,8	5,760
Gmina Dąbrowa Biskupia	37,6	0,256	165,6	1,127
Gmina Gniewkowo	46,6	0,259	155,8	0,866
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>32,4</b>	<b>0,188</b>	<b>188,6</b>	<b>1,097</b>
Gmina Janikowo	54,0	0,587	99,8	1,085
Gmina Kruszwica	122,1	0,466	233,7	0,892
Gmina Pakość	14,5	0,169	107,3	1,248
Gmina Rojewo	12,6	0,105	131,0	1,092

Gmina Złotniki Kujawskie	61,7	0,454	129,2	0,950
Gmina Strzelno	43,3	0,234	162,5	0,878

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

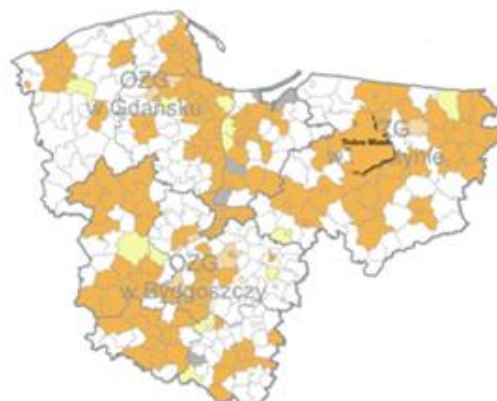
Długość sieci wodociągowej na 1 km<sup>2</sup> powierzchni Gminy Inowrocław w 2011 r. (1,097 km) kształtowała się podobnie do stanu istniejącego w województwie kujawsko - pomorskim (1,232 km) oraz w powiecie inowrocławskim (1,130 km), oraz korzystnie na tle gmin sąsiednich (Gmina Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Rojewo, Złotniki Kujawskie oraz Pakość). Analizując natomiast długość sieci kanalizacyjnej na km<sup>2</sup> powierzchni Gminy Inowrocław, która w 2011 r. wynosiła 32,4 km/km<sup>2</sup>, należy zauważyć, że kształtuje się ona korzystniej jedynie w stosunku do Gmin: Pakość i Rojewo.

Należy jednak zauważyć, że Gmina Inowrocław jest w większym stopniu zwodociągowana niż skanalizowana.

### 3.2.2. Gaz

Dostawcą gazu ziemnego dla Gminy Inowrocław jest:

**Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.  
Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy  
ul. Jagiellońska 42  
85-097 Bydgoszcz**



Zgodnie z danymi Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy, Gmina Inowrocław jest zgazyfikowana tylko w niewielkim stopniu. Źródło zasilania stanowią gazociągi średniego i niskiego ciśnienia prowadzone z terenu miasta Inowrocław.

Przez teren Gminy bieżąca gazociągi dystrybucyjne wysokiego ciśnienia będące częścią systemu ogólnowojevodzkiego. Główny gazociąg (250) biegnie z Gniewkowa w kierunku Barcina, Żnina, Nakła.

Na terenie Gminy odchodzi od niego w kierunku południowym odgałęzienie zasilające Kruszwicę, Strzelno i Mogilno, ale także odgałęzienie w kierunku północnym do Tucznia.

Jedyną stacją redukcyjno-pomiarową pierwszego stopnia jest na terenie gminy stacja w Jacewie – zasilająca miasto Inowrocław oraz wsie Jacewo i Balin.

Do częściowo zgazyfikowanych miejscowości na terenie Gminy należą: Jacewo, Kłopot, Balin, Latkowo.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Pomorskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy Bydgoszcz, dalsza gazyfikacja Gminy na chwilę obecną nie jest uwzględniana w planach rozwojowych Spółki do roku 2013, ponieważ z przedmiotowego obszaru brak jest zgłoszeń od strategicznych odbiorców gazu, którzy zapewniliby efektywność ekonomiczną inwestycji. Sytuacja ta nie wyklucza jednak zmiany planów Spółki w przypadku pojawienia się potencjalnych odbiorców i równoczesnym zaistnieniu warunków ekonomicznych oraz technicznych umożliwiających gazyfikację kolejnych miejscowości.

### **3.2.3. Energia ciepła**

Na terenie Gminy Inowrocław brak jest zbiorczych systemów ciepłowniczych, związanych z istnieniem sieci ciepłowniczej. Sytuacja taka związana jest ze strukturą mieszkaniową gminy opartą w głównym stopniu o budownictwo jednorodzinne. Z tego względu mieszkańcy gminy korzystają z indywidualnych kotłowni (głównie węglowych i olejowych).

Budownictwo wielorodzinne ogranicza się do istnienia niewielkich bloków przy byłych PGR-ach, których systemy grzewcze również oparte są o kotłownie lokalne.

Budynki użyteczności publicznej w znaczącej większości są opalane paliwami tradycyjnymi, tj. olejem opałowym i węglem. Pozostałe obiekty zasilane są gazem z istniejącego gazociągu.

W budynkach użyteczności publicznej w miarę możliwości finansowych następuje poprawa parametrów energetycznych budynków poprzez wymianę stolarki okiennej oraz wymianę ogrzewania na energooszczędne.

Gmina angażuje się również w akcje informacyjne zachęcające do termomodernizacji budynków wśród mieszkańców gminy. Informacje rozpowszechniane są poprzez ulotki i publikacje.

Własne kotłownie posiadają również przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy. Węgiel odgrywa coraz mniejszą rolę jako paliwo do ogrzania obiektów oraz jako paliwo wykorzystywane w procesach produkcyjnych przez przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie Gminy Inowrocław. Na terenie Gminy w ogrzewaniu obiektów bowiem, w tym również podmiotów gospodarczych, wykorzystuje się w głównej mierze olej opałowy oraz gaz.

- Odnawialne źródła energii

Na terenie Gminy Inowrocław istnieją farmy wiatrowe, na których stoi 14 wiatraków o łącznej mocy 4,2 MW. Do Urzędu Gminy zgłaszają się jednak nadal nowe osoby zainteresowane budową kolejnych wiatraków.

W chwili obecnej na terenie Gminy Inowrocław żadne budynki użyteczności publicznej, prywatne domy jednorodzinne i wielorodzinne oraz podmioty gospodarcze nie są wyposażone w instalacje solarne. Mieszkańcy oraz władze Gminy są jednak zainteresowane niniejszym odnawialnym źródłem energii, w związku z czym istnieje możliwość, że pojedyncze budynki mieszkalne na terenie gminy, w najbliższej przyszłości, zostaną wyposażone w instalacje solarne.

Na obszarze Gminy Inowrocław znajduje się jeden z najzasobniejszych w skali kraju tzw. szczecińsko – łódzki obszar występowania wód geotermalnych, charakteryzujący się potencjałem 246 000 tpu/km<sup>2</sup>. Niestety, w chwili obecnej nie jest wykorzystywana energia ze źródeł geotermalnych ze względu na konieczność poniesienia dużych nakładów finansowych na wykonanie ekspertyz określających potencjał wykorzystania tego nośnika energii.

Gmina Inowrocław nie dysponuje warunkami korzystnymi z punktu widzenia rozwoju energetyki wodnej ze względu na brak naturalnych cieków wodnych.

Wykorzystując rolniczy charakter Gminy, polem działania dla wykorzystania biomasy jest energetyka cieplna. Biomasa może także wykorzystywać do produkcji estrów rzepakowych, stosowanych jako dodatek do olejów napędowych.

#### **3.2.4. Odpady**

W dniu 23 stycznia 2013 r. weszła w życie ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21). Ustawa ta zastąpiła obowiązującą dotychczas ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.). Nowa ustawa o odpadach zgodnie z art. 1 *określa środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi zapobiegające i zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikające z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające efektywność takiego użytkowania*. Nowa ustawa określa również:

- zasady gospodarki odpadami,
- plany gospodarki odpadami,
- uprawnienia, jakie wymagane są do gospodarowania odpadami,
- zasady prowadzenia rejestrów podmiotów wprowadzających produkty,
- zasady prowadzenia ewidencji odpadów.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania **czystości i porządku na terenie Gminy Inowrocław**:

- właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości i porządku oraz należytego stanu sanitarno-higienicznego i estetycznego nieruchomości poprzez prowadzenie selektywnej zbiórki następujących rodzajów odpadów komunalnych powstałych na terenie nieruchomości: papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale,

odpady wielkogabarytowe, odpady z remontów, odpady niebezpieczne powstałe w gospodarstwach domowych w tym zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, odpady ulegające biodegradacji – zielone i kuchenne;

- odpady komunalne powstające na terenie nieruchomości winny być gromadzone w pojemnikach atestowanych o pojemności: 60 l, 110 l, 240 l, 1100 l i kontenerach o pojemności 7 m<sup>3</sup> lub więcej, przystosowanych do obsługi przez specjalistyczne środki transportu;
- odpady zbierane selektywnie winny być gromadzone w pojemnikach o pojemności: 60 l, 110 l, 240 l, 1100 l w następującej kolorystyce:
  - niebieski – z przeznaczeniem na makulaturę;
  - zielony – z przeznaczeniem na szkło (bezbarwne i kolorowe);
  - żółty – z przeznaczeniem na tworzywa sztuczne i metal;
  - czarny – z przeznaczeniem na odpady biodegradowalne.
- pojemniki do selektywnej zbiórki przy budynkach wielorodzinnych mogą być ustawiane w tzw. gniazdach, które docelowo składać się powinny z 3 pojemników na poszczególne frakcje – po jednym pojemniku na każdą frakcję oraz jeżeli jest wystarczająco miejsca – pojemnik na pozostałe odpady;
- odpady komunalne wielkogabarytowe, meble oraz zużyte opony powinny być gromadzone w specjalnie do tego celu dostosowanych kontenerach lub na wydzielonym miejscu na terenie nieruchomości, w sposób nie utrudniający korzystania z nieruchomości i należy je przekazać do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych lub przedsiębiorcy mogącemu odebrać je za dodatkową opłatą;
- odpady powstałe w wyniku remontu lokali, np. gruz, należy gromadzić w specjalnie przystosowanych pojemnikach lub workach;
- odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych, w tym zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny należy przekazywać do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, przedsiębiorcy mogącemu odebrać je za dodatkową opłatą lub przedsiębiorcom posiadającym stosowne zezwolenia na ich odbiór;
- przeterminowane leki należy gromadzić w punktach zbiórki zlokalizowanych w wyznaczonych aptekach lub przekazywać do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;
- właściciele nieruchomości zobowiązani są do selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji zawartych w strumieniu odpadów komunalnych oraz do przekazywania ich do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych lub przedsiębiorcy mogącemu odebrać je za dodatkową opłatą;

- w przypadku selektywnego zbierania popiołu na terenie nieruchomości można przekazywać go do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych lub przedsiębiorcy mogącemu odebrać go za dodatkową opłatą.

Gmina Inowrocław, zgodnie z *Planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023*, należy do Regionu Inowrocławskiego, dla którego regionalną instalacją przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. RIPOK) jest instalacja w Inowrocławiu, której zarządcą jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Instalacjami zastępczymi w przypadku awarii RIPOK są:

- Giebnia koło Pakości – w zakresie przetwarzania odpadów zielonych i składowania odpadów,
- Wawrzynki koło Żnina – w zakresie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych,
- Pro Natura w Bydgoszczy – w zakresie spalania odpadów (po zbudowaniu spalarni odpadów), przejmując funkcje mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

### 3.2.5. Infrastruktura drogowa

Przez teren Gminy Inowrocław przebiegają ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu wojewódzkim i krajowym. Należą do nich:

- droga krajowa nr 15 Trzebnica – Inowrocław – Toruń – Ostródka,
- droga krajowa nr 25 Bobolice – Inowrocław – Konin – Międzybórz,
- droga wojewódzka nr 251 Kaliska i Inowrocław,
- droga wojewódzka nr 252 Włocławek – Bądkowo – Inowrocław,
- droga wojewódzka nr 400 Więclawice – Latkowo,
- droga wojewódzka nr 412 Tupadły – Kobylniki.

Na terenie Gminy Inowrocław funkcjonuje również wiele dróg gminnych o łącznej długości 67,404 km, których zestawienie znajduje się w tabeli 26.

**Tabela 26. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Inowrocław (stan na 31.12.2011 r.)**

Lp.	Nr ewiden.	Nazwa miejscowości	Długość w km
1	541001	Jaksice – Jaksiczki	1,115
2	541002	Pławin – Radłówek	0,945
3	541003	Jaksice – Sławęcín	4,16

**DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCŁAW**

4	541004	Droga nr 05607 – Jaksice – droga nr 05609	0,168
5	541005	Jaksice – wieś	0,427
6	541006	Oporówek – Borkowo	2,637
7	541007	Oporówek – droga nr 05610	0,388
8	541008	Sławęcin – Sławęcinek	0,873
9	541009	Sławęcinek – Gnojno	1,974
10	5410010	Orłowo – Więclawice	1,11
11	5410011	Droga nr 05619 – Orłowo	1,845
12	5410012	Gnojno – Orłowo	1,504
13	5410013	Droga nr 05619 – Kłopot	2,779
14	5410014	Wybrakowo – Czyste	0,852
15	5410015	Słońsko – Szadłowice – Piekło	1,415
16	5410016	Latkowo – Dalkowo	6,008
17	5410017	Dalkowo – Komarzyce	0,618
18	5410018	Dalkowo – Jacewo	2,155
19	5410019	Inowrocław – Turzany	4,465
20	5410020	Balczewo – Niemojewko	1,01
21	5410021	Marulewy – Komarzyce	1,144
22	5410022	Inowrocław – Marulewy	1,603
23	5410023	Marulewy – Trzaski	1,56
24	5410024	Trzaski – Dziennice	0,811
25	5410025	Sikorowo – Jaronty droga nr 252	2,74
26	5410026	Jaronty – Dulsk	1,405
27	5410027	Dulsk – Pławinek	2,831
28	5410028	Sikorowo – Ostrowo Krzyckie	2,256
29	5410029	Łojewo – Góra	2,914
30	5410030	Góra – Łąkocin	2,685
31	5410031	Łąkocin wieś – droga nr 252	1,219
32	5410032	Witowy – Karczyn A	1,772
33	5410033	Droga nr 25 – Tupadły – droga nr 265	0,438
34	5410034	Tupadły – Żerniki	1,796
35	5410035	Krusza Duchowna – wieś	0,675
36	5410036	Batkowo – Popowice	1,765

37	5410037	Batkowo – Popowskie Huby	0,942
38	5410038	Piotrkowice – Krusza Podlotowa	2,4

Drogi zlokalizowane na terenie Gminy Inowrocław posiadają w większości nawierzchnie trwałe, jednakże stan nawierzchni 40% dróg ocenia się jako dobry, natomiast 60% dróg wymaga remontów.

Większość miejscowości gminnych jest dobrze skomunikowana z siedzibą gminy, jak również miastem powiatowym Inowrocław dzięki przechodzącym przez jej terytorium ważnym szlakom drogowym i linii kolejowej. Stwarza to duże możliwości rozwoju gminy i powinno zostać wykorzystane jako atut i być impulsem przyciągania inwestorów zewnętrznych.

### 3.2.6. Mieszkalnictwo

Ogólna liczba mieszkań w Gminie Inowrocław na koniec 2010 r. wynosiła 3 154 i wzrosła od 2002 r. o 6,23%. Tabela 27 wskazuje również, że największy wzrost mieszkań występuje w zasobach osób fizycznych. Natomiast tendencja malejąca liczby mieszkań występuje w zasobach komunalnych gminy oraz zasobach zakładów pracy.

Tabela 27. Stan infrastruktury mieszkaniowej na terenie Gminy Inowrocław

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<b>ogółem</b>										
mieszkania	mieszk.	2969	2998	3020	3034	3055	3065	3089	3119	3154
izby	izba	12021	12191	12313	12399	12523	12581	12712	12893	13084
pow. użytkowa mieszkań	m <sup>2</sup>	253567	257616	260421	262412	265428	266717	270055	274525	279309
<b>zasoby gmin</b>										
mieszkania	mieszk.	110	110	110	97	97	93	-	-	-
izby	izba	280	270	270	234	234	225	-	-	-
pow. użytkowa mieszkań	m <sup>2</sup>	5208	5024	5024	4380	4380	4188	-	-	-
<b>zasoby spółdzielni mieszkaniowych</b>										
mieszkania	mieszk.	22	18	18	28	28	28	-	-	-
izby	izba	65	53	53	78	78	78	-	-	-
pow. użytkowa mieszkań	m <sup>2</sup>	1002	822	822	1290	1290	1290	-	-	-
<b>zasoby zakładów pracy</b>										
mieszkania	mieszk.	179	179	179	140	140	114	-	-	-
izby	izba	571	571	571	476	476	388	-	-	-
pow. użytkowa mieszkań	m <sup>2</sup>	9467	9467	9467	7581	7581	6230	-	-	-
<b>zasoby osób fizycznych</b>										

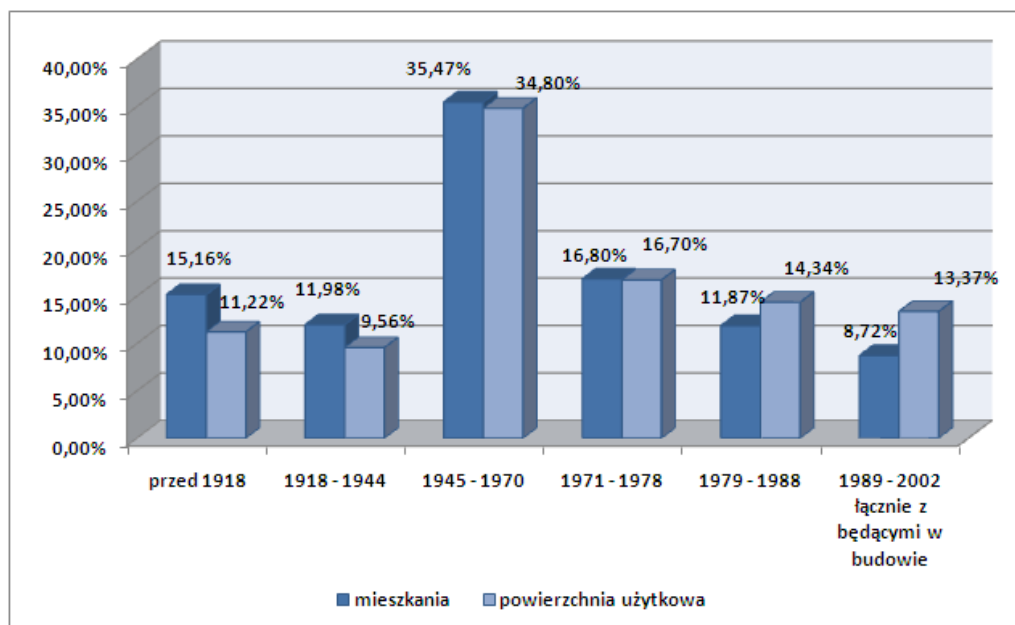
mieszkania	mieszk.	2655	2688	2710	2766	2787	2827	-	-	-
izby	izba	11089	11281	11403	11595	11719	11874	-	-	-
pow. użytkowa mieszkań	m <sup>2</sup>	237434	241847	244652	248705	251721	254553	-	-	-
<b>zasoby pozostałych podmiotów</b>										
mieszkania	mieszk.	3	3	3	3	3	3	-	-	-
izby	izba	16	16	16	16	16	16	-	-	-
pow. użytkowa mieszkań	m <sup>2</sup>	456	456	456	456	456	456	-	-	-

Źródło: Dane GUS

Z danych zawartych w powyższej tabeli oraz zaprezentowanych na poniższym wykresie zaobserwowano wspomniany powyżej korzystny, systematyczny choć niewielki wzrost liczby mieszkań na terenie Gminy Inowrocław, któremu towarzyszył ciągły wzrost ich powierzchni. W ostatnim roku analizy w porównaniu z rokiem 2002 powierzchnia mieszkań na terenie Gminy zwiększyła się o 25 742,00m<sup>2</sup> (10,15%).

Wykres 9 ilustruje strukturę wiekową budynków wg liczby mieszkań i powierzchni. Wynika z niego, że na terenie Gminy Inowrocław przeważającą większość stanowią budynki wybudowane w latach 1945-1970 oraz 1971-1978.

**Wykres 9. Struktura wiekowa budynków wg liczby mieszkań i powierzchni w Gminie Inowrocław**



Źródło: Dane GUS

„Oceniając wpływ stanu sieci osadniczej na możliwości rozwoju Gminy Inowrocław, należy stwierdzić, że sieć osadnicza w gminie wykazuje szereg specyficznych własności, w istotny sposób rzutujących na funkcjonowanie gminy, a pośrednio także jakość życia mieszkańców. Są to generalnie uwarunkowania rozwoju niezbyt korzystne lub wręcz niekorzystne –

wiążące się w sferze zarządzania gminą z ponoszeniem większych kosztów, czy też z koniecznością przewyciężenia większej liczby barier, niż w przypadku większości gmin o podobnej powierzchni, czy liczbie ludności. Podkreślić tu należy przede wszystkim:

- bardzo duże rozdrobnienie osadnictwa – i to zarówno w kontekście bardzo dużej liczby miejscowości, jak też w kontekście małej liczby mieszkańców znacznej części miejscowości (większość to wsie małe lub bardzo małe, a nawet największe miejscowości stanowią niewielką część ludności ogółem – jest to sytuacja nietypowa na tle gmin, gdyż zazwyczaj zaznacza się dominacja 1-3 największych miejscowości).
- bardzo dużą liczbę miejscowości – Gmina należy do jednostek o największej liczbie miejscowości wiejskich. Nie wynika to wyłącznie z dużej powierzchni gminy, gdyż także wskaźnik gęstości osadnictwa (liczby miejscowości w stosunku do powierzchni) jest znacznie wyższy od przeciętnych i notowanych w większości jednostek. Częściowo wynika to zapewne z wysokiej przydatności rolniczej, co wiązało się z karczowaniem lasów i rozwojem typowo rolniczych wsi – niska lesistość powoduje, że powierzchnia możliwa do zainwestowania jest większa.
- powszechnie znane, ale także specyficzne dla Gminy Inowrocław uwarunkowania związane z położeniem w bezpośrednim sąsiedztwie dużego miasta. Do pierwszej grupy zaliczyć należy przede wszystkim łatwy dostęp do miejskiego rynku usług i pracy. Miasto Inowrocław prezentuje potencjał znacznie większy, niż typowe miasta powiatowe - co stwarza warunki dla ponadstandardowo dobrej dostępności ludności gminy do usług (zakres, zróżnicowanie i liczba dostępnych usług są tu znacznie większe, niż w typowych miastach powiatowych) i zróżnicowanych miejsc pracy. Bliskość tak dużego miasta stanowi jednak istotną barierę dla rozwoju niektórych rodzajów działalności na terenie gminy – potrzeby mieszkańców w zakresie handlu i usług są bardzo często realizowane właśnie na terenie miasta (tym bardziej, iż część ludności gminy jest związana z miastem poprzez dojazdy do pracy lub szkół). Wielu mieszkańców gminy rezygnuje z realizacji nawet podstawowych potrzeb w zakresie usług na terenie gminy (np. szkolnictwo podstawowe, handel, podstawowa opieka zdrowotna), realizując je w Inowrocławiu. Inną konsekwencją sąsiedztwa miasta jest dezintegracja powiązań hierarchicznych sieci osadniczej. W przypadku tradycyjnych obszarów wiejskich zazwyczaj wykształcają się poziomy hierarchiczne związane z dostępnością zróżnicowanej oferty i obsługą przez miejscowości z wyższych szczebli hierarchii określonych części gminy (wytwarzają się układy podporządkowania wsi niewyposażonych w usługi, wsiom posiadającym rozbudowany ich potencjał; na szczycie takiej hierarchii stoi najczęściej miejscowość gminna, drugi poziom stanowią wsie uzupełniające siedzibę, a trzeci – pozostałe wsie wyposażone w usługi, a kolejny - wsie nieposiadające usług). W przypadku gmin podmiejskich nie wykształcają się tego typu powiązania i zależności, gdyż znaczna część

miejsowości ciąży raczej ku sąsiedniemu miastu, a nie ku lepiej wyposażonej wsi gminnej. W sferze społecznej ważną konsekwencją takiego zaburzenia hierarchii osadnictwa jest także zanik więzi społecznych (w mniejszym stopniu wykształcają się społeczności lokalne). Specyficznym uwarunkowaniem rozwoju Gminy Inowrocław jest natomiast kształt gminy (taka kategoria gmin jest niekiedy określana mianem „gmin obwarzankowych”) i jej rozczłonkowanie wokół dosyć dużego powierzchniowo miasta (w skali całego kraju gmin o porównywalnych warunkach rozwoju jest zaledwie kilka). Zagadnienie to wzmacnia wymienione wcześniej negatywne konsekwencje, a dodatkowo powoduje dezintegrację przestrzenną gminy. Jak się wydaje pod względem ciążenia społecznych i funkcjonalnych silniejsze są związki z miastem (czemu sprzyja wybitnie dośrodkowy układ głównych dróg), niż z innymi częściami gminy i z innymi miejscowościami wiejskimi.”

Źródło: Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowrocław.

Gmina posiada opracowany *Wieloletni Program Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Inowrocław na lata 2010 – 2015*, którego głównym celem jest dążenie do racjonalnego i efektywnego gospodarowania posiadanym zasobem mieszkaniowym. Na terenie Gminy znajduje się 99 lokali mieszkalnych (w tym 20 lokali socjalnych) o łącznej powierzchni 7472,49 m<sup>2</sup>. Stan techniczny budynków należących do zasobu mieszkaniowego Gminy Inowrocław w większości został oceniony jako dobry i średni.

**Tabela 28. Mieszkalnictwo na terenie Gminy Inowrocław w 2011 r. na tle jej otoczenia**

Wyszczególnienie	mieszkania	
	liczba mieszkań w gminie	liczba mieszkań na 1 mieszkańca
<b>POLSKA</b>	<b>13422011</b>	<b>0,348276</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>698422</b>	<b>0,33284</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>54963</b>	<b>0,33318</b>
Miasto Inowrocław	28963	0,381403
Gmina Dąbrowa Biskupia	1391	0,26994
Gmina Gniewkowo	4461	0,298574
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>3154</b>	<b>0,277983</b>
Gmina Janikowo	4197	0,307405
Gmina Kruszwica	6259	0,312669
Gmina Pakość	2916	0,292272
Gmina Rojewo	1203	0,252307
Gmina Złotniki Kujawskie	2419	0,263766
Gmina Strzelno	3783	0,314229

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Liczba mieszkań na 1 mieszkańca Gminy Inowrocław w 2011 r. kształtowała się na poziomie 0,28 i była jedną z najniższych w stosunku do analizowanych jednostek (tylko Gminy: Dąbrowa Biskupia, Rojewo i Złotniki Kujawskie. Pozostałe jednostki znamionowały się w 2011 r. wyższą od analizowanej jednostki samorządu terytorialnego liczbą mieszkań na 1 mieszkańca.

### 3.2.7. Podsumowanie

Poprawy wymaga istniejąca infrastruktura drogowa nie tylko w zakresie poprawy istniejącej nawierzchni, ale również w zakresie stworzenia nowej, gdyż na terenie Gminy nadal występują drogi o nieutwardzonej nawierzchni. Ponadto widoczny jest brak ścieżek rowerowych oraz chodników, które zapewniłyby bezpieczeństwo rowerzystom i pieszym.

Widoczne są również rażące dysproporcje w zakresie długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w związku z tym Gmina Inowrocław w najbliższych latach planuje realizować inwestycje głównie w zakresie rozbudowy kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy. Brak jest również oczyszczalni ścieków na terenie Gminy.

Część budynków mieszkalnych będących własnością Gminy wymaga przeprowadzenia radykalnych remontów oraz termomodernizacji.

Usługi komunalne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
dobre połączenie komunikacyjne z Inowrocławiem	niewiele ścieżek rowerowych
100% zwodociągowanie Gminy	niewystarczający poziom skanalizowania gminy
sieć gazowa	zły stan techniczny mieszkań komunalnych
	zły stan dróg

## 4. Analiza budżetu Gminy Inowrocław w latach 2008-2011

W celu prawidłowej budowy prognoz konieczna jest diagnoza badanego zjawiska, co wiąże się ze zbadaniem przeszłego oraz teraźniejszego stanu prognozowanych procesów. W tym celu dokonano analizy dochodów oraz wydatków budżetu Gminy Inowrocław w latach 2008 – 2011.

### 4.1. Dochody budżetu Gminy.

#### Struktura dochodów

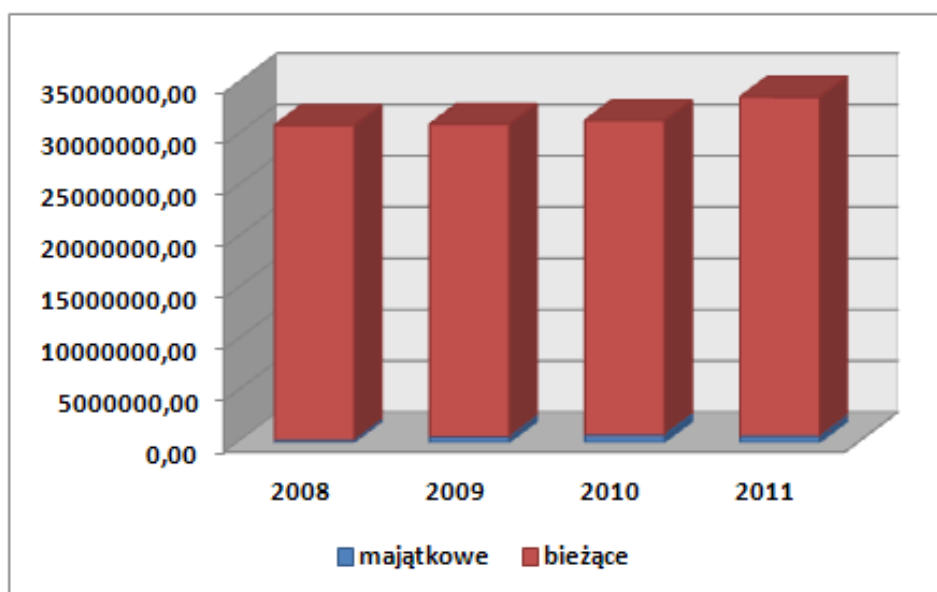
Dane dotyczące zmiany struktury poszczególnych dochodów budżetu Gminy Inowrocław w latach 2008 – 2011 przedstawiono w tabeli 29.

Tabela 29. Struktura dochodów budżetu Gminy w latach 2008-2011

Dochody	2008	2009	2010	2011	zmiana 2011/2008 [zł]	dynamika 2011/2008 [%]
ogółem	30919579,58	31027300,43	31393775,49	33682705,31	2 763 125,73	108,94%
majątkowe	173606,42	558543,40	718555,62	600804,89	427 198,47	346,07%
% udział d. majątkowych	0,56%	1,80%	2,29%	1,78%	-	-
bieżące	30 745 973,16	30 468 757,03	30 675 219,87	33 081 900,42	2 335 927,26	107,60%
% udział d. bieżących	99,44%	98,20%	97,71%	98,22%	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 10. Kwotowy udział poszczególnych dochodów w budżecie Gminy w latach 2008 - 2011



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Struktura dochodów Gminy Inowrocław na przestrzeni analizowanych lat podlegała pewnym wahaniom. Udział w 2008 r. wyniósł 99,44%, w 2009 – 98,2%, w 2010 – 97,71%, a w roku 2011 – 98,22%. Dochody bieżące są źródłem finansowania zadań własnych danej jednostki samorządu terytorialnego i to na ich wysokość gmina ma możliwość oddziaływania. Im większy udział mają one w budżecie, tym łatwiejszy i bardziej przewidywalny jest proces prognozowania budżetu. Wzrostowi dochodów bieżących sprzyja wzrost lokalnej bazy ekonomicznej możliwy do osiągnięcia m.in. w wyniku realizacji inwestycji służących lokowaniu nowej oraz dalszemu rozwojowi istniejącej działalności gospodarczej oraz rozwojowi mieszkalnictwa. Procesy te z kolei w dłuższym okresie czasu zwiększają bazę podatkową.

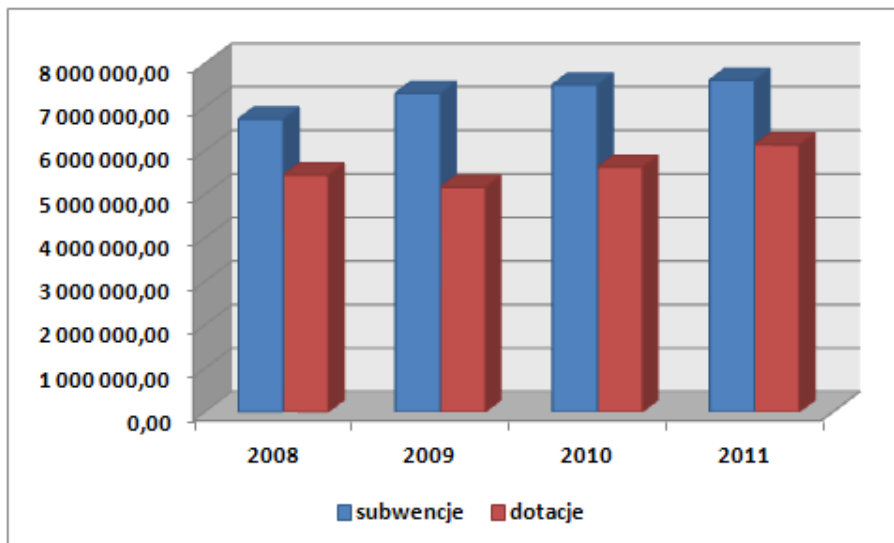
Tabela 30. Struktura dochodów budżetu Gminy Inowrocław w 2011 r. na tle jej otoczenia

Wyszczególnienie	dochody				
	dochody ogółem	dochody własne	udział dochodów własnych w dochodach ogółem	dochody na 1 mieszkańca	dochody własne na 1 mieszkańca
<b>POLSKA</b>	<b>132 690 457 519,69</b>	<b>70 441 681 304,66</b>	<b>53,09%</b>	<b>3 443,07</b>	<b>1 827,83</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>6 807 057 308,00</b>	<b>3 335 193 881,61</b>	<b>49,00%</b>	<b>3 243,97</b>	<b>1 589,42</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>477 374 218,54</b>	<b>273 624 183,47</b>	<b>57,32%</b>	<b>2 893,79</b>	<b>1 658,68</b>
Miasto Inowrocław	226 870 255,62	146 799 934,17	64,71%	2 987,57	1 933,16
Gmina Dąbrowa Biskupia	17 300 411,38	6 004 351,35	34,71%	3 357,35	1 165,21
Gmina Gniewkowo	41 265 697,53	20 753 262,59	50,29%	2 761,91	1 389,01
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>33 682 705,31</b>	<b>19 928 676,44</b>	<b>59,17%</b>	<b>2 968,69</b>	<b>1 756,45</b>
Gmina Janikowo	39 474 886,60	25 181 610,75	63,79%	2 891,30	1 844,40
Gmina Kruszwica	56 432 791,98	28 373 031,62	50,28%	2 819,10	1 417,38
Gmina Pakość	24 168 398,12	13 688 176,59	56,64%	2 422,41	1 371,97
Gmina Rojewo	14 217 008,13	5 282 929,28	37,16%	2 981,76	1 108,00
Gmina Złotniki Kujawskie	23 962 063,87	7 612 210,68	31,77%	2 612,81	830,03
Gmina Strzelno	33 421 224,55	12 579 384,95	37,64%	2 776,08	1 044,89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Pod względem udziału dochodów własnych w dochodach ogółem Gminy Inowrocław w 2011 r. (59,17%), należy zauważyć, że kształtuje się ona korzystniej w stosunku do wszystkich jednostek porównawczych oprócz Miasta Inowrocław oraz Gminy Janikowo. Dochody na 1 mieszkańca Gminy Inowrocław w 2011 r. wynosiły 2 968,69 zł i kształtowały się na podobnym poziomie co powiatu inowrocławskiego oraz części gmin sąsiednich. Natomiast dochody własne na 1 mieszkańca Gminy Inowrocław w 2011 r. na poziomie 1 756,45 zł należały do jednych z najwyższych w analizowanej grupie porównawczej (jedynie w Polsce, Mieście Inowrocław oraz Gminie Janikowo wartości te były większe).

Wykres 11. Wysokość dotacji i subwencji w budżecie Gminy Inowrocław w latach 2008 - 2011



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Udział subwencji w łącznych dochodach Gminy kształtował się w badanych okresie czasu na różnym poziomie i wynosił od 21,75% w 2008 r. do 23,93% w 2010 r. W latach 2008 – 2011 odnotowano wzrost subwencji o 893 485,00 zł.

Dotacje celowe ulegały również niewielkim wahaniom, przy czym ich udział w budżecie Gminy Inowrocław wynosił od 16,63% w 2009 r. do 18,22% w 2011 r.

Tabela 31. Dotacje w budżecie Gminy Inowrocław w 2011 r. na tle jej otoczenia

Wyszczególnienie	dotacje				
	wysokość ogółem	inwestycyjne	udział dotacji % w dochodach ogółem	udział dotacji inwestycyjnej w dotacji ogółem	dotacja na 1 mieszkańca
<b>POLSKA</b>	<b>26 498 038 717,03</b>	<b>8 822 609 407,28</b>	<b>19,97%</b>	<b>33,30%</b>	<b>687,57</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>1 386 782 123,39</b>	<b>278 598 585,76</b>	<b>20,37%</b>	<b>20,09%</b>	<b>660,89</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>92 993 769,07</b>	<b>16 611 010,05</b>	<b>19,48%</b>	<b>17,86%</b>	<b>563,72</b>
Miasto Inowrocław	38 417 388,45	5 919 110,73	16,93%	15,41%	505,90
Gmina Dąbrowa Biskupia	5 821 344,03	2 459 915,73	33,65%	42,26%	1 129,70
Gmina Gniewkowo	7 717 210,94	629 040,34	18,70%	8,15%	516,51
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>6 135 627,87</b>	<b>280 651,94</b>	<b>18,22%</b>	<b>4,57%</b>	<b>540,77</b>
Gmina Janikowo	6 101 506,85	122 009,17	15,46%	2,00%	446,90
Gmina Kruszwica	13 731 963,36	4 015 444,38	24,33%	29,24%	685,98
Gmina Pakość	5 129 251,53	696 168,15	21,22%	13,57%	514,11
Gmina Rojewo	3 540 825,85	727 397,02	24,91%	20,54%	742,62
Gmina Złotniki Kujawskie	6 398 650,19	1 761 272,59	26,70%	27,53%	697,70
Gmina Strzelno	7 877 673,60	555 027,50	23,57%	7,05%	654,35

Tabela 32. Subwencje w budżecie Gminy Inowrocław w 2011 r. na tle jej otoczenia

Wyszczególnienie	subwencje		
	wysokość	udział % w dochodach ogółem	na 1 mieszkańca
<b>POLSKA</b>	<b>35 750 737 498,00</b>	<b>26,94%</b>	<b>927,66</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>2 085 081 303,00</b>	<b>30,63%</b>	<b>993,67</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>110 756 266,00</b>	<b>23,20%</b>	<b>671,39</b>
Miasto Inowrocław	41 652 933,00	18,36%	548,51
Gmina Dąbrowa Biskupia	5 474 716,00	31,65%	1 062,43
Gmina Gniewkowo	12 795 224,00	31,01%	856,38
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>7 618 401,00</b>	<b>22,62%</b>	<b>671,46</b>
Gmina Janikowo	8 191 769,00	20,75%	600,00
Gmina Kruszwica	14 327 797,00	25,39%	715,75
Gmina Pakość	5 350 970,00	22,14%	536,33
Gmina Rojewo	5 393 253,00	37,94%	1 131,14
Gmina Złotniki Kujawskie	9 951 203,00	41,53%	1 085,07
Gmina Strzelno	12 964 166,00	38,79%	1 076,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Badając udział dotacji w dochodach ogółem Gminy Inowrocław w 2011 r. (18,22%) na tle jej otoczenia należy stwierdzić, że kształtuje się on na jednym z niższych poziomów – udział ten jest jedynie wyższy od Miasta Inowrocław oraz od Gminy Janikowo. Analizując natomiast dotacje na 1 mieszkańca Gminy Inowrocław w 2011 r. należy zauważyć, że wynosiła ona wówczas 540,77 zł/1 mieszkańca oraz kształtowała się poniżej dotacji na 1 mieszkańca w gminach: Miasto Inowrocław, Gmina Gniewkowo, Janikowo oraz Pakość.

W przypadku udziału subwencji w dochodach ogółem Gminy Inowrocław w 2011 r. (22,62%) na tle jej otoczenia należy stwierdzić, że kształtuje się on na wyższym poziomie udziału subwencji w dochodach ogółem Miasta Inowrocław, Gminy Janikowo oraz Gminy Pakość. Sytuacja ta świadczy zatem o korzystnym udziale dochodów własnych w dochodach ogółem Gminy Inowrocław na tle jej otoczenia.

### Dochody własne

W latach 2008 – 2011 wysokość dochodów własnych Gminy Inowrocław ulegała niepokojącemu spadkowi. Największy spadek dochodów własnych odnotowano z tytułu opłaty eksploatacyjnej oraz podatku rolnego, które to stanowią istotny udział w strukturze dochodów własnych, co szczegółowo zostało zaprezentowane w tabeli 33.

Tabela 33. Poszczególne kategorie dochodów własnych Gminy Inowrocław (w zł)

Rodzaj podatku	2008	2009	2010	2011
<b>DOCHODY WŁASNE</b>	<b>13 690 604,85</b>	<b>13 356 795,44</b>	<b>12 648 941,28</b>	<b>12 412 791,09</b>
<b>rolny</b>	<b>1 200 643,67</b>	<b>1 171 689,00</b>	<b>1 137 686,00</b>	<b>1 112 047,55</b>
- od osób prawnych i innych jednostek	133 605,07	84 430,78	98 992,27	105 259,00
- od osób fizycznych	1 067 038,60	1 087 258,22	1 038 693,73	1 006 788,55
<b>leśny</b>	<b>4 728,32</b>	<b>4 732,80</b>	<b>4 216,00</b>	<b>4 760,00</b>
- od osób prawnych i innych jednostek	3 214,32	3 059,80	2 655,00	3 007,00
- od osób fizycznych	1 514,00	1 673,00	1 561,00	1 753,00
<b>od nieruchomości</b>	<b>7 034 371,92</b>	<b>6 889 875,76</b>	<b>7 427 056,22</b>	<b>7 220 676,62</b>
- od osób prawnych i innych jednostek	6 026 437,59	5 896 834,14	6 375 149,13	6 025 893,11
- od osób fizycznych	1 007 934,33	993 041,62	1 051 907,09	1 194 783,51
<b>od środków transportowych</b>	<b>358 222,62</b>	<b>415 733,95</b>	<b>413 481,13</b>	<b>414 779,27</b>
- od osób prawnych i innych jednostek	52 648,36	66 261,24	70 177,00	82 665,00
- od osób fizycznych	305 574,26	349 472,71	343 304,13	332 114,27
<b>od ccp</b>	<b>474 967,78</b>	<b>904 911,00</b>	<b>398 608,20</b>	<b>440 891,41</b>
<b>wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw</b>	<b>18 788,44</b>	<b>25 362,35</b>	<b>31 747,10</b>	<b>6 565,91</b>
<b>podatek od spadków i darowizn</b>	<b>0,00</b>	<b>28 770,00</b>	<b>37 734,70</b>	<b>28 925,00</b>
<b>wpływy z opłaty skarbowej</b>	<b>42 201,50</b>	<b>44 441,90</b>	<b>38 271,14</b>	<b>33 588,00</b>
<b>opłata eksploatacyjna</b>	<b>3 186 568,64</b>	<b>2 043 118,63</b>	<b>1 105 041,50</b>	<b>1 258 754,52</b>
<b>dochody z majątku</b>	<b>255 066,68</b>	<b>380 466,31</b>	<b>526 506,56</b>	<b>350 059,51</b>
- sprzedaż mienia komunalnego	13 606,42	121 019,40	284 505,62	79 417,98
- dochody z najmu i dzierżawy	241 460,26	259 446,91	242 000,94	270 641,53
<b>wpływy z usług</b>	<b>165 380,20</b>	<b>366 587,70</b>	<b>305 545,61</b>	<b>311 606,90</b>
<b>pozostałe dochody własne</b>	<b>949 665,08</b>	<b>1 081 106,04</b>	<b>1 223 047,12</b>	<b>1 230 136,40</b>
- odsetki	532 799,80	336 691,41	116 029,50	74 437,70
- wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu	108 231,62	121 515,89	121 631,68	127 718,97
- podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	5 402,62	12 554,92	6 730,74	15 839,94
- pozostałe	303 231,04	622 898,74	985 385,94	1 027 979,73

Udział w podatkach stanowiących dochód państwa	2008	2009	2010	2011
od osób fizycznych	4 931 441,00	4 764 502,00	5 424 687,00	7 519 432,00
od osób prawnych	88 752,86	9 123,05	189 969,23	130 732,04
<b>razem</b>	<b>5 020 193,86</b>	<b>4 773 625,05</b>	<b>5 614 656,23</b>	<b>7 650 164,04</b>

Źródło: GUS

Największy udział w dochodach ogółem Gminy Inowrocław stanowi udział podatków stanowiących dochód państwa od osób fizycznych. Udział ten wynosi ponad 22,3%. Równie wysoki poziom 21,4% we wszystkich dochodach Gminy.

Najniższe wpływy wśród podatków i opłat Gmina otrzymywała z wpływów z innych lokalnych opłat pobieranych przez Gminę na podstawie odrębnych ustaw oraz wpływy z podatku leśnego ze względu na niewielką powierzchnię obszarów leśnych na terenie Gminy Inowrocław.

Kolejną kategorią dochodów własnych pod względem udziału w dochodach ogółem Gminy Inowrocław są dochody opłaty eksploatacyjnej związanej z wydobywaniem soli na terenie Gminy.

Tabela 34. Struktura dochodów własnych Gminy Inowrocław w 2011 r. na tle jej otoczenia

Wyszczególnienie	udział dochodów własnych							
	podatek od nieruchomości	% udział	podatek rolny	% udział	podatek od środków transportu	% udział	wpływy z usług	% udział
<b>POLSKA</b>	<b>16 253 131 588,33</b>	<b>23,07%</b>	<b>1 062 292 139,13</b>	<b>1,51%</b>	<b>884 372 607,93</b>	<b>1,26%</b>	<b>4 729 313 587,96</b>	<b>6,71%</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>851 285 467,33</b>	<b>25,52%</b>	<b>78 798 138,22</b>	<b>2,36%</b>	<b>40 177 396,23</b>	<b>1,20%</b>	<b>188 118 187,30</b>	<b>5,64%</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>77 301 268,63</b>	<b>28,25%</b>	<b>8 023 570,58</b>	<b>2,93%</b>	<b>3 944 018,06</b>	<b>1,44%</b>	<b>4 168 402,21</b>	<b>1,52%</b>
Miasto Inowrocław	32 594 972,96	22,20%	88 169,47	0,06%	1 320 586,92	0,90%	706 259,53	0,48%
Gmina Dąbrowa Biskupia	2 139 743,58	35,64%	716 124,45	11,93%	181 932,80	3,03%	675 415,41	11,25%
Gmina Gniewkowo	6 349 723,09	30,60%	1 142 953,83	5,51%	258 197,06	1,24%	433 459,47	2,09%
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>7 220 676,62</b>	<b>36,23%</b>	<b>1 112 047,55</b>	<b>5,58%</b>	<b>414 779,27</b>	<b>2,08%</b>	<b>311 606,90</b>	<b>1,56%</b>
Gmina Janikowo	8 114 815,34	32,23%	613 434,62	2,44%	328 449,81	1,30%	575 444,63	2,29%
Gmina Kruszwica	11 195 190,97	39,46%	1 979 189,17	6,98%	498 513,02	1,76%	439 237,71	1,55%
Gmina Pakość	5 291 503,68	38,66%	594 998,00	4,35%	456 783,54	3,34%	385 121,77	2,81%
Gmina Rojewo	1 692 487,86	32,04%	612 413,04	11,59%	247 157,54	4,68%	393 611,24	7,45%
Gmina Złotniki Kujawskie	2 702 154,53	35,50%	1 164 240,45	15,29%	237 618,10	3,12%	248 245,55	3,26%
Gmina Strzelno	4 777 067,50	37,98%	1 057 223,42	8,40%	85 679,00	0,68%	241 585,64	1,92%

DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCLAW

Wyszczególnienie	udział dochodów własnych					
	wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	% udział	Udział w podatku dochodowym od osób prawnych	% udział	dochody z majątku	% udział
<b>POLSKA</b>	<b>25 337 156 002,00</b>	<b>35,97%</b>	<b>2 280 203 447,77</b>	<b>3,24%</b>	<b>5 955 875 483,65</b>	<b>8,46%</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>1 147 073 879,00</b>	<b>34,39%</b>	<b>79 346 635,61</b>	<b>2,38%</b>	<b>247 983 222,28</b>	<b>7,44%</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>77 944 658,00</b>	<b>28,49%</b>	<b>6 854 415,19</b>	<b>2,51%</b>	<b>31 245 208,60</b>	<b>11,42%</b>
Miasto Inowrocław	44 745 130,00	30,48%	3 365 391,14	2,29%	20 212 422,91	13,77%
Gmina Dąbrowa Biskupia	990 106,00	16,49%	15 221,91	0,25%	282 089,21	4,70%
Gmina Gniewkowo	4 660 107,00	22,45%	216 173,56	1,04%	1 166 240,04	5,62%
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>7 519 432,00</b>	<b>37,73%</b>	<b>130 732,04</b>	<b>0,66%</b>	<b>355 396,20</b>	<b>1,78%</b>
Gmina Janikowo	6 095 260,00	24,21%	1 038 654,38	4,12%	3 493 138,21	13,87%
Gmina Kruszwica	6 713 876,00	23,66%	1 598 614,11	5,63%	4 086 046,20	14,40%
Gmina Pakość	3 892 756,00	28,44%	395 903,27	2,89%	1 109 782,71	8,11%
Gmina Rojewo	928 561,00	17,58%	52 667,05	1,00%	334 482,78	6,33%
Gmina Złotniki Kujawskie	2 399 430,00	31,52%	41 057,73	0,54%	205 610,34	2,70%
Gmina Strzelno	3 988 817,00	31,71%	180 659,25	1,44%	1 403 120,16	11,15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

W powyższych tabelach szczegółowo przedstawiono strukturę dochodów własnych Gminy Inowrocław w 2011 r. na tle gmin sąsiednich, powiatu, województwa oraz kraju. Największy udział dochodów analizowana Gmina oraz powiat, województwa i kraj posiadają z wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz wpływów z podatku od nieruchomości.

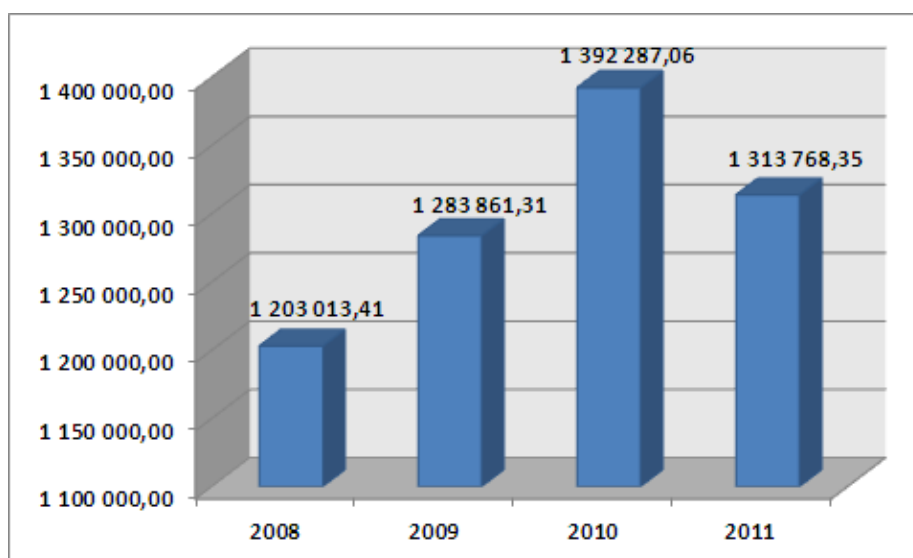
Należy jednak zaznaczyć, że dochody własne Gminy Inowrocław mogłyby być większe gdyby wszyscy podatnicy płacili wszystkie podatki w określonym terminie. Na koniec 2011 r. stan zaległości w podatkach wyniósł 1 313 768,35 zł i w stosunku do 2008 r. zwiększył się o 9,2%. Ponadto należy zauważyć, że w analizowanym okresie największy udział w zaległościach stanowi podatek od nieruchomości (prawie 80% w każdym roku), a następnie podatek rolny (między 12 a 15%).

Tabela 35. Stan zaległości w podatkach w latach 2008-2011

Rodzaj podatku	stan zaległości na koniec roku			
	2008	2009	2010	2011
<b>Podatek od nieruchomości</b>	<b>921 058,27</b>	<b>1 012 961,30</b>	<b>1 107 935,57</b>	<b>1 008 127,20</b>
- od osób prawnych	185 651,43	157 923,32	133 488,34	182 625,41
- od osób fizycznych	735 406,84	855 037,98	974 447,23	825 501,79
<b>Podatek rolny</b>	<b>175 528,80</b>	<b>173 203,61</b>	<b>174 382,42</b>	<b>182 768,55</b>
- od osób prawnych	8 831,34	5 579,32	3 045,75	3 348,05
- od osób fizycznych	166 697,46	167 624,29	171 336,67	179 420,50
<b>Podatek leśny</b>	<b>84,80</b>	<b>96,00</b>	<b>41,00</b>	<b>35,00</b>
- od osób prawnych	8,80	0,00	0,00	0,00
- od osób fizycznych	76,00	96,00	41,00	35,00
<b>Podatek od środków transportu</b>	<b>106 341,54</b>	<b>97 600,40</b>	<b>109 928,07</b>	<b>122 837,60</b>
- od osób prawnych	9 485,24	2 187,00	4 661,20	8 490,20
- od osób fizycznych	96 856,30	95 413,40	105 266,87	114 347,40
<b>RAZEM</b>	<b>1 203 013,41</b>	<b>1 283 861,31</b>	<b>1 392 287,06</b>	<b>1 313 768,35</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Inowrocław

Wykres 12. Stan zaległości w podatkach w latach 2008-2011



Źródło: Opracowanie własne

Niezapłacenie podatku lokalnego w ustawowym terminie stanowi zaległość podatkową i podlega przymusowemu ściągnięciu (wraz z odsetkami za zwłokę, naliczanymi do dnia zapłaty włącznie). Dodatkowo podatnik ponosi koszty upomnienia. W przypadku gdy zapłata nadal nie zostanie uiszczona, wystawiony zostaje tytuł wykonawczy w celu ściągnięcia długu w drodze postępowania egzekucyjnego (podatnik ponosi również koszty tego postępowania).

### Subwencja ogólna

Dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowiły w roku 2008 – 21,75 % ogółu dochodów Gminy Inowrocław, zaś w roku 2011 – 22,62%. Podstawową część subwencji stanowiła subwencja oświatowa, co zaprezentowano w tabeli 36.

**Tabela 36. Udział poszczególnych części subwencji w ogólnym dochodzie Gminy Inowrocław**

Subwencja	2008	2009	2010	2011
część oświatowa subwencji ogólnej	6 712 494,00	7 253 568,00	7 498 533,00	7 610 947,00
uzupełnienie subwencji ogólnej	0,00	57416,00	0,00	0,00
część równoważąca subwencji ogólnej	12422,00	4893,00	13208,00	7454,00
<b>Razem</b>	<b>6 724 916,00</b>	<b>7 315 877,00</b>	<b>7 511 741,00</b>	<b>7 618 401,00</b>
% udział w dochodach	21,75%	23,58%	23,93%	22,62%

Źródło: GUS

Subwencja w 2011 r. wyniosła 7 618 401,00 zł, co oznacza wzrost na poziomie ok 13,3%. Największy udział w subwencji stanowi część oświatowa subwencji ogólnej, która w 2011 r. stanowiła 99,9%.

## 4.2. Wydatki budżetu Gminy Inowrocław w latach 2008 – 2011

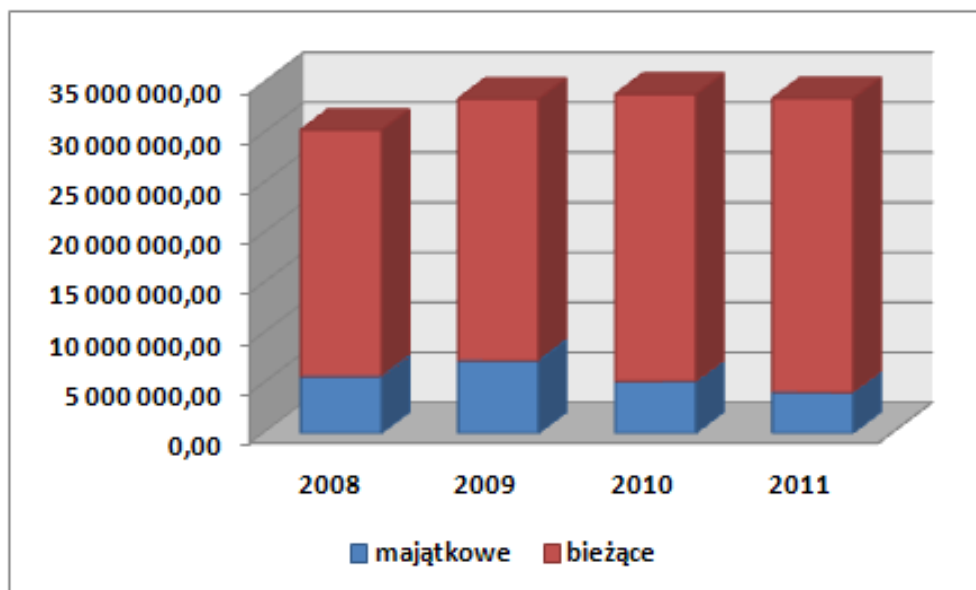
Wydatki Gminy Inowrocław kształtowały się na różnych poziomach między 30 mln zł a 34 mln zł. Największy udział stanowiły wydatki bieżące (prawie 88% w 2011 r.). W porównaniu z rokiem 2008 w 2011 r. wysokość wydatków wzrosła o 10,4%.

**Tabela 37. Wydatki Gminy Inowrocław w latach 2008 - 2011**

Wydatki	2008	2009	2010	2011
<b>ogółem</b>	<b>30 321 993,09</b>	<b>33 432 515,65</b>	<b>33 891 556,34</b>	<b>33 476 314,52</b>
majątkowe	5661165,27	7240602,04	5188722,47	4095397,03
% udział w. majątkowych	18,67%	21,66%	15,31%	12,23%
bieżące	24660827,82	26191913,61	28702833,87	29380917,49
% udział w. bieżących	81,33%	78,34%	84,69%	87,77%

Źródło: GUS

Wykres 13. Struktura wydatków Gminy Inowrocław w latach 2008 - 2011



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

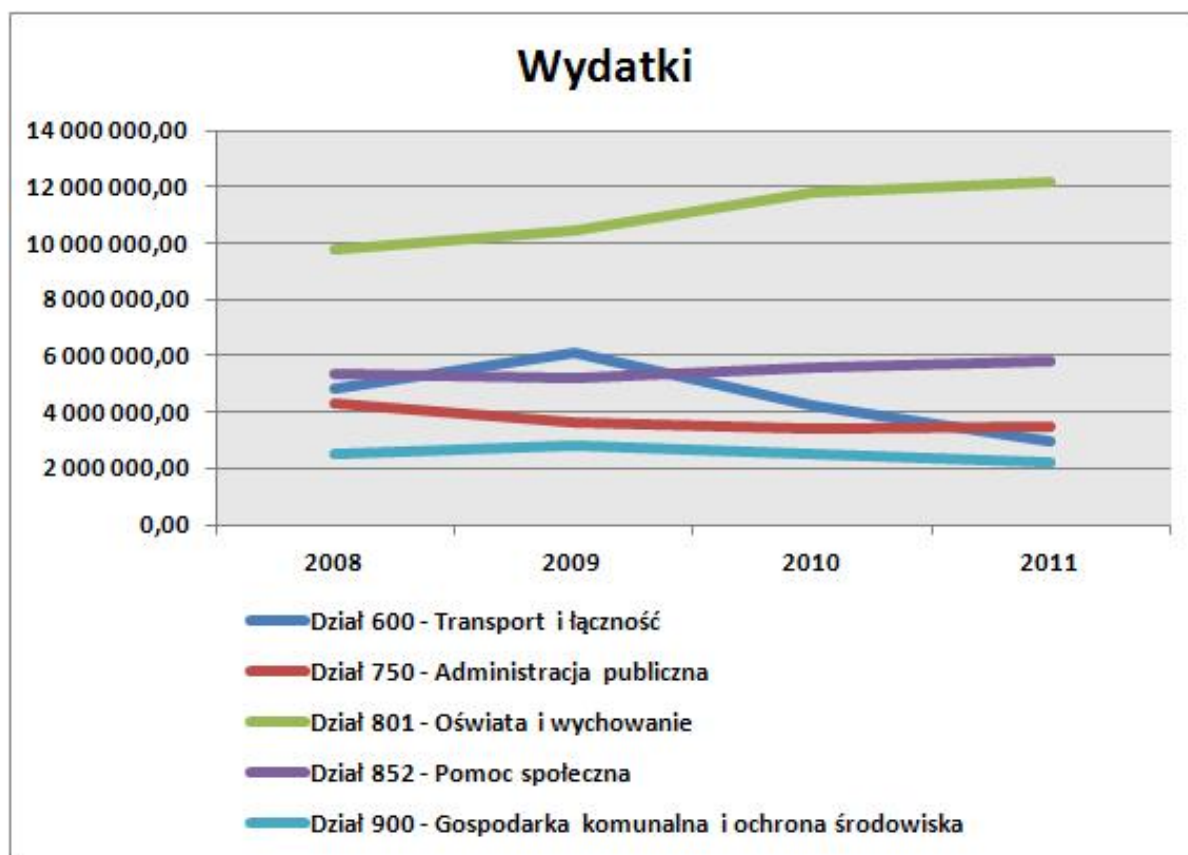
Tabela 38. Struktura wydatków Gminy Inowrocław w latach 2008 - 2011

Wydatki	2008	2009	2010	2011
Rolnictwo i łowiectwo	778 198,85	1 936 946,37	2 014 674,88	2 338 326,24
Leśnictwo	41 196,60	56 472,73	45 002,98	21 305,02
<b>Transport i łączność</b>	<b>4 807 693,60</b>	<b>6 095 789,11</b>	<b>4 243 662,44</b>	<b>2 977 769,35</b>
Gospodarka mieszkaniowa	199 828,40	57 001,71	125 833,24	103 461,97
Działalność usługowa	149 073,66	217 057,60	187 597,33	224 549,89
Informatyka	0,00		21 687,39	43 926,78
<b>Administracja publiczna</b>	<b>4 322 725,05</b>	<b>3 647 076,58</b>	<b>3 401 328,16</b>	<b>3 496 044,55</b>
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 224,00	15 305,00	58 557,88	17 803,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	208 015,39	102 973,58	125 108,90	110 477,99
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	141 319,85	142 658,24	143 696,64	176 998,14
Obsługa długu publicznego	71 798,43	27 456,77	78,12	779 888,23
Różne rozliczenia	169 436,00	231 741,00	398 166,00	297 349,00
<b>Oświata i wychowanie</b>	<b>9 746 711,53</b>	<b>10 416 001,55</b>	<b>11 792 586,56</b>	<b>12 204 507,59</b>
Ochrona zdrowia	396 064,20	449 276,85	499 351,48	450 404,59
<b>Pomoc społeczna</b>	<b>5 395 227,48</b>	<b>5 242 898,93</b>	<b>5 612 270,14</b>	<b>5 829 432,60</b>
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	118 161,34	154 545,93	145 454,16	134 278,69
Edukacyjna opieka wychowawcza	354 251,40	304 222,93	319 330,03	294 234,17

<b>Gospodarka komunalna i ochrona środowiska</b>	<b>2 526 202,80</b>	<b>2 836 519,04</b>	<b>2 531 885,00</b>	<b>2 246 130,03</b>
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	700 801,37	1 329 806,96	1 937 131,08	1 467 741,02
Kultura fizyczna i sport	193 063,14	168 764,77	288 153,93	261 685,67

Źródło: GUS

Wykres 14. Wybrane wydatki w latach 2008 - 2011



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

W strukturze wydatków budżetowych Gminy Inowrocław można zauważyć następujące relacje i proporcje:

- w całym analizowanym okresie największa część środków finansowych kierowana była na cele oświaty i wychowania – w 2011 r. wydatki te stanowiły 36,5% wszystkich wydatków. W dłuższym okresie należy dążyć do zapobieżenia nadmiernemu wzrostowi tej grupy wydatków. Racjonalizacji wydatków służą analizy ekonomiczne wykazujące jednostkowe koszty funkcjonowania poszczególnych szkół. Z punktu widzenia gospodarowania całym budżetem koncentracja wydatków w jednej branży może mieć długookresowo negatywny wpływ na poziom zaspokojenia potrzeb w innych sferach funkcjonowania gminy;
- na uwagę zasługuje zwiększająca się kwota wydatków na potrzeby opieki społecznej. Udział tej grupy wydatków wzrósł o ok. 10% w 2011 r. Wprawdzie podstawowym źródłem

finansowania tych wydatków były dotacje budżetu państwa przekazywane na realizację zadań zleconych, jednak z upływem czasu zwiększał się także zakres zadań finansowanych środkami własnymi budżetów gmin. Ponadto należy zakładać, analizując zachodzące zmiany demograficzne, że udział tej grupy wydatków w ogólnej kategorii wydatków będzie wykazywał w dłuższym okresie czasu tendencję rosnącą;

- znaczny udział w wydatkach Gminy miały wydatki na administrację publiczną - 14,3% w 2008 r., 10,9% w 2009 r., 10% w 2010 r. oraz 10,4% w 2011 r.

Tabela 39. Struktura wydatków Gminy Inowrocław w 2011 r. na tle jej otoczenia

Wyszczególnienie	wydatki								
	wydatki ogółem	deficyt budżetowy	wydatki na 1 mieszkańca	transport i łączność	%	obsługa długu	%	administracja publiczna	%
<b>POLSKA</b>	<b>141 197 340 872,75</b>	<b>-8 506 883 353,06</b>	<b>3 663,80</b>	<b>21 635 450 243,51</b>	<b>15,32%</b>	<b>2 223 821 021,39</b>	<b>1,57%</b>	<b>11 532 515 108,76</b>	<b>8,17%</b>
<b>KUJAWSKO-POMORSKIE</b>	<b>7 420 429 619,82</b>	<b>-613 372 311,82</b>	<b>3 536,28</b>	<b>1 180 911 696,45</b>	<b>15,91%</b>	<b>123 192 580,50</b>	<b>1,66%</b>	<b>558 387 069,74</b>	<b>7,52%</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>484 234 534,14</b>	<b>-6 860 315,60</b>	<b>2 935,38</b>	<b>43 193 598,31</b>	<b>8,92%</b>	<b>8 936 523,76</b>	<b>1,85%</b>	<b>39 443 367,61</b>	<b>8,15%</b>
Miasto Inowrocław	223 775 218,48	3 095 037,14	2 946,81	20 656 453,96	9,23%	5 115 385,26	2,29%	15 961 884,71	7,13%
Gmina Dąbrowa Biskupia	17 423 202,31	-122 790,93	3 381,18	1 897 429,58	10,89%	96 294,50	0,55%	1 783 683,08	10,24%
Gmina Gniewkowo	40 481 244,43	784 453,10	2 709,41	2 828 973,87	6,99%	914 620,90	2,26%	3 337 968,25	8,25%
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>33 476 314,52</b>	<b>206 390,79</b>	<b>2 950,49</b>	<b>2 977 769,35</b>	<b>8,90%</b>	<b>779 888,23</b>	<b>2,33%</b>	<b>3 496 044,55</b>	<b>10,44%</b>
Gmina Janikowo	47 143 817,53	-7 668 930,93	3 453,00	5 337 375,67	11,32%	1 061 621,37	2,25%	3 107 291,62	6,59%
Gmina Kruszwica	55 682 279,07	750 512,91	2 781,61	5 026 956,10	9,03%	478 008,29	0,86%	4 492 978,98	8,07%
Gmina Pakość	29 973 391,58	-5 804 993,46	3 004,25	1 257 280,16	4,19%	227 108,09	0,76%	3 528 508,04	11,77%
Gmina Rojewo	13 788 780,79	428 227,34	2 891,94	1 842 134,95	13,36%	135 663,38	0,98%	1 847 140,42	13,40%
Gmina Złotniki Kujawskie	22 490 285,43	1 471 778,44	2 452,33	1 369 224,67	6,09%	127 933,74	0,57%	1 887 867,96	8,39%
Gmina Strzelno	37 614 868,84	-4 193 644,29	3 124,42	1 713 843,30	4,56%	562 000,00	1,49%	2 747 520,98	7,30%

DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCŁAW

Wyszczególnienie	wydatki											
	oświata i wychowanie	%	ochrona zdrowia	%	pomoc społeczna	%	gospodarka komunalna i ochrona środowiska	%	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	%	kultura fizyczna i sport	%
<b>POLSKA</b>	<b>44 978 374 845,28</b>	<b>31,85%</b>	<b>1 588 726 609,53</b>	<b>1,13%</b>	<b>20 122 748 325,41</b>	<b>14,25%</b>	<b>9 316 869 074,58</b>	<b>6,60%</b>	<b>5 245 835 067,58</b>	<b>3,72%</b>	<b>4 894 838 785,91</b>	<b>3,47%</b>
<b>KUJAWSKO- POMORSKIE</b>	<b>2 422 531 263,43</b>	<b>32,65%</b>	<b>88 588 295,37</b>	<b>1,19%</b>	<b>1 282 308 313,51</b>	<b>17,28%</b>	<b>438 002 854,33</b>	<b>5,90%</b>	<b>251 269 261,67</b>	<b>3,39%</b>	<b>295 077 507,62</b>	<b>3,98%</b>
<b>Powiat inowrocławski</b>	<b>147 794 044,10</b>	<b>30,52%</b>	<b>3 931 759,22</b>	<b>0,81%</b>	<b>95 084 553,79</b>	<b>19,64%</b>	<b>45 772 399,87</b>	<b>9,45%</b>	<b>20 290 136,52</b>	<b>4,19%</b>	<b>17 662 106,00</b>	<b>3,65%</b>
Miasto Inowrocław	58 005 289,93	25,92%	2 295 560,88	1,03%	47 921 584,84	21,42%	24 849 383,17	11,10%	7 319 318,31	3,27%	11 100 707,23	4,96%
Gmina Dąbrowa Biskupia	5 937 706,02	34,08%	76 733,72	0,44%	2 985 150,09	17,13%	660 980,94	3,79%	583 299,65	3,35%	651 615,78	3,74%
Gmina Gniewkowo	16 683 816,12	41,21%	202 692,59	0,50%	7 366 758,18	18,20%	3 024 065,14	7,47%	1 643 206,49	4,06%	205 992,48	0,51%
<b>Gmina Inowrocław</b>	<b>12 204 507,59</b>	<b>36,46%</b>	<b>450 404,59</b>	<b>1,35%</b>	<b>5 963 711,29</b>	<b>17,81%</b>	<b>2 246 130,03</b>	<b>6,71%</b>	<b>1 467 741,02</b>	<b>4,38%</b>	<b>261 685,67</b>	<b>0,78%</b>
Gmina Janikowo	13 258 930,47	28,12%	257 409,45	0,55%	6 899 774,76	14,64%	8 225 531,69	17,45%	1 543 953,87	3,27%	3 202 469,57	6,79%
Gmina Kruszwica	19 176 725,74	34,44%	351 057,74	0,63%	10 799 531,33	19,39%	3 557 990,85	6,39%	1 546 735,71	2,78%	785 728,41	1,41%
Gmina Pakość	8 473 628,98	28,27%	161 116,28	0,54%	5 789 320,83	19,31%	2 558 509,44	8,54%	5 111 967,09	17,06%	269 752,11	0,90%
Gmina Rojewo	4 694 222,36	34,04%	47 276,64	0,34%	2 821 232,95	20,46%	327 219,35	2,37%	356 952,91	2,59%	105 354,15	0,76%
Gmina Złotniki Kujawskie	9 359 216,89	41,61%	89 507,33	0,40%	4 537 489,52	20,18%	322 589,26	1,43%	716 961,47	3,19%	1 078 800,60	4,80%
Gmina Strzelno	15 188 804,03	40,38%	227 474,27	0,60%	7 814 269,08	20,77%	3 305 329,23	8,79%	948 052,03	2,52%	653 354,52	1,74%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

### 4.3. Wyniki budżetów Gminy w latach 2008-2011

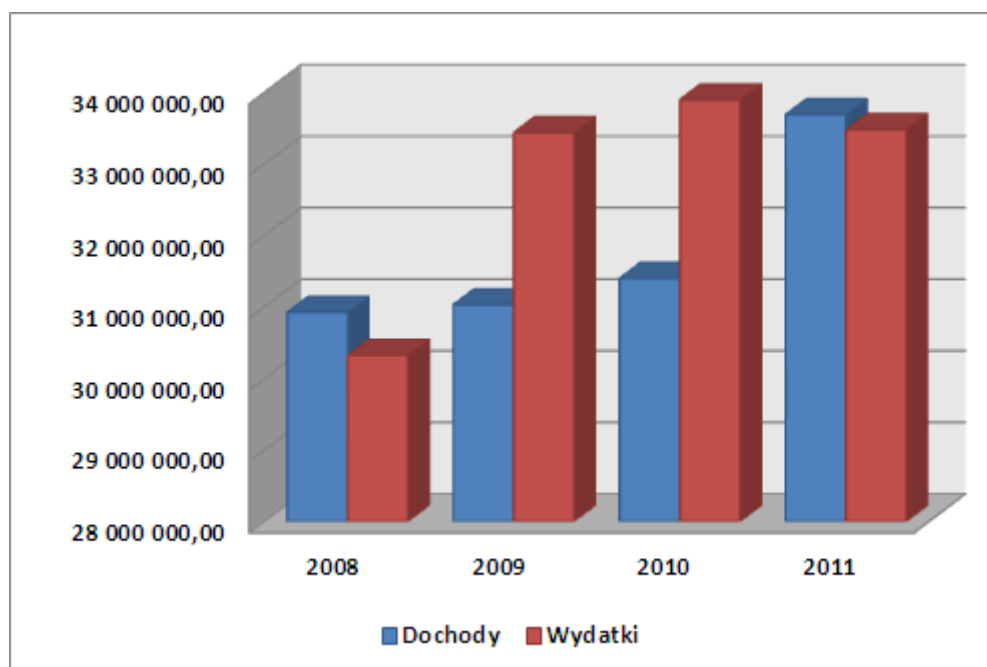
W tabeli 40 przedstawiono wielkość wydatków budżetowych na tle dochodów Gminy Inowrocław w latach 2008-2011.

Tabela 40. Wyniki budżetów Gminy Inowrocław w latach 2008-2011

Budżet	2008	2009	2010	2011
Dochody	30 919 579,58	31 027 300,43	31 393 775,49	33 682 705,31
Wydatki	30 321 993,09	33 432 515,65	33 891 556,34	33 476 314,52
<b>Wynik</b>	<b>597 586,49</b>	<b>-2 405 215,22</b>	<b>-2 497 780,85</b>	<b>206 390,79</b>

Źródło: GUS

Wykres 15. Zestawienie dochodów i wydatków Gminy



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Jak widać na powyższym zestawieniu w latach 2009-2010 Gmina Inowrocław osiągała deficyt budżetowy, natomiast w latach 2008 i 2011. dochody były nieznacznie wyższe niż wydatki.

### 4.4. Wysokość stawek podatków

Wpływ na wysokość dochodów własnych Gminy mają 2 kluczowe czynniki: liczba podatników oraz wysokość stawek podatków i opłat lokalnych. O ile na liczbę podatników gmina nie ma żadnego wpływu, to wysokość stawki podatku może regulować. Rady gmin określają w drodze uchwały wysokość stawek podatku od nieruchomości, rolnego oraz podatku od środków transportowych, jak również zasady ustalania i poboru oraz wysokość

stawek opłat lokalnych, jednak ich kwota nie może przekraczać górnych limitów, określonych w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych.

Górne granice stawek obowiązujące w danym roku podatkowym ulegają corocznie zmianie na następny rok podatkowy w stopniu odpowiadającym wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie I półrocza danego roku w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Minister Finansów ogłasza górne limity na każdy rok podatkowy (w drodze obwieszczenia), biorąc pod uwagę wskaźnik cen, ustalony na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ogłoszonego w terminie 20 dni po upływie I półrocza, zaokrąglając ich kwoty w górę do pełnych groszy (art. 20 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych).

W przypadku, gdy Rada Gminy nie zdąży uchwalić nowych stawek podatków i opłat lokalnych przed końcem danego roku, to w roku następnym będą obowiązywać stawki dotychczasowe. Wysokość stawek podatków i opłat lokalnych są jednym z czynników wpływających na atrakcyjność Gminy, zarówno inwestycyjną jak i pod względem mieszkalnictwa.

Tabela 41 przedstawia wysokość stawek podatków: od nieruchomości, rolnego i od środków transportu uchwalonych przez Gminę Inowrocław i pozostałe gminy sąsiednie w latach 2011-2013. Z tabeli wynika, że Gmina Inowrocław w 2013 r. posiadała:

- **najniższą stawkę podatku od nieruchomości** w stosunku do każdej gminy sąsiedniej (oprócz stawki podatku od gruntów pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych, która to tak jak w przypadku większości gmin sąsiednich, została przyjęta na takim samym poziomie jak wynikało z Rozporządzenia Ministra Finansów - jedynie Miasto Inowrocław, Gmina Rojewo i Gmina Dąbrowa Biskupia przyjęły niższe stawki tego podatku);
- **najniższą stawkę podatku rolnego** ze wszystkich gmin sąsiednich (oprócz Miasta Inowrocław, które uchwaliło stawkę tego podatku na takim samym poziomie jak Gmina);
- **najniższą stawkę podatku od środków transportu** w stosunku do gmin sąsiednich (jedynie Gmina Kruszwica i Gmina Strzelno posiadały atrakcyjniejsze stawki podatków od: samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 2,5 do 5,5 t włącznie, od przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 do 12 t oraz od autobusów powyżej 30 miejsc siedzących).

Należy zatem stwierdzić, że pod względem wysokości podatków, Gmina Inowrocław stanowi atrakcyjne miejsce do zamieszkania lub prowadzenia własnej działalności gospodarczej. W związku z tym, że rozbieżność między wysokością stawek podatków przyjętych przez Gminę Inowrocław a gminą następną w kolejności pod względem atrakcyjności podatków, należałoby rozważyć możliwość podniesienia obecnych stawek podatków.

DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCLAW

Tabela 41. Stawki podatków na terenie Gminy Inowrocław i jednostek porównawczych w latach 2011-2013

Wyszczególnienie		2011										
		gmina stawka	Gmina Inowrocław	Miasto Inowrocław	Gmina Złotniki Kujawskie	Gmina Rojewo	Gmina Gniewkowo	Gmina Dąbrowa Biskupia	Gmina Kruszwica	Gmina Strzelno	Gmina Pakość	Gmina Janikowo
podatek od nieruchomości	od budynków mieszkalnych lub ich części (za 1 m <sup>2</sup> )	0,67	0,40	0,60	0,59	0,56	0,63	0,32	0,58	0,50	0,60	0,47
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospod. (od 1 m <sup>2</sup> )	21,05	14,00	20,81	20,35	18,83	20,00	16,00	18,00	14,50	20,00	21,05
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym (od 1 m <sup>2</sup> )	9,82	6,50	9,74	9,72	8,36	9,82	7,30	9,24	9,24	9,82	9,82
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem dział. gospod. w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych	4,27	3,00	4,18	4,27	4,10	4,20	4,14	4,01	3,84	4,27	4,03
	od gruntów pozostałych w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacja pożytku publicznego (od 1 m <sup>2</sup> )	0,41	0,08	0,23	0,16	0,22	0,28	0,09	0,13	0,20	0,23	0,19
	od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków (za 1 m <sup>2</sup> )	0,80	0,50	0,75	0,69	0,75	0,80	0,59	0,70	0,62	0,80	0,80
	od gruntów pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych (za 1 ha)	4,15	3,00	3,98	4,15	3,50	4,15	4,00	3,90	4,04	4,15	4,15
	od pozostałych budynków lub ich części zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacja pożytku publicznego (od 1 m <sup>2</sup> )	7,06	3,00	6,99	4,45	4,50	5,30	3,40	4,00	4,00	4,20	5,66
podatek rolny	Średnia cena skupu żyta na okres pierwszych trzech kwartałów	37,64	25,00	25,60	39,74	36,00	36,00	31,00	33,00	28,00	36,00	30,00
podatek od środków transportu	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 2,5 do 5,5 t włącznie	748,25	408,00	504,00	744,00	720,00	517,00	564,00	550,00	400,00	656,00	380,00
	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 5,5 do 9 t włącznie	1248,28	504,00	756,00	972,00	1128,00	899,00	888,00	950,00	550,00	1042,00	597,00
	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 9 i poniżej 12 t	1497,92	600,00	894,00	1152,00	1464,00	1193,00	1044,00	1100,00	650,00	1250,00	869,00
	od ciągników siodłowych i balastowych przystosowanych do użytkowania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zepsotu pojazdów od 3,5 do 12 t	1747,56	504,00	1494,00	1740,00	1704,00	1632,00	1656,00	1350,00	700,00	1563,00	489,00
	od przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 do 12 t	1497,92	108,00	258,00	696,00	1416,00	450,00	600,00	600,00	100,00	750,00	326,00
	od autobusów do 30 miejsc siedzących	1747,56	600,00	612,00	924,00	1632,00	899,00	1536,00	1250,00	450,00	1094,00	978,00
	od autobusów powyżej 30 miejsc siedzących	2209,40	1212,00	1362,00	2052,00	1992,00	1799,00	1572,00	1400,00	675,00	1823,00	1520,00

DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCLAW

Wyszczególnienie		2012										
		gmina stawka	Gmina Inowrocław	Miasto Inowrocław	Gmina Złotniki Kujawskie	Gmina Rojewo	Gmina Gniewkowo	Gmina Dąbrowa Biskupia	Gmina Kruszwica	Gmina Strzelno	Gmina Pakość	Gmina Janikowo
podatek od nieruchomości	od budynków mieszkalnych lub ich części (za 1 m <sup>2</sup> )	0,70	0,45	0,63	0,61	0,58	0,67	0,35	0,58	0,50	0,62	0,55
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospod. (od 1 m <sup>2</sup> )	21,94	15,50	21,68	21,16	19,39	21,50	19,50	18,00	15,50	20,60	21,94
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym (od 1 m <sup>2</sup> )	10,24	7,50	10,15	10,65	8,61	10,24	9,30	9,24	9,24	10,24	10,24
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem dział. gospod. w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych	4,45	3,00	4,36	4,63	4,22	4,45	4,20	4,01	3,90	4,45	4,45
	od gruntów pozostałych w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacja pożytku publicznego (od 1 m <sup>2</sup> )	0,43	0,10	0,24	0,17	0,22	0,32	0,15	0,13	0,25	0,24	0,25
	od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków (za 1 m <sup>2</sup> )	0,84	0,60	0,78	0,72	0,77	0,84	0,75	0,70	0,65	0,82	0,84
	od gruntów pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych (za 1 ha)	4,33	4,33	4,15	4,33	3,60	4,33	4,33	3,90	4,04	4,33	4,33
	od pozostałych budynków lub ich części zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacja pożytku publicznego (od 1 m <sup>2</sup> )	7,36	3,50	7,28	4,63	7,00	6,00	4,70	4,00	4,50	4,32	7,36
podatek rolny	Srednia cena skupu żyta na okres pierwszych trzech kwartałów	74,18	28,00	26,70	40,00	42,00	40,00	38,00	35,00	40,00	43,50	45,00
podatek od środków transportu	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 2,5 do 5,5 t włącznie	779,68	408,00	504,00	768,00	720,00	538,00	558,00	550,00	400,00	656,00	396,00
	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 5,5 do 9 t włącznie	1300,71	504,00	756,00	1008,00	1128,00	935,00	924,00	950,00	550,00	1042,00	622,00
	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 9 i poniżej 12 t	1560,84	600,00	894,00	1200,00	1464,00	1241,00	1086,00	1100,00	650,00	1250,00	905,00
	od ciągników siodłowych i balastowych przystosowanych do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów od 3,5 do 12 t	1820,96	504,00	1494,00	1800,00	1704,00	1697,00	1656,00	1350,00	700,00	1563,00	509,00
	od przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 do 12 t	1560,84	108,00	258,00	720,00	1416,00	468,00	624,00	600,00	100,00	750,00	340,00
	od autobusów do 30 miejsc siedzących	1820,96	600,00	612,00	960,00	1632,00	935,00	1602,00	1250,00	600,00	1094,00	1019,00
	od autobusów powyżej 30 miejsc siedzących	2302,20	1212,00	1362,00	2124,00	1992,00	1871,00	1638,00	1400,00	900,00	1823,00	1584,00

DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCŁAW

Wyszczególnienie		2013										
		główna stawka	Gmina Inowrocław	Miasto Inowrocław	Gmina Złotniki Kujawskie	Gmina Rojewo	Gmina Gniewkowo	Gmina Dąbrowa Biskupia	Gmina Kruszwica	Gmina Strzelno	Gmina Pakość	Gmina Janikowo
podatek od nieruchomości	od budynków mieszkalnych lub ich części (za 1 m <sup>2</sup> )	0,73	0,48	0,67	0,64	0,60	0,70	0,36	0,62	0,50	0,65	0,65
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospod. (od 1 m <sup>2</sup> )	22,82	16,60	22,80	22,22	20,16	22,50	20,00	19,00	15,60	21,40	22,82
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym (od 1 m <sup>2</sup> )	10,65	8,00	10,64	10,62	8,95	10,65	9,67	10,65	10,65	10,65	10,65
	od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem dział. gospod. w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych	4,63	3,20	4,62	4,63	4,39	4,63	4,37	4,63	4,63	4,63	4,63
	od gruntów pozostałych w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacja pożytku publicznego (od 1 m <sup>2</sup> )	0,45	0,11	0,30	0,18	0,22	0,34	0,16	0,20	0,27	0,25	0,30
	od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków (za 1 m <sup>2</sup> )	0,88	0,64	0,85	0,76	0,80	0,88	0,78	0,74	0,67	0,86	0,88
	od gruntów pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych (za 1 ha)	4,51	4,51	4,39	4,51	3,74	4,51	4,50	4,51	4,51	4,51	4,51
	od pozostałych budynków lub ich części zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacja pożytku publicznego (od 1 m <sup>2</sup> )	7,66	3,75	7,65	4,86	7,28	6,30	4,90	4,50	4,50	4,50	7,66
podatek rolny	Srednia cena skupu żyta na okres pierwszych trzech kwartałów	75,86	30,00	30,00	45,00	44,00	44,00	39,60	45,00	40,00	43,50	47,00
podatek od środków transportu	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 2,5 do 5,5 t włącznie	810,87	408,00	528,00	792,00	720,00	560,00	558,00	400,00	400,00	656,00	416,00
	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 5,5 do 9 t włącznie	1352,74	504,00	792,00	1032,00	1128,00	972,00	960,00	550,00	550,00	1042,00	653,00
	od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie powyżej 9 i poniżej 12 t	1623,28	600,00	936,00	1224,00	1464,00	1291,00	1128,00	650,00	650,00	1250,00	950,00
	od ciągników siodłowych i balastowych przystosowanych do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów od 3,5 do 12 t	1893,80	504,00	1560,00	1836,00	1704,00	1765,00	1728,00	700,00	700,00	1563,00	534,00
	od przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 do 12 t	1623,28	108,00	276,00	744,00	1416,00	487,00	648,00	100,00	100,00	750,00	357,00
	od autobusów do 30 miejsc siedzących	1893,80	600,00	636,00	984,00	1632,00	972,00	1668,00	600,00	600,00	1094,00	1070,00
	od autobusów powyżej 30 miejsc siedzących	2394,29	1212,00	1416,00	2172,00	1992,00	1946,00	1704,00	900,00	900,00	1823,00	1663,00

Źródło: Opracowanie własne

## 4.5. Prognoza dochodów i wydatków

### 4.5.1. Prognoza dochodów

- Podatek od nieruchomości – jest jednym z największych źródeł dochodów Gminy, a jego podatnikami są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne oraz jednostki organizacyjne. Przedmiotem opodatkowania są:
  - ✓ grunty,
  - ✓ budynki lub ich części,
  - ✓ budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Podstawą opodatkowania jest powierzchnia gruntów wyrażona w metrach kwadratowych lub hektarach, powierzchnia użytkowa budynku lub jego część wyrażona w m<sup>2</sup>.

Poniższa prognoza uwzględnia wysokość poszczególnych podatków od nieruchomości w latach 2014 – 2020.

**Tabela 42. Prognoza wysokości podatku od nieruchomości do 2020 r.**

Podatek od nieruchomości	2011	2012	2013	prognoza stawki						
				2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
od budynków mieszkalnych lub ich części (za 1 m <sup>2</sup> )	0,40	0,45	0,48	0,51	0,54	0,57	0,60	0,63	0,66	0,69
od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospod. (od 1 m <sup>2</sup> )	14,00	15,50	16,60	17,60	18,60	19,60	20,60	21,60	22,60	23,60
od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym (od 1 m <sup>2</sup> )	6,50	7,50	8,00	8,50	9,00	9,50	10,00	10,50	11,00	11,50
od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem dział. gospod. w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych	3,00	3,00	3,20	3,20	3,40	3,40	3,60	3,60	3,80	3,80
od gruntów pozostałych w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacja pożytku publicznego (od 1 m <sup>2</sup> )	0,08	0,10	0,11	0,12	0,13	0,14	0,15	0,16	0,17	0,18
od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków (za 1 m <sup>2</sup> )	0,50	0,60	0,64	0,69	0,74	0,79	0,84	0,89	0,94	0,99
od gruntów pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych (za 1 ha)	3,00	4,33	4,51	4,69	4,87	5,05	5,23	5,41	5,59	5,77
od pozostałych budynków lub ich części zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacja pożytku publicznego (od 1 m <sup>2</sup> )	3,00	3,50	3,75	4,00	4,25	4,50	4,75	5,00	5,25	5,50

Źródło: Opracowanie własne

Przy założeniach, że liczba prowadzonych na terenie Gminy działalności gospodarczych będzie wzrastała oraz systematycznie będzie podnoszony podatek, należy spodziewać się, że podatek od nieruchomości nadal będzie jednym z głównych źródeł dochodów Gminy.

- Podatek rolny

Podatnikami podatku rolnego są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne oraz jednostki organizacyjne i spółki nieposiadające osobowości prawnej, które są:

- ✓ właścicielami gruntów,
- ✓ posiadaczami samoistnymi gruntów,
- ✓ użytkownikami wieczystymi gruntów,
- ✓ posiadaczami gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

Podatkiem rolnym są opodatkowane grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych. Z tego opodatkowania wyłączone są grunty zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza (grunty te są obciążone innymi podatkami – leśnym lub od nieruchomości).

Podstawę opodatkowania stanowi:

- ✓ dla gruntów gospodarstw rolnych – liczba hektarów przeliczeniowych, ustalanych na podstawie powierzchni, rodzajów i klas użytków rolnych wynikających z ewidencji gruntów i budynków oraz zaliczenia do okręgu podatkowego.
- ✓ dla pozostałych gruntów – liczba hektarów (rzeczywistych) wynikająca z ewidencji gruntów i budynków.

Wpływy z podatku rolnego mogą się jednak znacznie różnić ze względu na możliwość przekształceń niektórych gruntów rolnych na działki budowlane.

- Podatek od środków transportowych

Podatnikami tego podatku są osoby fizyczne oraz osoby prawne, które są właścicielami środków transportowych. Przedmiotem opodatkowania są cztery kategorie środków transportowych:

- ✓ samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej od 3,5 tony,
- ✓ ciągniki siodłowe i balastowe przystosowane do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów od 3,5 tony,
- ✓ przyczepy i naczepy, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 ton,
- ✓ autobusy.

W latach 2008-2011 wysokość podatku od środków transportowych uległa nieznacznym wahaniom. Zmieniała się przede wszystkim liczba zarejestrowanych pojazdów objętych opodatkowaniem, dlatego prognozuje się, że średnie dochody z tytułu tego podatku będą kształtowały się na poziomie zbliżonym do 2011 r. i będą wynosiły ok. 415 000 zł.

Oczywiście wartość ta może ulec zwiększeniu w przypadku rozwoju działalności związanej z rolnictwem lub innych rodzajów działalności gospodarczych, w których środki transportu odgrywają kluczową rolę.

- Podatek leśny

Wpływy z tytułu tego podatku stanowiły w 2011 r. ok. 0,01% ogólnych dochodów gminy.

Uwzględniając systematyczny wzrost cen sprzedaży 1 m<sup>3</sup> drewna, zakłada się, że ich wartość będzie nieznacznie wzrastała.

- Podatek od czynności cywilnoprawnych

Pobór podatku od czynności cywilnoprawnych związany jest z dokonywaniem określonych czynności o charakterze cywilnoprawnym oraz wydawaniem i zawieraniem innych aktów wywołujących skutki analogiczne do czynności cywilnoprawnych. W dużym stopniu wysokość tych podatków uzależniona jest od sytuacji na rynku nieruchomości, co oznacza, że im większa ilość zawartych transakcji kupna – sprzedaży, tym podatek od nieruchomości jest wyższy.

W Gminie Inowrocław podatek ten w latach 2008 - 2011 ulegał wahaniom, dlatego zakłada się, że w kolejnych latach jego wysokość będzie na poziomie zbliżonym do 2011 r.

- Podatek od spadków i darowizn

Podatek pobierany jest przez urzędy skarbowe na podstawie ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn. Podatnikami tego podatku są osoby fizyczne.

Wpływy do budżetu Gminy Inowrocław z tytułu podatku od spadków i darowizn charakteryzują się zmiennością, dlatego trudno prognozować ich wartość w kolejnych latach. Jednak na podstawie danych zawartych w budżecie w latach 2008-2011 widać, iż wpływy z tego podatku powinny kształtować się na poziomie ok. 30 000 zł rocznie.

- Podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej

Karta podatkowa jest formą opodatkowania dochodów uzyskiwanych przez osoby fizyczne w wyniku prowadzonej przez nich niewielkiej działalności gospodarczej. Działalność ta przybiera formę uproszczonego (zryczałowanego) podatku dochodowego. Taka forma opodatkowania wymaga uzyskania indywidualnej decyzji urzędu skarbowego, wydanej na wniosek podatnika. Prognozuje się, że wartość dochodów uzyskiwanych z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacanych w formie karty podatkowej będzie ulegała wyraźnym wahaniom tak jak to miało miejsce w latach 2008-2011.

- Opłata skarbowa

Opłata skarbowa jest uiszczana za czynności świadczone w indywidualnych sprawach z zakresu administracji państwowej, a także samorządowej, podejmowanych na wiosek zainteresowanych podmiotów.

Dochody z tego tytułu w kolejnych latach prognozy, przyjęto na obecnym poziomie.

- Dochody z majątku Gminy

Dzięki majątkowi Gmina Inowrocław może pozyskiwać środki pieniężne:

- ✓ ze sprzedaży mienia,
- ✓ z najmu i dzierżawy.

Warto zwrócić uwagę, że dochody z tytułu najmu i dzierżawy systematycznie wzrastają i w porównaniu z rokiem bazowym ich wartość wzrosła o 12,09% na koniec 2011 r. Prognozuje się, że tendencja ta utrzyma się w kolejnych latach.

## **Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa**

- Podatek dochodowy od osób fizycznych

Wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych reguluje ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Ustawa ta ustala udział gmin w PIT na poziomie 39,34 %, lecz jest to jedynie poziom docelowy, co wynika z art. 89, gdzie mowa jest o zmniejszeniu udziału o liczbę punktów procentowych wynikającą z iloczynu liczby 3,81 i relacji liczby mieszkańców domów społecznych według stanu na rok bazowy i według stanu na 31 grudnia 2003 r.

Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych w Gminie Inowrocław w 2011 r. wyniosły 7 519 432,00 zł, co stanowi 22,32% całkowitych dochodów Gminy. W porównaniu z rokiem 2008 zanotowano ich wzrost o 52,48%.

Należy podkreślić, że gmina może w sposób pośredni oddziaływać na wysokość dochodów z udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. Poprzez tworzenie dogodnych warunków do osiedlania się na terenie Gminy możliwy jest wzrost dochodów z tytułu tego podatku.

- Podatek dochodowy od osób prawnych

Możliwość uzyskania dochodów z tego tytułu posiadają te gminy, w których podatnik ma siedzibę firmy. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosił w Gminie Inowrocław w 2011 r. 0,39%. Gdy podatnik posiada zakłady (oddziały) położone na

obszarze gmin innych niż właściwa dla jego siedziby, to część dochodów z tytułu udziału w podatku przekazywana jest do budżetów gmin, na których obszarze zakłady się znajdują. Podział odbywa się proporcjonalnie do liczby osób zatrudnionych u podatnika na podstawie umowy o pracę.

Gmina Inowrocław posiada znikome wpływy z udziału w tym podatku ze względu na małą liczbę przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie Gminy.

Gmina jednak może wpływać na wzrost tego podatku tworząc korzystne warunki do podejmowania działalności gospodarczej, by na jej terytorium powstało jak najwięcej zakładów (oddziałów). Działania zachęcające potencjalnych przedsiębiorców mogą obejmować promocję Gminy jako dobrego miejsca do rozwoju przedsiębiorczości, a także działania związane z uzbrajaniem terenów pod inwestycje.

**Tabela 43. Podmioty gospodarki narodowej w latach 2005 - 2012**

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<b>ogółem</b>	<b>782</b>	<b>831</b>	<b>857</b>	<b>903</b>	<b>952</b>	<b>982</b>	<b>978</b>	<b>1000</b>
sektor publiczny	14	14	13	13	13	12	12	9
sektor prywatny	768	817	844	890	939	970	966	991

Źródło: GUS

## Subwencja

Subwencja ogólna jest:

- formą uzupełnienia dochodów własnych, które z różnych powodów nie są dopasowane do poziomu wydatków ponoszonych przez gminy;
- pełni funkcję wspierania tych gmin, które mają ograniczony dostęp do źródeł dochodów własnych;
- jest instrumentem gwarantowania bieżącej płynności jednostek.

Subwencja ogólna w latach 2008 – 2011 stanowiła odpowiednio: 2008 r. – 21,75%, 2009 r. – 23,58%, 2010 r. – 23,93%, 2011 r. – 22,6% ogólnych dochodów Gminy Inowrocław.

### ✓ Część oświatowa subwencji ogólnej

Podstawę subwencji ogólnej stanowi część oświatowa. Wysokość subwencji oświatowej ustalana jest przy uwzględnieniu:

- o liczby uczniów w szkołach,
- o typów i rodzajów szkół prowadzonych przez gminę,
- o stopni awansu zawodowego nauczycieli.

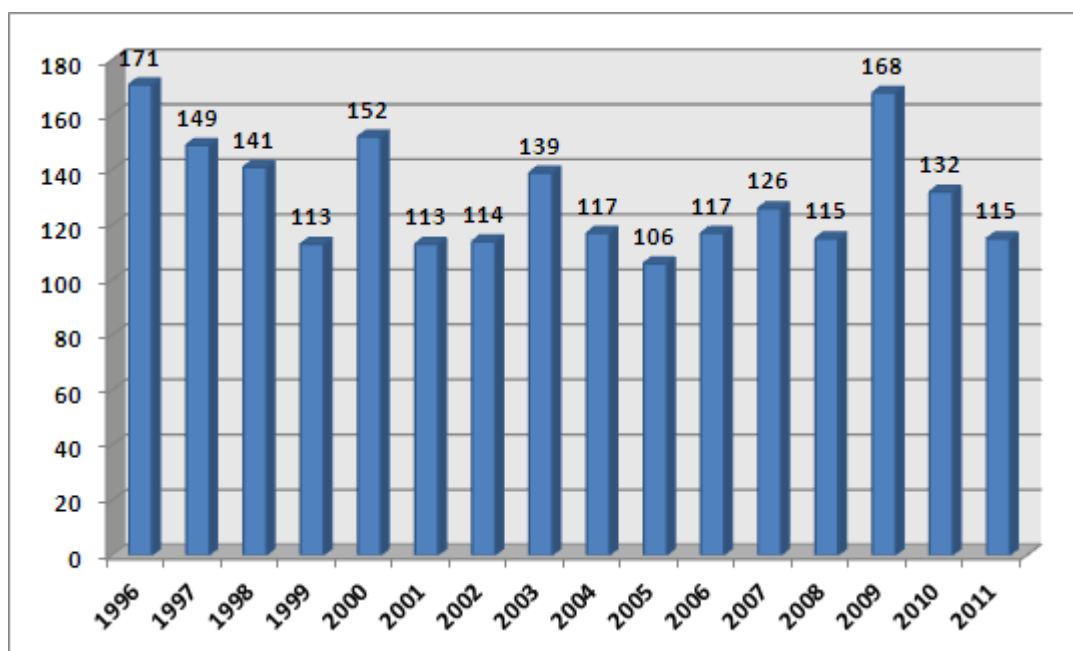
Część oświatowa subwencji ogólnej w latach 2008 – 2011 stanowiła odpowiednio: 2008 r. – 21,71%, 2009 r. – 23,38%, 2010 r. – 23,89%, 2011 r. – 22,6% ogólnych dochodów Gminy Inowrocław.

Aktualnie do szkół prowadzonych przez Gminę Inowrocław uczęszczają dzieci urodzone w latach:

- szkoły podstawowe – 1999-2006,
- gimnazja – 1996-1998.

W tych rocznikach na terenie Gminy zamieszkuje 1432 dzieci (na pobyt stały i czasowy).

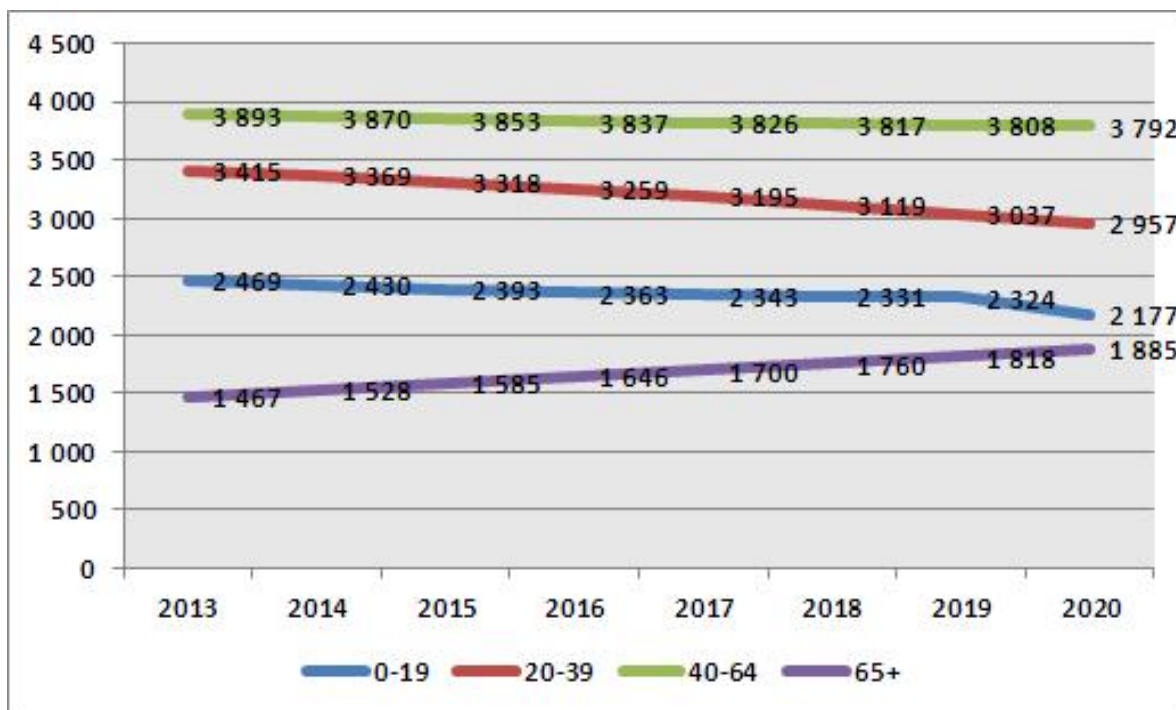
**Wykres 16. Liczba urodzonych na terenie Gminy Inowrocław w latach 1996 - 2011**



Źródło: Dane GZEAS Inowrocław

Na podstawie prognozy ludności faktycznej na lata 2008-2035 sporządzonej przez GUS stworzono prognozę liczby ludności z podziałem na grupy wiekowe na terenie Gminy Inowrocław.

Wykres 17. Prognoza liczby ludności dla Gminy Inowrocław



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Obserwowany w ciągu ostatnich kilku lat wzrost rozwodów oraz spadek liczby zawieranych związków wpływają na zmianę wzorców tworzenia rodzin. Zapewniając rozwój gospodarczy, poprawę sytuacji materialnej rodzin, rozwój usług społecznych i przemyślaną politykę prorodzinną można wpłynąć na zmianę podejścia młodych osób do posiadania dzieci.

Należy zauważyć, że spadek liczby dzieci w przyszłości będzie skutkował mniejszą liczbą uczniów w szkołach, a tym samym spadkiem przyznawanej subwencji oświatowej.

Na podstawie przeprowadzonej prognozy, sporządzona została prognoza liczby uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych zlokalizowanych na terenie Gminy Inowrocław. Prognoza ta zawarta jest w kolejnych tabelach 44 i 45.

Tabela 44. Prognozowania liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie Gminy Inowrocław

Lp.	Szkoła	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1	Góra	109	101	99	103	92
2	Jaksice	206	199	214	228	207
3	Orłowo	131	138	140	150	144
4	Tupały	108	104	117	115	111
5	Turzany	244	231	242	241	225
<b>Razem</b>		<b>798</b>	<b>773</b>	<b>812</b>	<b>837</b>	<b>779</b>

Źródło: Dane GZEAS Inowrocław

Tabela 45. Prognozowania liczba uczniów w gimnazjach na terenie Gminy Inowrocław

Rok szkolny	Sławęcinek	Żalinowo	Razem
2012/2013	280	123	403
2013/2014	272	134	406
2014/2015	256	122	378
2015/2016	256	123	379
2016/2017	260	106	366
2017/2018	253	117	370
2018/2019	259	103	362
2019/2020	237	103	340
2020/2021	254	95	349
2021/2022	260	98	358
2022/2023	300	119	419
2023/2024	297	118	415
2024/2025	261	109	370

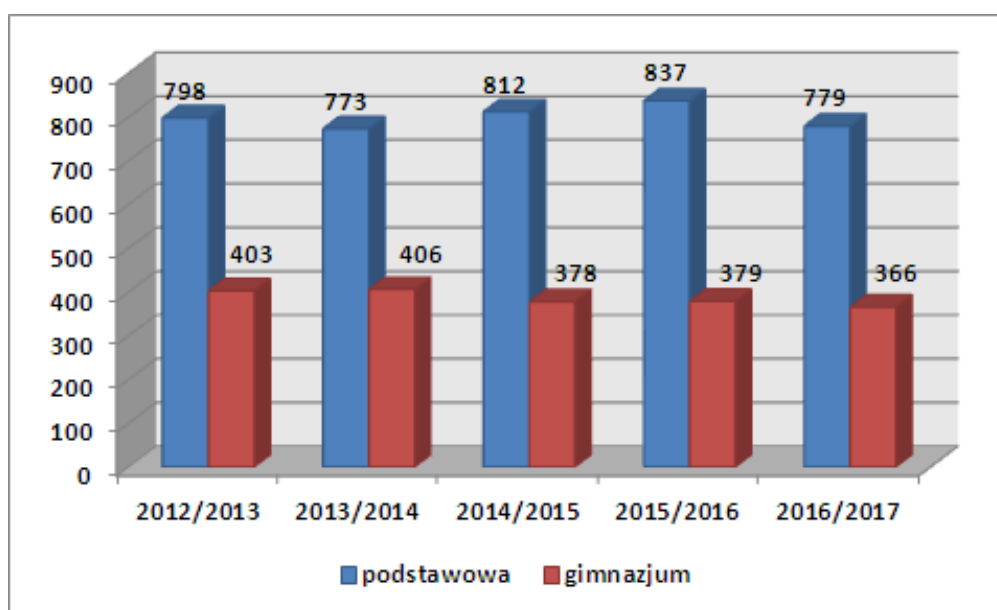
Źródło: Dane GZEAS Inowrocław

Tabela 46. Prognozowana liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę Inowrocław

Lp.	Szkoła	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1	podstawowa	798	773	812	837	779
2	gimnazjum	403	406	378	379	366
<b>Razem</b>		<b>1201</b>	<b>1179</b>	<b>1190</b>	<b>1216</b>	<b>1145</b>

Źródło: Dane GZEAS Inowrocław

Wykres 18. Prognozowana liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę Inowrocław



Źródło: Opracowanie własne

Z prognoz przedstawionych w tabeli 46 i na wykresie 18 wynika, że liczba uczniów w przypadku szkół podstawowych będzie ulegała niewielkim wahaniom, jednakże w ostateczności będzie malała. Podobna sytuacja będzie miała miejsce w przypadku prognozy uczniów uczęszczających do gimnazjów zlokalizowanych na terenie Gminy Inowrocław. Uwzględniając powyższe, Gmina Inowrocław powinna podjąć działania, które zwiększą nabór uczniów w szkołach m.in. poprzez przyciągnięcie do szkół podstawowych i gimnazjalnych zlokalizowanych na terenie Gminy Inowrocław dzieci i młodzież z terenów gmin sąsiednich (zwłaszcza z Inowrocławia). Jednym z największych problemów w zakresie oświaty na terenie Gminy Inowrocław jest to, że znaczny procent uczniów z terenu Gminy realizuje obowiązek nauki szkolnej w szkołach inowrocławskich, co tak naprawdę jest decyzją rodziców, na którą Gmina nie ma bezpośredniego wpływu. Jedyne co może zrobić w tym zakresie, to dostosować obecną ofertę edukacyjną do potrzeb tej grupy dzieci i młodzieży.

✓ Część wyrównawcza subwencji ogólnej

Część wyrównawcza subwencji finansowana jest w całości z środków państwa.

#### **4.5.2. Możliwości zwiększania dochodów**

W celu zwiększenia dochodów własnych Gmina Inowrocław może podjąć następujące działania:

- nabywać grunty i nieruchomości sprzedawane przez osoby fizyczne zamieszkałe na terenie Gminy, a następnie przekształcać je w nieruchomości pod budownictwo mieszkaniowe, nieuciążliwy przemysł lub usługi oraz sprzedawać je zainteresowanym podmiotom,
- zweryfikować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy,
- prowadzić systematyczną sprzedaż przekształconych terenów pod inwestycje,
- pozyskiwać jak największe środki z funduszy celowych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych,
- zaciągać kredyty i pożyczki wyłącznie na preferencyjnych zasadach i niskich stopach procentowych,
- dokładnie opomiarować wszystkie nieruchomości do celów podatkowych,
- stosować ulgi dla podmiotów tworzących nowe miejsca pracy,
- organizować szkolenia i doradztwa dla rolników i osób prowadzących inną działalność gospodarczą, m.in. w zakresie działalności związanej z turystyką lub agroturystyką,
- stosować ostrożną politykę w zakresie obniżania górnych granic podatkowych,
- przekazywać grunty w użytkowanie wieczyste, najem, dzierżawę nieruchomości przeznaczonych na działalność w obszarze turystyki,

- zmniejszanie liczby i kwoty zwolnień podatkowych,
- prowadzenie aktywnej polityki ściągania zaległości podatkowych przy współpracy z Urzędem Skarbowym,
- opracowanie kompleksowego programu zwiększenia liczby ludności na terenie Gminy,
- skuteczne pozyskiwanie inwestorów.

Realizacja powyższych założeń pozwoli Gminie na osiągnięcie w dłuższej perspektywie czasu stabilnych i pewnych źródeł dochodu. Uwzględniając fakt, że jednym z głównych dochodów Gminy Inowrocław są wpływy z tytułu podatku od nieruchomości ważne jest przeprowadzenie opomiarowania nieruchomości. Konieczna jest także aktywna polityka ściągania zaległości podatkowych we współpracy z Urzędem Skarbowym oraz aktywne pobieranie opłat. Proponuje się stworzenie kompleksowego programu zwiększania liczby ludności Gminy Inowrocław oraz podjęcie strategicznych działań mających na celu przyciągnięcie jak największej ilości inwestorów. Zapewnienie miejsc pracy dla ludności spowoduje wzrost wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

#### **4.5.3. Prognoza wydatków**

Poziom wydatków gminy zależy od zakresu zadań i obowiązków, które ustawowo należą do zadań gminy.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2001, Nr 142 poz. 1591) w art. 7 mówi, iż zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki terenami i ochrony środowiska,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) oświaty, w tym szkół podstawowych, przedszkoli i innych placówek oświatowo-wychowawczych,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i in. placówek upowszechniania kultury,
- 10) kultury fizycznej, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,

- 11) targowisk i hal targowych,
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych,
- 14) porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej.

Wydatki Gminy Inowrocław można podzielić na trzy rodzaje, co prezentuje tabela 47.

**Tabela 47. Podział wydatków Gminy Inowrocław**

WYDATKI		
Bieżące	Obsługa długu	Majątkowe
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dotacje,</li> <li>• Wynagrodzenia, uposażenia, składki,</li> <li>• Pozostałe świadczenia rzecz osób fizycznych,</li> <li>• Zakup towarów i usług,</li> <li>• Inne wydatki związane z finansowaniem jednostek budżetowych,</li> <li>• Wydatki związane z realizacją zadań statutowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Odsetki od zaciągniętych zobowiązań, w tym od kredytów i pożyczek,</li> <li>• Wypłaty będące efektem udzielonych poręczeń i gwarancji</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Inwestycje własne w sektorze publicznym,</li> <li>• Dotacje inwestycyjne udzielone podmiotom spoza sektora publicznego</li> </ul>

Największa część środków kierowana będzie na wydatki związane z oświatą i wychowaniem, pomoc społeczną i administrację publiczną.

- Oświata i wychowanie

W myśl ustawy o systemie oświaty, gmina ponosi wydatki na:

- ✓ prowadzenie przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów,
- ✓ zapewnienie warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki
- ✓ wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,
- ✓ zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkół,
- ✓ wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych,
- ✓ organizację przewozu dzieci do szkół.

Okolo 85% wydatkowanych srodkow przeznaczaja sie na wynagrodzenia i pochodne pracownikow oswiaty.

Biorac pod uwage wysokec subwencji oswiatowej oraz poziom wydatkow w dziale „Oswiata i wychowanie” nalezy stwierdzic, ze dochody z tytuliu subwencji pokrywaja jedynie wydatki zwiazane z wynagrodzeniami pracownikow oswiaty, natomiast pozostale wydatki spoczywaja na organie prowadzacym, czyli na Gminie Inowroclaw.

**Tabela 48. Wysokosc subwencji oswiatowej i wydatkow na oswiate na terenie Gminy Inowroclaw w latach 2008-2011**

Wyszczegolnienie	2008	2009	2010	2011
subwencja oswiatowa	6 724 916,00	7 315 877,00	7 511 741,00	7 618 401,00
wydatki na oswiate	9 746 711,53	10 416 001,55	11 792 586,56	12 204 507,59
<b>Roznica</b>	<b>-3 021 795,53</b>	<b>-3 100 124,55</b>	<b>-4 280 845,56</b>	<b>-4 586 106,59</b>

Źródło: Opracowanie własne

W celu ograniczenia wydatkow z tego tytuliu, mozna rozwazyc mozliwosc racjonalizacji sieci szkol na terenie Gminy, ktora w przypadku podjecia decyzji o zamknieciu kolejnych szkol, pociagnie za soba zmniejszenia kosztow zatrudnienia nauczycieli czy tez kosztow utrzymania budynkow szkolnych.

- Pomoc spoleczna

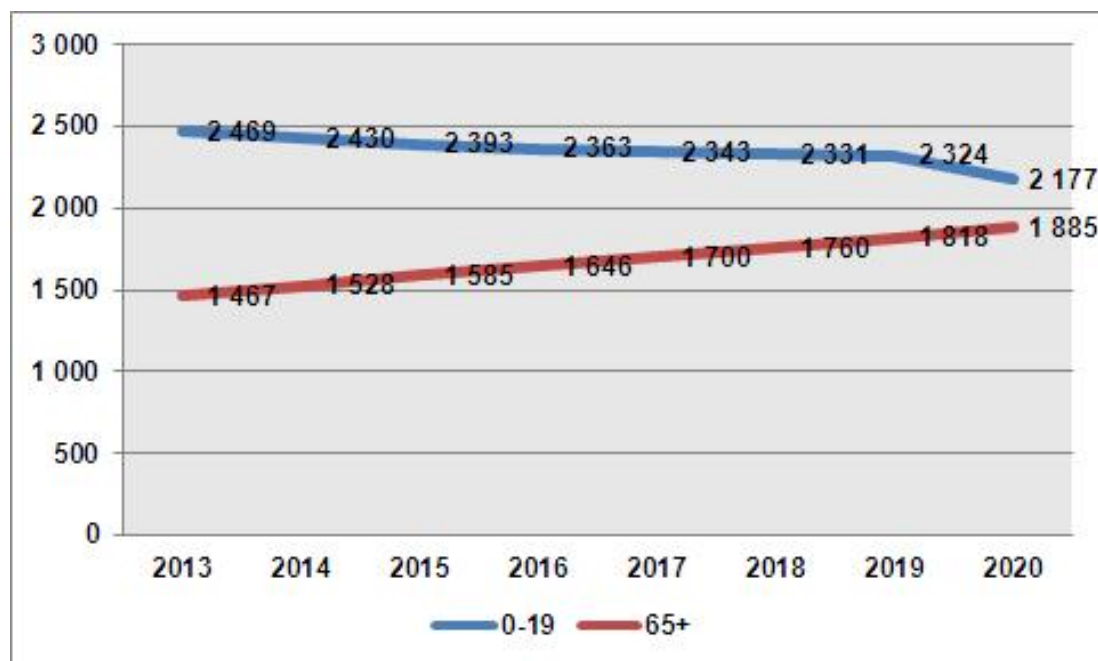
Z ustawy o pomocy spolecznej wynika obowiazek Gminy do prowadzenia domow pomocy spolecznej, udzielania schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, prowadzenie żłobkow.

W Gminie Inowroclaw w 2011 r. srodki finansowe kierowane na pomoc spoleczna stanowiły 17,4% calkowitych wydatkow Gminy.

Aktualnie liczba osob w wieku przedprodukcyjnym jest wyzsza niz w wieku poprodukcyjnym, jednak stosunek ten corocznie maleje.

W porownaniu z 2008 r., wydatki na pomoc spoleczna wzrosly o ponad 8% w 2011 r. Nalezy zakladac, analizujac zachodzace zmiany demograficzne, ze udzial tej grupy wydatkow w ogólnej kategorii wydatkow bedzie wykazywal w dluzszym okresie czasu tendencje rosnaca.

Wykres 19. Prognoza ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Inowrocław



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

– Administracja publiczna

Z analizy budżetu Gminy Inowrocław w latach 2008 – 2011 wynika, że wydatki na administrację ulegały wahaniom. Ostatecznie, w porównaniu z rokiem 2008 wydatki te zmniejszyły się o ok 19%. W ostatnim roku analizy wydatki związane z administracją publiczną stanowiły 10,4 % ogólnych wydatków Gminy Inowrocław.

**4.5.4. Możliwości zmniejszania wydatków**

W celu zmniejszania wydatków Gminy Inowrocław niezbędna jest elastyczna strategia rozwoju poszczególnych dziedzin działalności i zadań Gminy. Pożądanym byłby program oszczędnościowy w wydatkach bieżących w każdej dziedzinie finansów Gminy.

Z analizy budżetu wynika, że wydatki bieżące Gminy zdecydowanie łatwiej przewidzieć niż wydatki inwestycyjne, które charakteryzują się o wiele większą zmiennością. Wynika to z faktu, że niemożliwe jest coroczne prowadzenie inwestycji, a także występują różne etapy związane z jej prowadzeniem, takie jak: przygotowanie, planowanie czy przebieg robót, które związane są z ponoszeniem zwiększonych nakładów finansowych.

Gmina Inowrocław powinna przeprowadzić ocenę efektywności gospodarowania środkami finansowymi. Ocena ta pozwoli na określenie optymalnych zadań i sposobów ich finansowania. W przypadku wydatków operacyjnych mogą pojawiać się tendencje polegające na koncentracji środków finansowych na jednej lub dwóch dziedzinach lub

na ograniczaniu znacznych środków na inne sektory, co prowadzić może do obniżenia ich standardu. Natomiast jeśli chodzi o wydatki inwestycyjne, władze Gminy powinny wyznaczyć zadania priorytetowe, które w dłuższej perspektywie czasu przyczynią się do podwyższenia jakości życia mieszkańców i rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Inowrocław.

Do najbardziej racjonalnych sposobów zmniejszenia wydatków Gminy Inowrocław należą:

- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- redukcja zatrudnienia w oświacie i administracji publicznej poprzez zwiększanie zakresu obowiązków obecnych pracowników lub wyeliminowanie stanowisk „nieefektywnych”,
- zmniejszenie zakresu lub liczby realizowanych inwestycji,
- racjonalne gospodarowanie energią i innymi mediami (w tym wymiana oświetlenia ulicznego na bardziej energooszczędne),
- racjonalizacja mienia komunalnego Gminy np. poprzez pozbycie się budynków komunalnych, które generują zbyt wysokie koszty w stosunku do dostarczanych korzyści finansowych lub społeczno-ekonomicznych,
- zmniejszenie zadłużenia Gminy.

Wydatki powinny być zgodne z celami rozwoju, jakie postawiła przed sobą Gmina.

#### 4.6. Podsumowanie

Budżet Gminy Inowrocław	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
wysokie dochody z podatku od nieruchomości	wysokie wydatki na oświatę
wysokie dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych	wysokie wydatki na pomoc społeczną
zmniejszający się deficyt budżetowy	wysokie wydatki na administrację
atrakcyjne podatki w stosunku do Gmin sąsiednich	wysoki deficyt budżetowy
	niskie dochody z podatku dochodowego od osób prawnych

#### 5. Wyniki badania ankietowego

W trakcie prac nad opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Inowrocław, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy za pośrednictwem ankiety.

Udział w ankiecie wzięło 70 respondentów (mieszkańców Gminy Inowrocław).

**Pytanie 1. Jaka jest Państwa ocena warunków życia w gminie?**

Wyszczególnienie		złe	dobrze	bardzo dobre
Lokalny rynek pracy (możliwość znalezienia pracy na terenie gminy)		44	1	0
Przedszkola	jakość	5	40	16
	dostępność	7	47	11
Szkoły podstawowe	jakość	2	51	12
	dostępność	1	45	19
Gimnazja	jakość	5	47	12
	dostępność	6	45	14
Opieka społeczna	jakość	11	37	15
	dostępność	9	42	12
Opieka zdrowotna	jakość	13	38	4
	dostępność	19	39	4
Oferta sportowo-rekreacyjna	jakość	18	37	3
	dostępność	21	33	3
Oferta kulturalna	jakość	19	41	1
	dostępność	20	37	3
Gospodarka nieruchomościami – budownictwo mieszkaniowe		19	38	4
Bezpieczeństwo mieszkańców		14	49	3
Sieć oświetlenia ulicznego		22	41	5
Sieć wodociągowa		12	46	7
Sieć kanalizacyjna		44	19	1
Sieć gazowa		44	11	5
Sieć energetyczna		12	41	8
Dostęp do szerokopasmowego Internetu		34	26	2
Sieć telekomunikacyjna		10	47	5
Dostępność parkingów		29	20	9
Stan nawierzchni dróg		50	14	1
Transport publiczny zbiorowy		15	35	6
Oferta inwestycyjna gminy		22	31	3
Baza noclegowa		34	19	1
Baza gastronomiczna		34	22	0
Oferta turystyczna gminy		38	20	0
Świadomość ekologiczna mieszkańców		46	19	2
Stan środowiska naturalnego		18	35	1
Estetyka i wizerunek Gminy		8	54	3
Promocja Gminy		8	51	3

Działalność pracowników Urzędu Gminy	3	45	15
--------------------------------------	---	----	----

Wnioski:

Zdaniem mieszkańców Gminy Inowrocław:

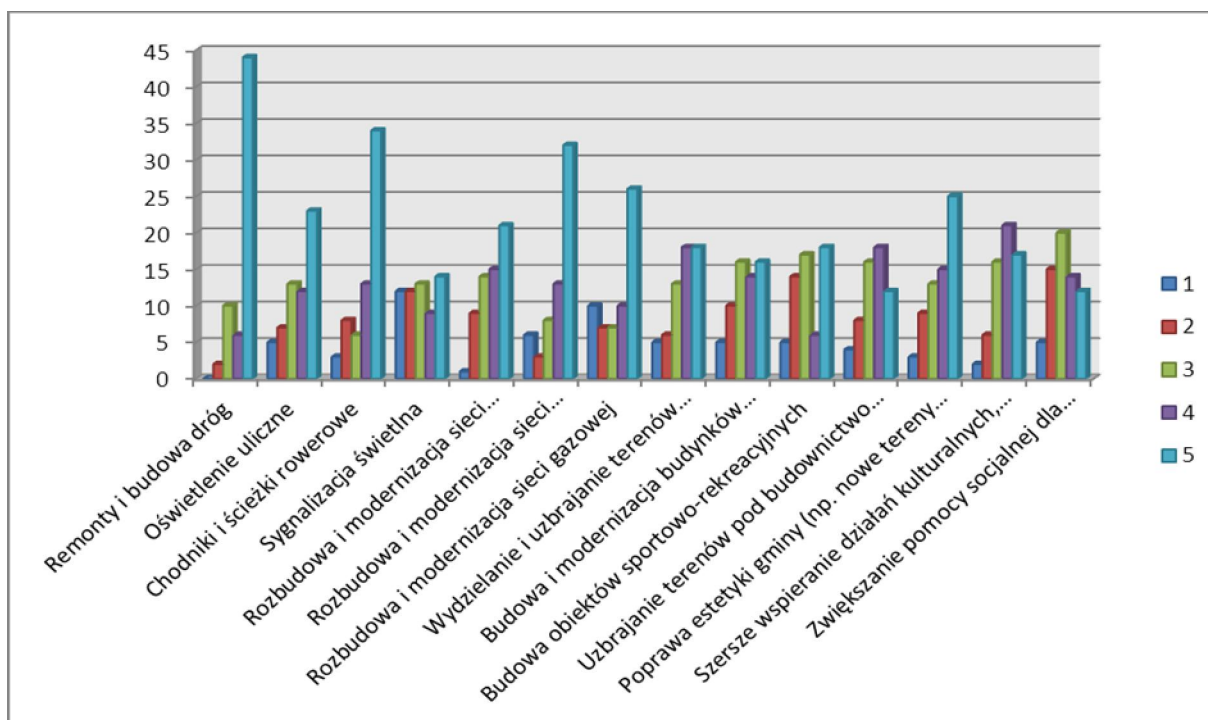
- na **złe** warunki życia na terenie Gminy wpływają: stan nawierzchni dróg, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, lokalny rynek pracy (problemy ze znalezieniem pracy) oraz niski stopień rozwoju sieci kanalizacyjnej i gazowej. Należy zatem poczynić odpowiednie działania inwestycyjne, aby podwyższyć poziom zadowolenia mieszkańców z tychże elementów.
- na **dobrze** warunki życia w Gminie wpływają: estetyka i wizerunek Gminy, istniejąca baza oświatowa, bezpieczeństwo i promocja Gminy, a także istniejąca sieć wodociągowa, energetyczna i telekomunikacyjna, istniejący system oświetlenia ulicznego oraz działalność pracowników Urzędu Gminy. Należy zatem wykorzystać te elementy, aby zwiększyć atrakcyjność Gminy Inowrocław w oczach potencjalnych mieszkańców i inwestorów.

Należy ponadto zauważyć, że liczba odpowiedzi w poszczególnych kategoriach (tj. złe, dobre, bardzo dobre) wskazuje na to, że znaczna większość respondentów ocenia warunki życia na terenie Gminy Inowrocław jako dobre. Niepokojącym jest jedynie fakt, że różnica pomiędzy liczbą wskazań dla „dobrych” a „bardzo dobrych” warunków jest tak rażąca.

**Pytanie 2.** Proszę ocenić ważność realizacji poniższych przedsięwzięć na terenie gminy według skali: od 5 - bardzo ważna do 1 – zbędna

Wyszczególnienie		1	2	3	4	5
Remonty i budowa dróg		0	2	10	6	44
Budowa infrastruktury około drogowej	Oświetlenie uliczne	5	7	13	12	23
	Chodniki i ścieżki rowerowe	3	8	6	13	34
	Sygnalizacja świetlna	12	12	13	9	14
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej		1	9	14	15	21
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej		6	3	8	13	32
Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej		10	7	7	10	26
Wydzielanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych		5	6	13	18	18

Budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (świetlic, ośrodków zdrowia, domów kultury, itp.)	5	10	16	14	16
Budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych	5	14	17	6	18
Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	4	8	16	18	12
Poprawa estetyki gminy (np. nowe tereny zielone)	3	9	13	15	<b>25</b>
Szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy	2	6	16	21	17
Zwiększanie pomocy socjalnej dla najuboższych	5	15	20	14	12



Źródło: Opracowanie własne

Wnioski:

Zdaniem respondentów, najpilniejszymi przedsięwzięciami do zrealizowania na terenie Gminy są:

- remonty i budowa dróg,
- budowa chodników i ścieżek rowerowych,
- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- rozbudowa i modernizacja sieci gazowej,
- poprawa estetyki Gminy,
- budowa oświetlenia ulicznego.

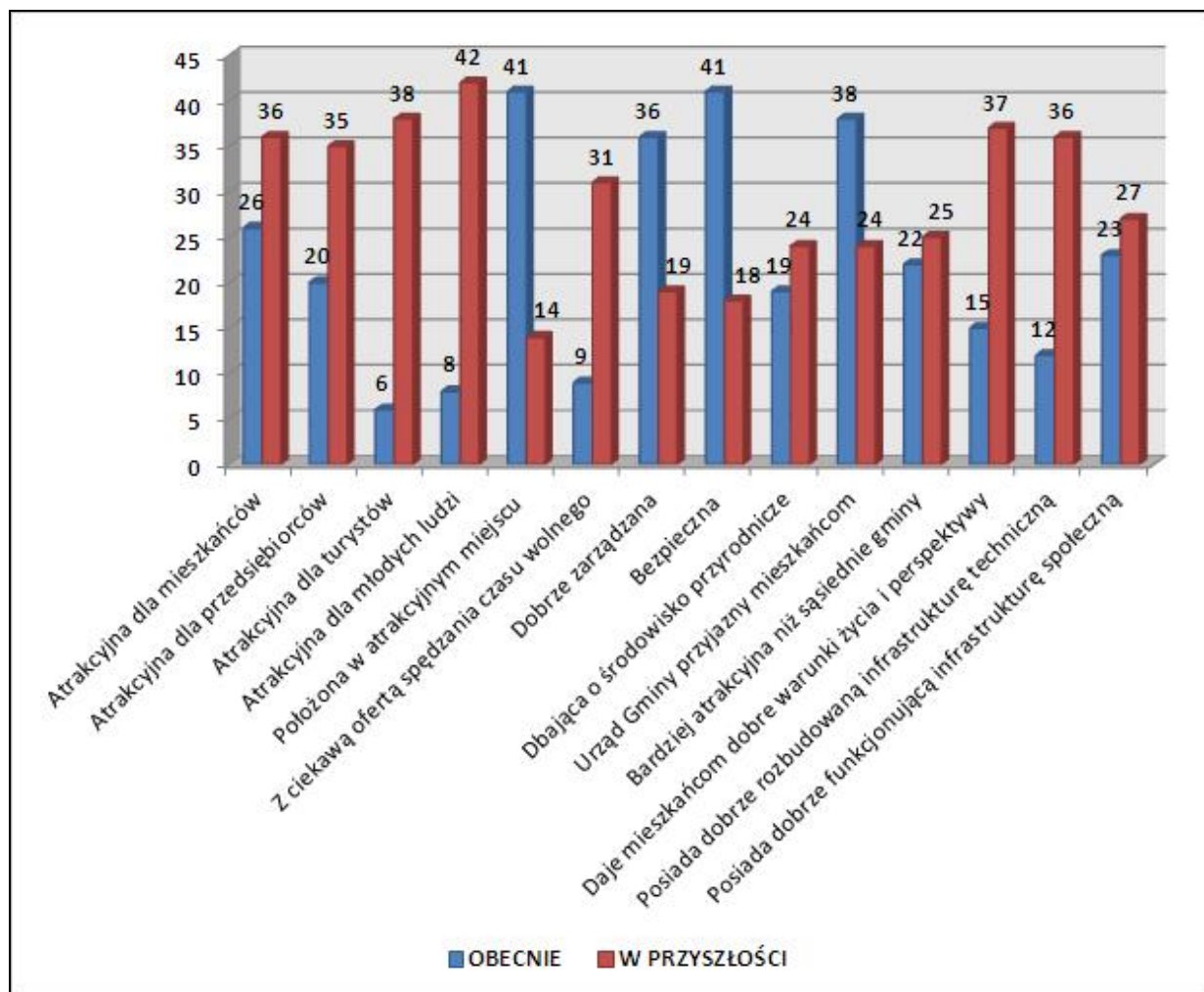
Oznacza to, że ww. infrastruktura nie spełnia obecnych oczekiwań i wymagań mieszkańców Gminy Inowrocław, w związku z czym rodzi się potrzeba podjęcia odpowiednich działań inwestycyjnych w tym zakresie przez władze lokalne.

**Pytanie 3.** Które z poniższych stwierdzeń najlepiej charakteryzuje Gminę Inowrocław obecnie, a które z nich powinny charakteryzować Gminę w przyszłości?

	OBECNIE	W PRZYSZŁOŚCI
Atrakcyjna dla mieszkańców	26	36
Atrakcyjna dla przedsiębiorców	20	35
Atrakcyjna dla turystów	6	38
Atrakcyjna dla młodych ludzi	8	42
Położona w atrakcyjnym miejscu	41	14
Z ciekawą ofertą spędzania czasu wolnego	9	31
Dobrze zarządzana	36	19
Bezpieczna	41	18
Dbająca o środowisko przyrodnicze	19	24
Urząd Gminy przyjazny mieszkańcom	38	24
Bardziej atrakcyjna niż sąsiednie gminy	22	25
Daje mieszkańcom dobre warunki życia i perspektywy	15	37
Posiada dobrze rozbudowaną infrastrukturę techniczną (tj. sieć drogową, kanalizacyjną, wodociagową, itp.)	12	36
Posiada dobrze funkcjonującą infrastrukturę społeczną (tj. bazę oświatową, sportową, kulturalną, opiekę zdrowotną, itp.)	23	27

#### Wnioski:

Zdaniem respondentów, Gmina Inowrocław obecnie postrzegana jest jako gmina dobrze zarządzana, z przyjaznym dla mieszkańców Urzędem Gminy, o atrakcyjnej lokalizacji i bezpieczna dla swoich mieszkańców. W przyszłości natomiast respondenci chcieliby, aby Gmina Inowrocław uzyskała wizerunek Gminy atrakcyjnej dla młodych ludzi, turystów, przedsiębiorców i mieszkańców, gwarantującej dobre warunki życia i perspektywy rozwoju. Ponadto, jej wizytówką w przyszłości ma być dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna. Dzięki określeniu takiego stanu docelowego, respondenci określili docelowy wizerunek Gminy Inowrocław, czyli tzw. wizję rozwoju.



Źródło: Opracowanie własne

**Pytanie 4.** Które z poniższych elementów w funkcjonowaniu Urzędu Gminy Inowrocław należało by poprawić?

Wyszczególnienie	Odpowiedź
<b>Sposób obsługi interesantów</b>	<b>25</b>
Indywidualne traktowanie interesanta	18
Kompetencje pracowników (poziom wiedzy)	23
<b>Czas załatwiania spraw (szybkość obsługi)</b>	<b>25</b>
Kultura i zachowanie pracowników	20
<b>Pomoc w udzielaniu informacji</b>	<b>24</b>
Łatwość dotarcia do właściwego pracownika	17
<b>Wygląd i wyposażenie urzędu</b>	<b>27</b>

### Wnioski:

Zdaniem respondentów, w ramach funkcjonowania Urzędu Gminy Inowrocław, w pierwszej kolejności należałoby poprawić wygląd (estetykę) i wyposażenie Urzędu Gminy Inowrocław, a następnie:

- sposób obsługi interesantów (mieszkańców),
- szybkość obsługi interesanta (skrócić czas obsługi),
- jakość obsługi – pomoc w udzielaniu informacji.

## **6. Zamierzenia rozwojowe Gminy Inowrocław**

Gmina Inowrocław, której siedziba władz znajduje się w Inowrocławiu, oddalona jest:

- ok. 36 km od Torunia,
- ok. 42 km od Bydgoszczy,
- ok. 73 km od Włocławka,
- ok. 13 km od Złotnik Kujawskich,
- ok. 15 km od Gniewkowa,
- ok. 32 km od Łabiszyna,
- ok. 13 km od Pakości,
- ok. 54 km od Ciechocinka,
- ok. 42 km od Aleksandrowa Kujawskiego.

Gmina Inowrocław ze względu na swoje liczne walory krajobrazowe (w tym pomniki przyrody i obszary chronionego krajobrazu) może stanowić atrakcyjne miejsce do zamieszkania, uprawiania turystyki pieszej, rowerowej oraz rekreacji, wypoczynku, a także prowadzenia działalności agroturystycznej. Przez Gminę Inowrocław wiedzie także pięć oznakowanych, pieszych szlaków turystycznych, mianowicie:

- Szlak Piastowski zwany niekiedy Szlakiem Tysiąclecia Państwa Polskiego (fragment),
- Szlak Jana Kasprowicza (niebieski) - 17,5 km,
- Szlak Stanisława Przybyszewskiego (zielony) - 17 km,
- Szlak gen. Władysława Sikorskiego (czerwony) - 25,5 km,
- Szlak Powstania Wielkopolskiego (żółty) - 16 km.

Trakty są atrakcją dla wytrawnych turystów tudzież miłośników historii Kujaw bądź literatury. W miejscowości Balczewo bierze swój początek leśna ścieżka przyrodnicza, wytyczona w kierunku miejscowości Rejna (Gmina Dąbrowa Biskupia). Trakt liczy 7,4 km, z czego 2,9 km przypada na Gminę Inowrocław Preferowana jest głównie do zwiedzania pieszego. Można również podziwiać 20 pomników przyrody, prawem chronionych.

Ponadto, relatywnie niski wskaźnik opadów atmosferycznych na terenie Gminy - tudzież zasoby soli, mającej silne właściwości higroskopijne, sprawiają iż suche powietrze sprzyja osobom cierpiącym na dolegliwości astmatyczne.

Procesy rozwojowe w Gminie Inowrocław w ostatnich kilkunastu latach, charakteryzowały się dużą dynamiką i żywiołowością. Dalszy rozwój mieszkalnictwa i działalności gospodarczej w gminie jest uzależniony od zmian demograficznych i poprawy standardów zamieszkania oraz sytuacji ekonomicznej ludności, prowadzonej polityki gminy jak również krajowych systemów finansowania budownictwa.

W *Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowrocław*, w oparciu o stan aktualny Gminy oraz jej predyspozycje zdefiniowano 3 podstawowe funkcje gminy:

- 1) funkcja podstawowa – rolnictwo i przetwórstwo rolne, w oparciu o optymalne wykorzystanie warunków rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- 2) funkcja uzupełniająca – przedsiębiorczość oraz **mieszkalnictwo** (w tym - pełnienie funkcji przestrzeni inwestycyjnej na potrzeby miasta Inowrocław).
- 3) funkcja dodatkowa – działalności specjalistyczne w wybranych miejscowościach.

Ponadto, wskazane zostały obszary preferowane do rozwoju sieci osadniczej wg następującej hierarchii:

- Jaksice – miejscowość o największej koncentracji zróżnicowanych usług,
- Sławęcinek, Żalinowo, Góra, Jaksice, Orłowo, Tupadły, Turzany – miejscowości, w których zlokalizowano szkoły oraz najczęściej pojedyncze inne usługi (świetlice lub filie bibliotek, kościoły parafialne),
- pozostałe miejscowości nie wyposażone w usługi lub wyposażone w usługi o niewielkim znaczeniu w kształtowaniu jakości życia mieszkańców.

W *Studium uwarunkowań (...)* zostały wskazane również strefy funkcjonalno-przestrzenne, w których przewiduje się m.in. zmianę dotychczasowego zagospodarowania i pełnionych funkcji dla terenów o **charakterze inwestycyjnym** (s.6). Należą do nich:

- obszary istniejącej zabudowy miejscowości - z dopuszczeniem uzupełnień, przekształceń i rehabilitacji,
- obszary predysponowane do rozwoju wielofunkcyjnego - z preferencjami dla rozwoju mieszkalnictwa - są to tereny wskazywane do rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej, poza terenami istniejącej zabudowy miejscowości. Zakłada się wprowadzenie nowej funkcji i nowego rodzaju zagospodarowania w obszarach dotąd niezainwestowanych. Tereny te wyznaczono w sąsiedztwie istniejącej zabudowy największych miejscowości,

tak by stanowiły one kontynuację przestrzenną istniejącej zabudowy lub wzdłuż dróg zapewniających sprawną obsługę,

- obszary predysponowane do rozwoju wielofunkcyjnego - z preferencjami dla rozwoju funkcji gospodarczych,
- obszary predysponowane do rozwoju wielofunkcyjnego - bez wskazywania preferencji (wariantowo mieszkalnictwo lub funkcje gospodarcze) - są to obszary „gry inwestycyjnej”, gdzie bieżąca potrzeba zdecyduje o wyborze przeznaczenia. Są one predestynowane zarówno dla rozwoju mieszkalnictwa, jak i funkcji gospodarczych. Są to tereny, dla których z jednej strony, obecnie nie przesądono jednoznacznie optymalnego charakteru zagospodarowania, ale jednocześnie nie odczuwa się aktualnie presji jednoznacznego sprecyzowania tego charakteru wobec wyznaczenia rozległych terenów inwestycyjnych pod funkcje jednoznacznie mieszkaniowe lub jednoznacznie gospodarcze. Wskazanie tych terenów jako „wielofunkcyjne” pozwala na pewną elastyczność w przyszłym doprecyzowaniu funkcji i charakteru zagospodarowania,
- obszar z predyspozycjami dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej.

Ponadto w zakresie polityki przestrzennej Gminy zakłada się docelowe przekształcenie części obszarów rolniczych na tereny o funkcji mieszkaniowych i gospodarczych.

W *Studium uwarunkowań (...)* zostały również wskazane szczegółowe ustalenia dotyczące polityki przestrzennej, do których należą:

a) w zakresie osadnictwa i obsługi ludności ustala się:

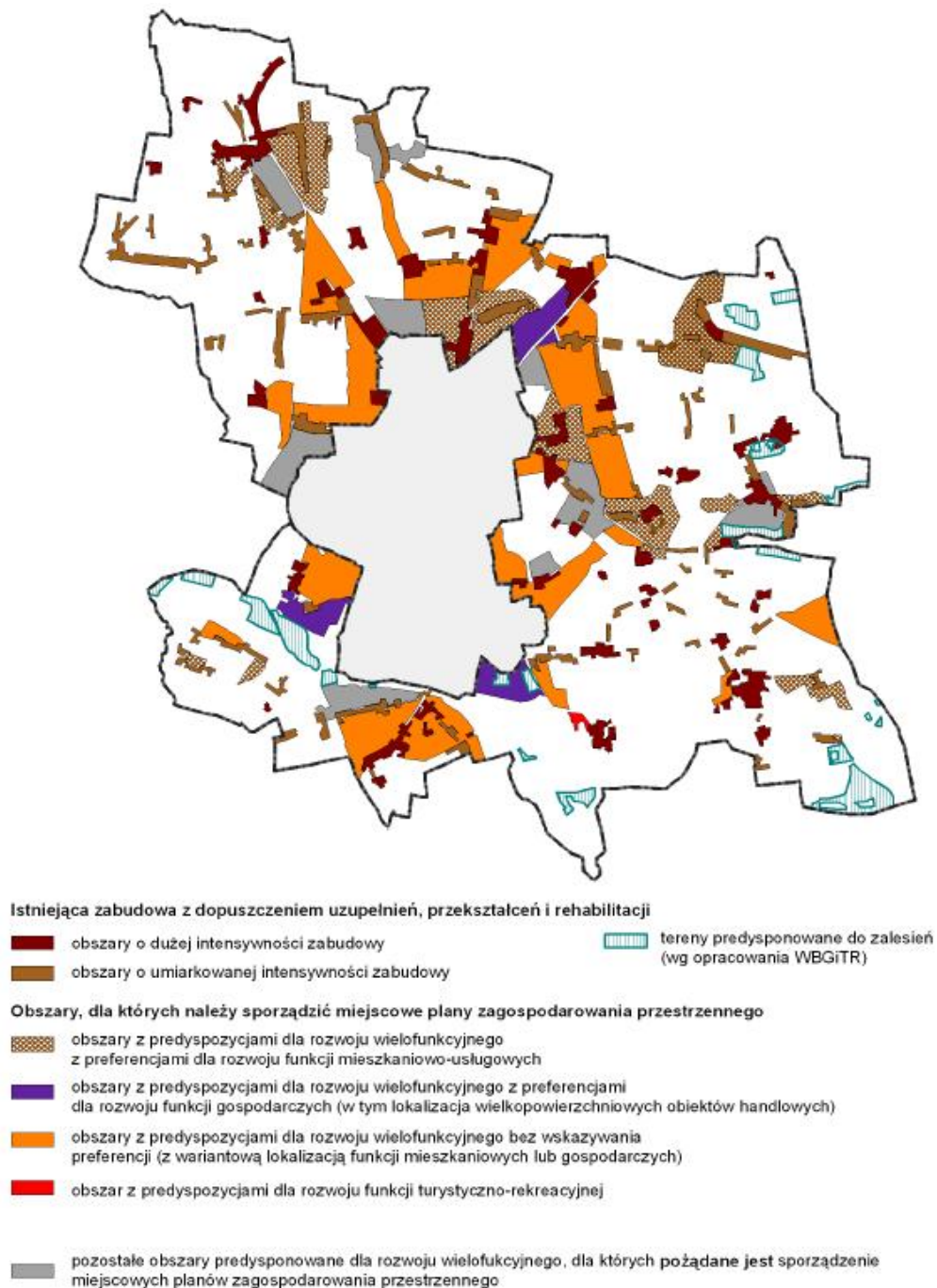
- koncentrację mieszkalnictwa, usług i wytwórczości w granicach zabudowy wsi,

b) w zakresie mieszkalnictwa ustala się:

- adaptację istniejącej zabudowy usługowej, siedliskowej i mieszkalnictwa z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy;
- rozwój mieszkalnictwa, usług i przemysłu na terenach wskazanych do zainwestowania;
- wyposażenie terenów w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej, w tym szczególnie porządkowanie gospodarki ściekowej oraz stosowanie proekologicznych systemów grzewczych.

Zasięgi powyższych stref zagospodarowania przestrzennego gminy Inowrocław przedstawia rysunek 6.

Rysunek 6. Strefy zagospodarowania przestrzennego gminy Inowrocław



Źródło: Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowrocław

„Istniejąca sieć osadnicza Gminy Inowrocław nie posiada istotnych barier które ograniczałyby ich rozwój terenowy (przestrzenny). (...) Większość wsi posiada znaczące możliwości rozwojowe w ramach istniejącej zwartej zabudowy wsi, w formie zabudowy uzupełniającej, wypełniającej niezainwestowane przestrzenie. Rozwój tego typu zabudowy jest najbardziej pożądanym ze względów ekonomicznych, ekologicznych i związanych z racjonalizacją zarządzania gminą.

Gmina zamieszkiwana jest przez dosyć dużą liczbę ludności, jednakże ruch budowlany związany z napływem migracyjnym oraz generowany przez mieszkańców gminy, nie jest jednak na tle innych gmin szczególnie wysoki. Zatem zapotrzebowanie na nowe, rozległe (wykraczające poza istniejącą zabudowę miejscowości) tereny pod zabudowę mieszkaniową, będzie raczej niewielkie. Optymalnym rozwiązaniem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzeni, minimalizowania oddziaływania na środowisko, ale także zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie usług publicznych i infrastruktury jest rozwój lub zagęszczanie zagospodarowania w ramach miejscowości istniejących (co jest zresztą obserwowane na terenie gminy). W większości miejscowości istnieją rezerwy terenowe pozwalające na zwiększenie liczby mieszkańców o kilkanaście lub nawet kilkadziesiąt procent, jednak ze względów społecznych i ekonomicznych uzasadniony jest rozwój przede wszystkim największych miejscowości (koncentracja zaludnienia w celu skupienia jak największej części mieszkańców w największych miejscowościach).

Większość Gminy Inowrocław zaliczono do obszarów bez przeszkód dla osadnictwa – z dobrymi warunkami litologicznymi, korzystnymi warunkami klimatycznymi, sprzyjającą rzeźbą terenu, odpowiednimi warunkami w zakresie występowania wód gruntowych – zaliczono tu większość terenów na wysoczyźnie, zwłaszcza w części północnej, północno-wschodniej, południowo-wschodniej i skrajnie południowej. Podstawowym czynnikiem ograniczającym rozwój osadnictwa są tu wysokiej jakości gleby. Wyspowo wśród tych obszarów korzystnych dla zabudowy występują fragmenty cechujące się gorszymi warunkami wodnymi, ale zasadniczo nie stanowią one przeszkody dla wyboru lokalizacji pod zabudowę.”

*Źródło: Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowrocław*

Wszystkie powyżej przedstawione elementy decydują o kierunkach rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy wiejskiej Inowrocław. Należy ponadto podkreślić, że rozwój mieszkalnictwa oraz usług i działalności gospodarczej na opisywanym terenie będzie zależał od wzrostu liczby ludności Gminy, który przy procesie migracji w przyroście mieszkańców wiąże się głównie z poprawą standardów zamieszkania, rozwojem gospodarczym Gminy, koniunkturą ekonomiczną, możliwościami finansowymi ludności oraz rozwojem infrastruktury technicznej.

O systematycznym rozwoju Gminy Inowrocław chociażby pod względem mieszkalnictwa świadczy liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w ostatnich 5 latach. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela 49.

Tabela 49. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy w lata 2008-2012

Rok	liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy	liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego
2008	126	8
2009	125	14
2010	158	12
2011	124	12
2012	219	18

Źródło: Dane UG Inowrocław

## 7. Analiza SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie ma metoda SWOT. Jest to kompleksowa metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz jej wnętrza. Oparta na prostym schemacie klasyfikacja powoduje, że brane są pod uwagę wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji.

Analiza SWOT określa możliwości wyborów strategicznych w kategorii maksymalizowania szans płynących z otoczenia i mocnych stron organizacji lub minimalizowania zagrożeń występujących w otoczeniu i słabych stron organizacji.

Tabela 50. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<b>Ogólna charakterystyka Gminy</b>	
atrakcyjna lokalizacja w centrum kraju	bardzo duże rozdrobnienie osadnictwa
bardzo atrakcyjna lokalizacja względem Miasta Inowrocław – siedziby władz Gminy i powiatu	brak wyraźnych ośrodków uzupełniających
korzystne położenie komunikacyjne wzdłuż dróg krajowych	dezintegracja przestrzenna Gminy
trasa kolejowa przebiegająca przez teren Gminy	
<b>Zasoby środowiska przyrodniczego</b>	
równinne, „łagodne” ukształtowanie terenu	małe roczne opady
liczne ciek wodne	Noteć i jej dolina stanowią istotną barierę terenową, wpływająca na podział strukturalny Gminy
występowanie wód podziemnych	mała liczba obszarów szczególnie cennych przyrodniczo
położenie na terenie tzw. szczecińsko – łódzki obszaru występowania wód geotermalnych	formy chronione o relatywnie niskiej randze i zajmujące niewielkie powierzchnie
występowanie złóż surowców mineralnych (tj. soli kamiennej i kruszywa naturalnego)	

**DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY INOWROCLAW**

duża liczba pomników przyrody	
<b>Sytuacja demograficzna</b>	
wzrost liczby mieszkańców Gminy	zbliżona liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym
dodatnie saldo migracji	wysoki poziom bezrobocia
dodatni przyrost naturalny	duży odsetek mieszkańców niezaangażowanych w życie Gminy
<b>Gospodarka</b>	
wysoka jakość gleb	brak własnych terenów inwestycyjnych
tereny inwestycyjne będące własnością prywatną	słabo rozwinięta funkcja turystyczno-rekreacyjna
bliskość dużych rynków zbytu	
wzrastający wskaźnik przedsiębiorczości	
<b>Usługi społeczne</b>	
dobrze wyposażone szkoły z atrakcyjną ofertą edukacyjną	brak przedszkola publicznego
możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego	słabo rozwinięte usługi w zakresie opieki zdrowotnej
wykwalifikowana i doświadczona kadra GOPS	ograniczony dostęp do specjalistów medycznych
systematyczne prowadzenie zajęć profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą szkolną na terenie wszystkich szkół	bariery dla osób niepełnosprawnych uniemożliwiające im aktywny udział w życiu społecznym
dobrze rozbudowana sieć świetlic wiejskich i środowiskowych	wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej
dobrze zorganizowana sieć szkół	
duża liczba organizacji pozarządowych	
<b>Usługi komunalne</b>	
dobre połączenie komunikacyjne z Inowrocławiem	niewiele ścieżek rowerowych
100% zwodociągowanie Gminy	niewystarczający poziom skanalizowania gminy
sieć gazowa	zły stan techniczny mieszkań komunalnych
	zły stan dróg
<b>Budżet Gminy Inowrocław</b>	
wysokie dochody z podatku od nieruchomości	wysokie wydatki na oświatę
wysokie dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych	wysokie wydatki na pomoc społeczną
zmniejszający się deficyt budżetowy	wysokie wydatki na administrację
atrakcyjne podatki w stosunku do Gmin sąsiednich	wysoki deficyt budżetowy
	niskie dochody z podatku dochodowego od osób prawnych

SZANSE	ZAGROZENIA
nowy okres programowania w ramach funduszy unijnych	prognozowany wzrost bezrobocia
wzrost wykorzystania Internetu w pracy oraz świadczeniu usług publicznych	wzrost podatków
propagowanie idei wolontariatu	wzrost kosztów energii i paliw
stała współpraca sektora publicznego z pozarządowym	prognozowany niż demograficzny
wzrost dochodów ludności	niekorzystne prognozy dotyczące struktury wiekowej społeczeństwa (tendencja wykazująca starzenie się społeczeństwa)
regulacje UE (m.in. w zakresie ochrony środowiska)	migracje młodych mieszkańców gminy do dużych ośrodków aglomeracyjnych oraz za granicę
rozwój nowych technologii informatycznych wspomagających zarządzanie	kryzys ekonomiczny
dodatnie saldo migracji po 2020 r.	zmiana przepisów dotyczących gospodarowania odpadami
rozwój turystyki	intensywny rozwój gospodarczy (zagrożenie dla jakości walorów przyrodniczych)
możliwość współpracy z innymi podmiotami	malejące wsparcie finansowe ze strony państwa na opiekę społeczną
wzrost znaczenia czasu wolnego, moda na aktywny wypoczynek	niestabilne uregulowania prawne i finansowe
duże zainteresowanie terenami pod jednorodzinne budownictwo mieszkaniowe	wzrost zachowań biernych i postaw roszczeniowych
lepszą integracją i koordynacją przestrzeni (planowanie przestrzenne)	powierzanie samorządom coraz większego zakresu obowiązków
rosnąca wrażliwość społeczna w zakresie ochrony środowiska	wzrost patologii spowodowany brakiem pracy i środków do życia

Źródło: Opracowanie własne

## 8. Spis tabel

TABELA 1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA GMINY INOWROCLAW W LATACH 2005 – 2011.....	16
TABELA 2. ZESTAWIENIE LICZBY MIESZKAŃCÓW NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTW I MIEJSCOWOŚCI GMINY INOWROCLAW (STAN NA 31.12.2011 R.) .....	17
TABELA 3. LICZBA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY INOWROCLAW, WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO – POMORSKIEGO ORAZ KRAJU W 2011 R. ....	18
TABELA 4. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA TERENIE GMINY INOWROCLAW, WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO – POMORSKIEGO ORAZ KRAJU W 2011 R. ....	19
TABELA 5. PRZYROST NATURALNY NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W LATACH 2005-2011.....	20
TABELA 6. WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W LATACH 2005-2011 .....	22
TABELA 7. STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW GMINY INOWROCLAW ORAZ SALDO MIGRACJI NA TLE JEJ OTOCZENIA – 2011 R. ....	22
TABELA 8. BEZROBOCIE NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W 2011 R. ....	24
TABELA 9. BEZROBOCIE NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W 2011 R. NA TLE JEJ OTOCZENIA.....	24
TABELA 10. STRUKTURA ZAGOSPODAROWANIA GRUNTÓW GMINY INOWROCLAW .....	26
TABELA 11. STRUKTURA WIELKOŚCI GOSPODARSTW W GMINIE INOWROCLAW.....	27
TABELA 12. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ WEDŁUG SEKTORÓW W GMINIE INOWROCLAW W LATACH 2005 – 2012 .....	29
TABELA 13. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ WEDŁUG SEKTORÓW W GMINIE INOWROCLAW .....	30
TABELA 14. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA NA TERENIE GMINY INOWROCLAW NA TLE JEJ OTOCZENIA W 2011 R. ....	32
TABELA 15. LICZBA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM UCZĘSZCZAJĄCA DO ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH NA TERENIE GMINY INOWROCLAW, PRZEDSZKOLI NIEPUBLICZNYCH ORAZ DO PRZEDSZKOLI NIEPUBLICZNYCH W INOWROCLAWIU W ROKU SZKOLNYM 2012/2013 .....	37
TABELA 16. ORGANIZACJA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW (STAN NA 30.09.2012 R.) .....	37
TABELA 17. PRACOWNICY SZKÓŁ FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W ROKU SZKOLNYM 2012/2013 (STAN NA 20.03.2013 R.).....	38
TABELA 18. STOPNIE AWANSU ZAWODOWEGO NAUCZYCIELI W ROKU SZKOLNYM 2012/2013.....	39
TABELA 19. WYNIKI ZE SPRAWDZIANU UMIEJĘTNOŚCI W KLASACH VI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2011/2012 .....	39
TABELA 20. WYNIKI TESTU GIMNAZJALNEGO W ROKU SZKOLNYM 2011/2012 (ZESTAW DLA UCZNIÓW BEZ DYSFUNKCJI).....	39
TABELA 21. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W LATACH 2008-2012.....	43
TABELA 22. DODATEK MIESZKANIOWY I ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO .....	44
TABELA 23. RODZAJ UDZIELONEJ POMOCY PRZEZ GOPS W LATACH 2008-2012 .....	45
TABELA 24. WYPOSAŻENIE GMINY INOWROCLAW W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ.....	47
TABELA 25. WYPOSAŻENIE GMINY INOWROCLAW W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ NA TLE JEJ OTOCZENIA – SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA W 2011 R. ....	48
TABELA 26. WYKAZ DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY INOWROCLAW (STAN NA 31.12.2011 R.) .....	53
TABELA 27. STAN INFRASTRUKTURY MIESZKANIOWEJ NA TERENIE GMINY INOWROCLAW.....	55
TABELA 28. MIESZKALNICTWO NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W 2011 R. NA TLE JEJ OTOCZENIA .....	58

TABELA 29. STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETU GMINY W LATACH 2008-2011.....	60
TABELA 30. STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETU GMINY INOWROCLAW W 2011 R. NA TLE JEJ OTOCZENIA.....	61
TABELA 31. DOTACJE W BUDŻECIE GMINY INOWROCLAW W 2011 R. NA TLE JEJ OTOCZENIA.....	62
TABELA 32. SUBWENCJE W BUDŻECIE GMINY INOWROCLAW W 2011 R. NA TLE JEJ OTOCZENIA...	63
TABELA 33. POSZCZEGÓLNE KATEGORIE DOCHODÓW WŁASNYCH GMINY INOWROCLAW (W ZŁ) ...	64
TABELA 34. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH GMINY INOWROCLAW W 2011 R. NA TLE JEJ OTOCZENIA.....	66
TABELA 35. STAN ZALEGŁOŚCI W PODATKACH W LATACH 2008-2011 .....	68
TABELA 36. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH CZĘŚCI SUBWENCJI W OGÓLNYM DOCHODZIE GMINY INOWROCLAW .....	69
TABELA 37. WYDATKI GMINY INOWROCLAW W LATACH 2008 - 2011 .....	69
TABELA 38. STRUKTURA WYDATKÓW GMINY INOWROCLAW W LATACH 2008 - 2011.....	70
TABELA 39. STRUKTURA WYDATKÓW GMINY INOWROCLAW W 2011 R. NA TLE JEJ OTOCZENIA ....	73
TABELA 40. WYNIKI BUDŻETÓW GMINY INOWROCLAW W LATACH 2008-2011 .....	75
TABELA 41. STAWKI PODATKÓW NA TERENIE GMINY INOWROCLAW I JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W LATACH 2011-2013.....	77
TABELA 42. PROGNOZA WYSOKOŚCI PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI DO 2020 R. ....	80
TABELA 43. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W LATACH 2005 - 2012 .....	84
TABELA 44. PROGNOZOWANIA LICZBA UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH NA TERENIE GMINY INOWROCLAW .....	86
TABELA 45. PROGNOZOWANIA LICZBA UCZNIÓW W GIMNAZJACH NA TERENIE GMINY INOWROCLAW .....	87
TABELA 46. PROGNOZOWANA LICZBA UCZNIÓW W SZKOŁACH PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ INOWROCLAW .....	87
TABELA 47. PODZIAŁ WYDATKÓW GMINY INOWROCLAW.....	90
TABELA 48. WYSOKOŚĆ SUBWENCJI OŚWIATOWEJ I WYDATKÓW NA OŚWIATĘ NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W LATACH 2008-2011 .....	91
TABELA 49. ZESTAWIENIE WYDANYCH DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY W LATA 2008-2012 .	104
TABELA 50. ANALIZA SWOT .....	104

## **9. Spis rysunków**

RYSUNEK 1. GMINA INOWROCLAW NA TLE POLSKI.....	5
RYSUNEK 2. POŁOŻENIE GMINY INOWROCLAW NA TLE POWIATU INOWROCLAWSKIEGO I WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO.....	6
RYSUNEK 3. DZIELNICE ROLNICZO-KLIMATYCZNE POLSKI WG R. GUMIŃSKIEGO.....	11
RYSUNEK 4. OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU LASÓW BALCZEWSKICH NA TERENIE GMINY INOWROCLAW .....	15
RYSUNEK 5. TERENY INWESTYCYJNE W GMINIE INOWROCLAW .....	34
RYSUNEK 6. STREFY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY INOWROCLAW .....	102

## 10. Spis wykresów

WYKRES 1. STRUKTURA LUDNOŚCI WG PŁCI NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W LATACH 2005-2011 .....	16
WYKRES 2. PRZYROST NATURALNY NA TERENIE GMINY INOWROCLAW NA TLE GMIN SAŚIEDNICH - 2011 R. ....	20
WYKRES 3. PODZIAŁ LUDNOŚCI WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I PŁCI NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W LATACH 2005-2011 .....	21
WYKRES 4. MIGRACJE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY INOWROCLAW - 2011 R. ....	23
WYKRES 5. STRUKTURA GRUNTÓW NA TERENIE GMINY INOWROCLAW .....	26
WYKRES 6. PODMIOTY GOSPODARCZE WG SEKTORA WŁASNOŚCI W LATACH 2005 – 2012 .....	29
WYKRES 7. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W SEKTORZE PRYWATNYM NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W 2012 ROKU .....	30
WYKRES 8. LICZBA ŚWIADCZEŃ NA RZECZ DODATKU MIESZKANIOWEGO I FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO W LATACH 2008-2012 .....	44
WYKRES 9. STRUKTURA WIEKOWA BUDYNKÓW WG LICZBY MIESZKAŃ I POWIERZCHNI W GMINIE INOWROCLAW .....	56
WYKRES 10. KWOTOWY UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH DOCHODÓW W BUDŻECIE GMINY W LATACH 2008 - 2011 .....	60
WYKRES 11. WYSOKOŚĆ DOTACJI I SUBWENCJI W BUDŻECIE GMINY INOWROCLAW W LATACH 2008 - 2011 .....	62
WYKRES 12. STAN ZALEGŁOŚCI W PODATKACH W LATACH 2008-2011 .....	68
WYKRES 13. STRUKTURA WYDATKÓW GMINY INOWROCLAW W LATACH 2008 - 2011 .....	70
WYKRES 14. WYBRANE WYDATKI W LATACH 2008 - 2011 .....	71
WYKRES 15. ZESTAWIENIE DOCHODÓW I WYDATKÓW GMINY .....	75
WYKRES 16. LICZBA URODZONYCH NA TERENIE GMINY INOWROCLAW W LATACH 1996 - 2011 ....	85
WYKRES 17. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI DLA GMINY INOWROCLAW .....	86
WYKRES 18. PROGNOZOWANA LICZBA UCZNIÓW W SZKOŁACH PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ INOWROCLAW .....	87
WYKRES 19. PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W GMINIE INOWROCLAW .....	92